

**UNIVERSITATEA “BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

TURISMUL RURAL ÎN MARAMUREȘ

**Coordonator științific
Prof. univ. dr. SURD VASILE**

**Doctorand
SIMION SIMONA ALINA**

Cluj-Napoca
-2011-

Cuprins rezumat teză

Cuprinsul tezei de doctorat	3
Cuvinte cheie	5
Introducere	6
Metodologia cercetării	8
Sinteza capitolelor cuprinse în teza de doctorat	13
Concluzii și perspective ale cercetării	42
Referințe bibliografice	46
Anexe	54

Cuprins

	Pag
Introducere	4
Capitolul 1.	
Turismul - Turismul rural. Aspecte generale	
1.1 Turismul și complexitatea sa.....	7
1.2. Turismul și turismul rural în România.....	19
Capitolul 2.	
Metodologia cercetării	
2.1. Aspecte metodologice privind cercetarea științifică.....	25
2.2. Importanța și relevanța conținutului științific.....	28
2.3. Dificultăți în cercetarea și colectarea informațiilor.....	31
Capitolul 3.	
Spațiul rural maramureșean și turismul rural	
3.1. Țările Maramureșului-Cadrul de dezvoltare a turismului rural.....	34
3.2. Specificitatea turismului rural maramureșean.....	40
3.3. Rețelele și organizațiile de turism–factorii determinanți în apariția și dezvoltarea turismului rural în Maramureș.....	45
Capitolul 4.	
Maramureș – Cadru istoric.....	49
Capitolul 5.	
Elemente de atractivitate ale turismului rural în Maramureș	
5.1. Fondul turistic natural.....	54
5.1.1. Relieful.....	55
5.1.2. Hidrografia.....	61
5.1.3. Clima.....	70
5.1.4. Vegetația și fauna.....	81
5.2. Fondul turistic antropic	87
5.2.1. Arhitectura așezărilor.....	87
5.2.2. Bisericile.....	100
5.2.3. Ocupațiile tradiționale.....	106
5.2.4. Portul popular și obiceiurile.....	113
5.3. Infrastructura turistică.....	118
5.3.1. Infrastructura de cazare și alimentație.....	124
5.3.2. Infrastructura curativă și de agrement.....	136
5.3.3. Accesibilitatea	146
Capitolul 6.	
Circulația turistică rurală din Maramureș și impactul activităților turistice.....	151
Capitolul 7.	
Tipuri de turism pretabile mediului rural maramureșean.....	156

Capitolul 8.

Premise motivaționale în alegerea Maramureșului ca destinație turistică

8.1. Produsele și serviciile turistice rurale în Maramureș..... 175

8.2. Resursa umană în turismul rural maramureșean..... 181

Capitolul 9.

Interfuncționalitatea „țărilor” maramureșene din perspectiva turismului rural 186

Capitolul 10.

Promovarea turistică rurală în Maramureș

10.1. Tehnici de promovare a turismului rural..... 191

10.2. Piața virtuală a turismului rural maramureșean..... 209

Capitolul 11.

Impactul turismului rural asupra economiei maramureșene..... 216

Capitolul 12.

Veniturile realizate în urma desfășurării turismului rural în Maramureș..... 220

Capitolul 13.

Perspectivile de dezvoltare a turismului rural în Maramureș..... 224

Concluzii..... 232

Bibliografie..... 219

Anexe..... 245

CUVINTE CHEIE

Turism rural
Atracții turistice
Produse și servicii turistice
Diversificarea ofertei serviciilor
Promovare turistică
Rețele de turism
Interfuncționalitate
Circulație turistică
Infrastructură turistică
Tipuri de turism
Impact economic

KEY WORDS

Rural tourism
Touristical attractions
Products and touristical services
Diversifications of the service sets
Touristical promotion
Touristical nets
Interfunctionality in tourism
Touristical circulation
Turistical infrastructure
Types of tourism
Economic impact

Introducere

Turismul este un domeniu amplu dezbătut la nivel mondial, național, și chiar regional, însă multe cercetări în acest domeniu au un caracter teoretic general. Cele mai multe cercetări și publicații fac referire, în principal, la regionalizarea turistică a teritoriului țării, iar cele care fac referire la regiuni mai mici din cadrul țării, sunt relativ puține.

Activitatea turistică se numără printre fenomenele ce s-au impus în epoca contemporană. Dorința oamenilor societății de astăzi, de a-și petrece timpul călătorind, căutând colțuri liniștite de natură, vizitând orașe și sate este nemărginită.

În ultima vreme se discută și se analizează tot mai mult „turismul”, regiunile rurale cu potențial turistic, modalitățile de practicare ale acestora, dar mai ales despre beneficiile socio-economice aduse de desfășurarea turismului.

Maramureșul, un ținut cu rezonanță istorică, este o sursă inepuizabilă de cercetare pentru toate domeniile, dovadă sunt multitudinea de lucrări științifice de până acum, la care se adaugă și prezenta lucrare.

Cele mai sus menționate, alături de faptul că Maramureșul deține un potențial cu mari perspective de dezvoltare din perspectiva turismului rural, constituie motivația mea pentru alegerea temei „TURISMUL RURAL ÎN MARAMUREȘ”.

Tema aleasă pentru cercetare în cadrul lucrării de doctorat este un subiect amplu dezbătut la nivel național, mult cercetat și teoretizat. Lucru ce m-a motivat să particularizez și să analizez dezvoltarea acestuia la nivelul județului Maramureș, mai ales că puține sunt lucrările care exemplifică areale din perspectiva turismului rural.

Subiectul tratat în cadrul tezei de doctorat, *turismul rural*, are numeroase implicații economice la nivel local și regional în județul Maramureș.

Satele din Maramureș au un bogat patrimoniu cultural, istoric și arhitectural, un stil de viață original, peisaje pitorești, bogate în resurse recreative, de agrement și tratament, cu oameni harnici și ospitalieri, ce merită a fi cunoscute și cercetate, atât pentru îmbogățirea bagajului de cunoștințe, cât și pentru a conștientiza și valorifica valorile deținute de județul Maramureș.

Prin intermediul acestei lucrări nu se dorește numai o prezentare și o inventariere a resurselor turistice (naturale și antropice) de care dispune județul Maramureș, ci doresc să prezint dezvoltarea turismului, și a turismului rural în special, din Maramureș, starea sa actuală, evoluția sa în timp și spațiu, tipurile de turism ce sunt desfășurate, alături de propunerea unor noi modalități de valorificarea a acestuia. Toate acestea vor fi prezentate având ca bază un valoros patrimoniu turistic cultural și natural, dar și schimbările profunde pe care le-a înregistrat societatea românească în ultimii ani, din punct de vedere politic, social și economic.

Deși dispune de un potențial turistic diversificat, turismul s-a dezvoltat și diversificat diferit în regiunile din cadrul județului, lucru ce doresc să-l demonstrez, analizând aceste regiuni din punct de vedere turistic, comparând regiunile între ele și interfuncționalitatea lor, atât cu ajutorul hărților cartografice, cât și prin argumente ce țin de ordin psihologic, cultural, educațional și istoric.

Stadiul dezvoltării turismului rural este necesar a fi cunoscut și analizat pentru a sublinia noi perspective de dezvoltare a acestei ramuri economice în regiune, în concordanță cu protejarea mediului pentru dezvoltarea unui *turism durabil*.

Dezvoltarea turismului în Maramureș se bazează în principal pe potențialul diversificat existent, dar depinde mai ales de metodele de promovare ale acestuia folosite la nivel local și regional. Legat de acest subiect, promovare, doresc să prezint actualele modalități de

promovare utilizate și neutilizate în cadrul județului, cu avantajele și dezavantajele utilizării lor, care pot fi implementate în cadrul turismului rural.

În ultimi ani au fost editate o serie de lucrări ce tratează conceptul de turism rural, însă puține sunt cele care exemplifică concret fenomenul într-un anumit areal. Reperul tuturor lucrărilor, care abordează și analizează turismul rural românesc, rămâne lucrarea *Turismul rural în Munții Apuseni* (Rodica, Petrea, 2004). Bibliografia românească de specialitate este completată și de alte lucrări care au ca și subiect de cercetare turismul rural din areale clar specificate, cum sunt *Turismul rural și dezvoltarea durabilă a satului românesc contemporan* (Mureșianu, M., 2010), *Turism și dezvoltare durabilă. Județul Sălaj* (Pop, C., 2008), ș.a., însă cele mai multe lucrări sunt teoretizate, în diverse scopuri, multe fiind cursuri teoretice, iar unele având caracterul unui îndrumător. De aceea, prin conținut, doresc ca lucrarea să reprezinte o contribuție valoroasă în bibliografia de specialitate care analizează, teoretic și practic, apariția, dezvoltarea, desășurarea și impactul turismului rural. Alături de acest aspect, lucrarea va conține o bază importantă de date statistice cu privire la unitățile de cazare, evoluția cantitativă și calitativă a acestora, la circulația turistică, inventarierea obiectivelor naturale (ex: tinoave, cascade, izvoare minerale, lacuri piscicole și de agrement, rezervații, peșteri) și antropice (ex: stațiuni, pârtii de schii, trasee turistice, etc.). Bazele de date pot constitui o sursă bibliografică pentru viitoarele cercetări asupra județului și regiunilor sale (lucrări de licență, dizertație, referate științifice, etc).

Prin analiza potențialului turistic al județului și prin prezentarea modalităților de promovare, care pot fi utilizate de către proprietarii de unități de cazare și de către organele administrative, lucrarea mai poate constitui și un ghid pentru turiștii dornici să cunoască detaliat Maramureșul, care așteaptă să fie descoperit prin tradițiile moștenite, întregite de spectaculozitatea naturii cu care „moroșenii” conviețuiesc în pace de secole.

Metodologia cercetării

Turismul rural, în România și pe plan mondial, este un subiect într-o continuă cercetare, fundamentare, delimitare și organizare, cu conceptele teoretice și instrumentele metodologice care necesită argumentări și discuții. Deoarece *turismul rural* este un domeniu cu o îmbinare vastă în multe alte domenii, aspectele metodologice sunt firești a fi preluate din cadrul acestora.

În vederea realizării lucrării de față s-a realizat o iscodire timp de 3 ani a întregului județ, unde am descoperit locuri tainice însuflețite de localități cu oameni harnici, păstrători ai meșteșugurilor și tradițiilor strămoșești. *Consultarea bibliografiei* de specialitate a fost punctul de pornire în cercetarea realizată, cu lucrări mai simple sau mai elaborate științifice, informații și date statistice corelate cu realitatea din teritoriului, uneori cu date contradictorii față de cele întâlnite în sursele bibliografice, care au necesitat o filtrare, iar unele păstrate pentru a fi prezentate comparativ cu realitatea.

Turismul este analizat și urmărit în dinamică printr-un sistem de indicatori specifici, bazat pe o metodologie de calcul recunoscută și utilizată pe plan mondial (capacitatea de cazare, circulația turistică, cerere turistică, ofertă turistică, indici de sezonabilitate, de venit, de cheltuieli, etc.). Indicatorii turistici furnizează informații necesare adoptării unor acțiuni de management turistic, permițând și evaluarea efectelor resimțite în fenomenul turistic.

Regionarea este un principiu al geografiei, cu ajutorul căreia analiza unor teritorii este mult mai eficientă, pentru surprinderea particularităților acestor teritorii în care se desfășoară fenomenul turistic și a modului în care se dezvoltă. Abordarea acestei metode pornește de la unități reper de dezvoltare turistică din județ, asociate cu componentele teritoriale înconjurătoare, pentru a ajunge la unități teritoriale, în perimetrul cărora procesul turistic se desfășoară în toată complexitatea sa (regiunile turistice de tip „țară”).

La principiul regionării se pretează și suprafața județului Maramureș, unde întâlnim, în vorbirea curentă patru țări, dintre care trei regiuni de tip *țară*, recunoscute, cercetate și argumentate științific (vezi Gabriela Ilieș 2007, Angelica Pușcaș 2007 Ștefan Dezsi 2006), și o regiune care prezintă numeroase controverse în stabilirea tipologiei de *țară* (Regiunea Codrului). În urma analizei teritoriale, sub diverse aspecte, rezultatele prezintă discrepanțe între „țările” existente, atât la nivelul componentelor culturale, cât și din punct de vedere al dezvoltării turismului rural. Omogenitatea, specificitatea și interacțiunea elementelor componente în anumite areale din cadrul județului, evidențiază apariția și prezența „țărilor” în cadrul acestuia.

Identificarea resurselor turistice existente valorificate și valorificabile sunt necesare pentru a evidenția oferta actuală și de a prognoza evoluția viitoare a turismului rural din județ. În acest sens a fost realizată inventarierea exhaustivă a tuturor resurselor atractive din teritoriul supus analizei, prin prisma volumului, diversității și calității resurselor turistice naturale și antropice, a infrastructurii turistice și serviciilor pentru turism, fiind dublată totodată, în mod necesar și obiectiv de realizarea unei baze grafice și cartografice, cu ierarhizări riguroase a tuturor resurselor existente, dar și evidențierea interrelațiilor care se stabilesc la nivelul „țărilor” din punct de vedere al cererii și ofertei pentru anumite obiective turistice.

Utilizând *metoda observației*, directă și indirectă, metodă esențială în cercetarea geografică, se poate realiza descoperirea elementelor și informațiilor „evitate” în timpul chestionării, selectarea informațiilor obținute din declarațiile obținute și interpretarea acestora. Informațiile obținute prin intermediul observației, corelată cu ancheta de teren, sunt

exprimate calitativ și cantitativ cu ajutorul graficelor și hărților grafice, pentru a exprima relevanța subiectului tratat.

Sursele cu baze de date oficiale de la nivel regional și național, prezintă fluctuații și neconcordanțe cu realitatea, fiind utilizate datele alături de informațiile obținute prin *metoda interviului* și a *anchetei de teren*. Fiecare componentă din domeniul analizat necesită aplicarea unor metode specifice, singulare sau combinate, de informare și analiză. Astfel pentru obținerea datelor legate de unitățile de cazare am consultat sursele de date puse la dispoziție de Ministerul Turismului, de Direcția Județeană de Statistică Maramureș, Institutul Național de Statistică, recensămintele naționale, corelate cu datele obținute prin chestionare și consultarea surselor neoficiale de date (site-uri specializate), constatând neconcordanțe însemnate cantitativ. Interviuurile nu au fost realizate selectiv prin alegerea unor eșantioane, ci au fost realizate la nivelul fiecărei unități de cazare semnalizate, și uneori la cele nesemnalizate care funcționează în neconcordanță cu legislația.

Datorită perioadei definite de timp atribuite cercetării temei, a suprafeței cercetate, dar mai ales a multitudinii de elemente definitorii pentru subiectul cercetării, datele obținute au suferit puține ajustări, iar ținând cont de rapiditatea evoluției (pozitive și negative) a fenomenului, acestea ar necesita modificări lunare.

Realizarea studiilor de caz sunt necesare pentru a evidenția dimesiunea fenomenului turistic, impactul acestuia, exemplificarea valorii potențialului natural și antropic și a valorificării acestuia, creând, poate, astfel tipologii de urmat.

Metodele statistice grafice sunt indispensabile în analiza și interpretarea datelor pentru subiectele de cercetare din domeniul turismului, fiind prezente și în cercetarea de față pentru a evidenția o serie de elemente. Utilizând date cantitative actuale au putut fi realizate clasificări, corelații, comparații și chiar prognoze cu privire la dimensiunea viitoare a fenomenului turistic în mediul rural din județ.

Analiza descriptivă are o importanță însemnată, însă dacă aceasta este însoțită și cu o corelare grafică sau cartografică, informația transmisă este asimilată de către cititor mult mai eficient.

Ancheta de teren, discuțiile cu localnicii, cu autoritățile locale (primari, poliție, cadre didactice) și numărul mare de fotografii m-au ajutat să cunosc situația reală a satului maramureșean și să conturez concluziile și propunerile.

Hărțile dețin informații indispensabile orientării în teritoriu și informații privind principalele areale atractive ale zonei, putând fi utilizate cu ușurință și de turiști. Pentru realizarea hărților a fost utilizat programul Corel Draw și ArcGis, având ca bază hărți topografice și turistice, dar mai ales informațiile colectate în urma analizei și cercetării de teren, a surselor bibliografice, economice și statistice.

În cercetarea realizată am inclus și localitățile Dragomirești și Săliștea de Sus, care deși dețin statutul de *localități urbane* acestea păstrează, în proporție ridicată, cultura, arhitectura și îndeletnicirile rurale tradiționale.

În cadrul analizei, cercetării și colectarea informațiilor necesare pentru tratarea subiectului prezentei teze, au apărut, inevitabil, dificultăți și neconcordanțe în informațiile colectate. Cu toate că cercetarea de teren a fost însoțită de o documentare bibliografică consistentă ca număr, necesitând totodată și corelarea cu date statistice și oficiale, am constatat mari discrepanțe între informațiile teoretice și reale, pe de-o parte din partea persoanelor chestionate, iar pe de altă parte din bazele de date existente. Datorită suspiciunii instalate în momentul chestionării, la care se adaugă ilegalitatea multor activități, datele obținute de la persoanele chestionate conțin și o notă de neveridicitate, ele fiind corelate cu informațiile bibliografice și statistice; completate și în urma analizei obiective și subiective realizate în teren.

Analiza bazelor de date statistice oficiale au necesitat multă răbdare și atenție datorită codificării sub aspect numeric a informațiilor, însă au prezentat și cele mai numeroase dificultăți de corelare cu realitatea.

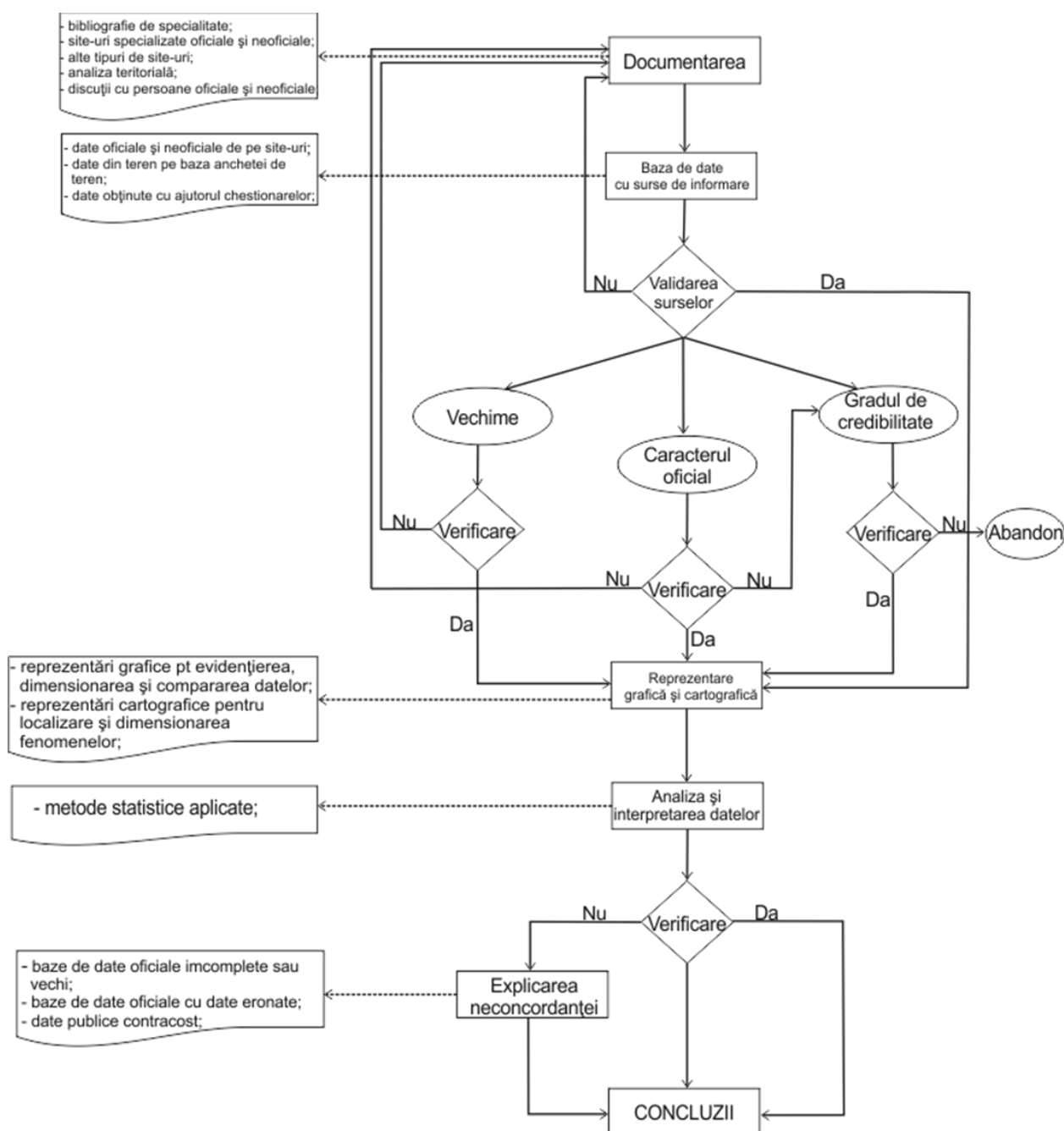

Fig.1. Sistemul parcugerii informațiilor în cercetare

Indicatorii statistici standard și specifici domeniului turismului, necesari a fi analizați și în prezenta lucrare sunt: *număr de unități, capacitate de cazare existentă și în funcțiune, număr de angajați, indicatori de venit, circulație turistică, etc.*

Identificarea structurilor de primire turistică cu funcția de cazare turistică este dificilă doar din consultarea surselor statistice și fără corelarea cu informațiile din teren, deoarece unitățile de cazare funcționale în mediul rural sunt înregistrate (în diverse variante) sub

numele unei firme care figurează ca și activitate desfășurată la alte domenii (conform CAEN) decât la domeniul *unități de cazare pe perioade scurte de timp*, firma respectivă derulând mai multe activități în paralel, iar numărul de angajați este la nivel total prezentat. De aici și dificultatea obținerii informațiilor cu privire la numărul de angajați existent în domeniul turismului rural. Datele incomplete legate de numărul angajaților se datorează înregistrării unități de cazare în urban, însă existente și funcționale în rural. O altă variabilă prezentă în informațiile statistice este existent multor unități de cazare înregistrate ca IF (întreprindere familială) sau PFA (persoană fizică autorizată), pentru care nu există o bază de date în care să figureze profitul (având aceleași obligații fiscale ca și societățile comerciale conform Legii 31/1990, actualizată 2011,) și numărul de angajați (conform OUG nr. 44/2008 /art. 17...) PFA „...nu poate angaja cu contract de muncă terțe persoane pentru desfășurarea activității pentru care a fost autorizată...”), însă majoritatea au angajat sezonieri. Conform OUG 46/2011, publicată în M.O. 350/2011, modifică Art. 17 al OUG 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, astfel că acestea pot angaja personal. Această hotărâre ne dă speranța că, pentru lucrările de cercetare ulterioare, obținerea informațiilor cu privire la numărul de angajați (exemplificator în evidențierea fenomenului turismului rural) va fi mult mai facilă, prin realizarea, oficială, a unei baze de date ce aceștia.

Problemele cele mai dificile sunt întâlnite în procurarea informațiilor cu privire la veniturile realizate din turism, neexistând o bază de date transparente, ajustată de posibilitatea întreprinderilor de a fi înregistrate în diverse domenii de activitate și cu desfășurare polivalentă. Din această cauză au fost luate în considerare doar veniturile și cifra de afaceri a unităților care figurează înregistrate, conform CAEN, la secțiunea, „Călătorii, turism, vacanțe” și la „Alte servicii de cazare”. În teren existența și funcționalitatea unităților este normală, însă datele furnizate către ANAF sunt eronate intenționat, figurând cu profit zero sau în pierdere, sau unele societăți comerciale nu depun raportul și bilanțul fiscal anual, astfel că nu este posibilă identificarea informațiilor necesare.

CAEN-ul reprezintă acronimul utilizat pentru a desemna clasificarea statistică națională a activităților economice din România. Această clasificare a fost proiectată pentru a permite gruparea pe criterii de omogenitate a datelor referitoare la "unități statistice". Clasificarea asigură baza pentru pregătirea unei game largi de date statistice (producție, factori de producție, formarea de capital și tranzacțiile financiare) ale acestor unități. Clasificările statistice prezintă organizările ierarhice, stricte și detaliate, care fac posibilă culegerea și prezentarea informațiilor la diferite grade de agregare, având totuși o acoperire exhaustivă a domeniului observat.*

O altă situație întâmpinată este funcționarea ilegală a unităților de cazare, în variantele:

- „blocarea/sistarea” funcționalității unităților de cazare datorită expirării clasificării sau din diverse motive;

* Actualizarea Clasificării activităților din economia națională - CAEN (CAEN Rev. 1 a devenit CAEN Rev. 2), aprobată prin Ordinul președintelui Institutului Național de Statistică nr. 337/2007, a fost determinată de necesitatea respectării prevederilor Regulamentului Comisiei Europene nr. 1.893/2006 de modificare a Regulamentului Consiliului Comunității Economice Europene nr. 3.037/90 privind Nomenclatorul Activităților din Comunitatea Europeană - NACE Rev. 2. Această actualizare are ca obiective, în principal, ordonarea informațiilor economice și sociale potrivit noului mod de organizare și funcționare a societății românești și a economiei naționale, precum și armonizarea la clasificările utilizate pe plan european și internațional.

Codul CAEN a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 656/1997 privind aprobarea clasificării activităților din economia națională, cu modificările ulterioare.

- unități de cazare nesemnificate datorită „nefuncționării”, dar care desfășoară promovare cu ajutorul internetului pentru interceptarea clienților, sau asigurând cazarea clienților fideli.

Ambele situații prezintă repercusiuni și în veridicitatea datelor cu privire la circulația turistică din județ. Datele statistice oficiale existente în cadrul entităților de profil sunt colectate selectiv fiind estimative, obținute telefonic sau scris din declarațiile proprietarilor sau administratorilor unităților, de aceea nu se poate crea o imagine clară asupra amplitudinii circulației și fenomenului turistic din mediul rural maramureșean, și nu numai. Cuantificarea aproximativă a circulației turistice rurale se datorează și existenței și funcționalității unităților de cazare în mediul urban, dar care includ servicii și activități în mediul rural, completată de utilizarea câmpării ca opțiune de cazare în sejururile din mediul rural sau cazarea în gospodăriile localnicilor.

Sinteza capitolelor principale ale tezei

Capitolul 1. Turismul - Turismul rural. Aspecte generale

Capitolul 2. Metodologia cercetării

Capitolul 3. Spațiul rural maramureșean și turismul rural

Capitolul 4. Maramureș – Cadru istoric

Capitolul 5. Elemente de atractivitate ale turismului rural în Maramureș

Capitolul 6. Circulația turistică rurală din Maramureș și impactul activităților turistice

Capitolul 7. Tipuri de turism pretabile mediului rural maramureșean

Capitolul 8. Premise motivaționale în alegerea Maramureșului ca destinație turistică

Capitolul 9. Interfuncționalitatea „țărilor” maramureșene din perspectiva turismului rural

Capitolul 10. Promovarea turistică rurală în Maramureș

Capitolul 11. Impactul turismului rural asupra economiei maramureșene

Capitolul 12. Veniturile realizate în urma desfășurării turismului rural în Maramureș

Capitolul 13. Perspectivele de dezvoltare a turismului rural în Maramureș

Capitolul 1. Turismul - Turismul rural. Aspecte generale

Rolul turismului în economia națională a diverselor țări este deosebit de important, datorită complexității acestui fenomen, a anvergurii activităților necesare, de apariția, menținerea și dezvoltarea lui. Puternicele transformări economico-sociale din perioada contemporană au creat și dezvoltat turismul care, la rândul său a stimulat dezvoltarea altor ramuri ale economiei naționale, prin obiectul activității sale cum ar fi industria și agricultura, construcțiile, transporturile, comerțul etc. Astfel, dezvoltarea turismului și transformarea lui într-un fenomen de proporții cu profunde implicații economice, sociale, culturale etc. a dus la constituirea și consolidarea pieței turistice. Cadrul conceptual și teoretic este prezentat în **subcapitolul 1.1**, aici sunt definite pe baza literaturii de specialitate, prin definiții variate ale principalele concepte folosite în teză, „turism”, „turism rural”, „produs turistic”, fiind prezentate de asemenea aspectele specifice domeniului turistic și rolul acestuia în economie, realizarea unei comparații între produsele turistice și produsele fizice.

Orientarea spre mediul rural ca spațiu de vacanță este susținută indirect de evoluția socio-economică regresivă din ultimii ani, dar și de atractivitatea culturală bogată deținută de acesta, relansând viața economică a satului. Aspectele motivaționale care determină alegerea spațiului rural ca destinație de vacanță sunt prezentate tot în subcapitolul 1.1.

Pentru evitarea confuziilor între formele de turism ce se desfășoară în spațiul rural, am considerat necesară o prezentare succintă a acestora pe baza definițiilor argumentate.

Subcapitolul 1.2 prezintă apariția și evoluția turismului și a turismului rural în România, factorii și contextul care au susținut (sub)dezvoltarea acestui sector pe plan național.

Capitolul 2. Metodologia cercetării

Prezentată anterior.

Capitolul 3. Spațiul rural maramureșean și turismul rural

Turismul rural s-a dezvoltat cu succes în spațiul maramureșean, pe fondul existenței unor valori spirituale tradiționale bine păstrate de-a lungul timpurilor. Din punct de vedere administrativ județul Maramureș se structurează în teritorii economico-sociale bine delimitate geografic și istoric, cu trăsături spațiale și spirituale specifice, grupate în zone etnografice distincte numite „țări” (Țara Maramureșului, Țara Lăpușului, Țara Chioarului, Țara Codrului), clar delimitate prin cumpene de apă și spații montane, caracterizate succint în **subcapitolul 3.1**. În urma caracterizării realizate la nivelul țărilor, pot fi observate ușor regiunile care prezintă un cadru favorabil dezvoltării și desfășurării turismului rural pe termen lung.

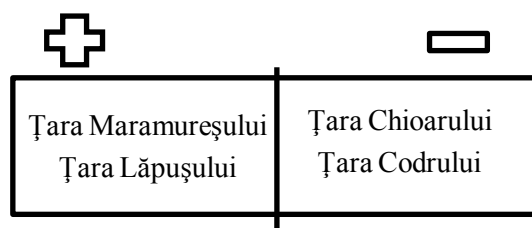

Fig.1. Păstrarea tradiționalului la nivelul componentelor rurale

Inevitabila comparație realizată între țări, în urma căreia au reieșit Țările Maramureșului și Lăpușului ca fiind regiuni favorabile turismului rural, se datorează faptului că, în urma analizei fizico-geografice și istorice a spațiului în care au evoluat, ar fi de așteptat ca autenticului tradițional să urmeze același curs în păstrarea sa. Însă, Țara Maramureșului prezintă un puternic caracter rural și un grad ridicat de conservatorism la nivelul tuturor componentelor, în comparație cu celelalte țări maramureșene, de unde și clasificarea realizată în figura 1.

Elementele de atracție ale județului în domeniul turismului rural sunt numeroase și deosebite. Tradițiile și obiceiurile, străvechi și nealterate, sunt nelipsite din viața rurală, iar portul și arhitectura îi conferă o identitate specifică. De aceea, elementul primordial al turismului în Maramureș este viața satului. Identitatea Maramureșului este completată de peisajul construit și de peisajul natural, elemente componente importante ale spațiului rural din Maramureș. Elementele atractive care conferă o specificitate turismului rural maramureșean sunt enumerate succint în **subcapitolul 3.2.**, ca mai apoi să fie prezentate detaliat în capitolul 5.

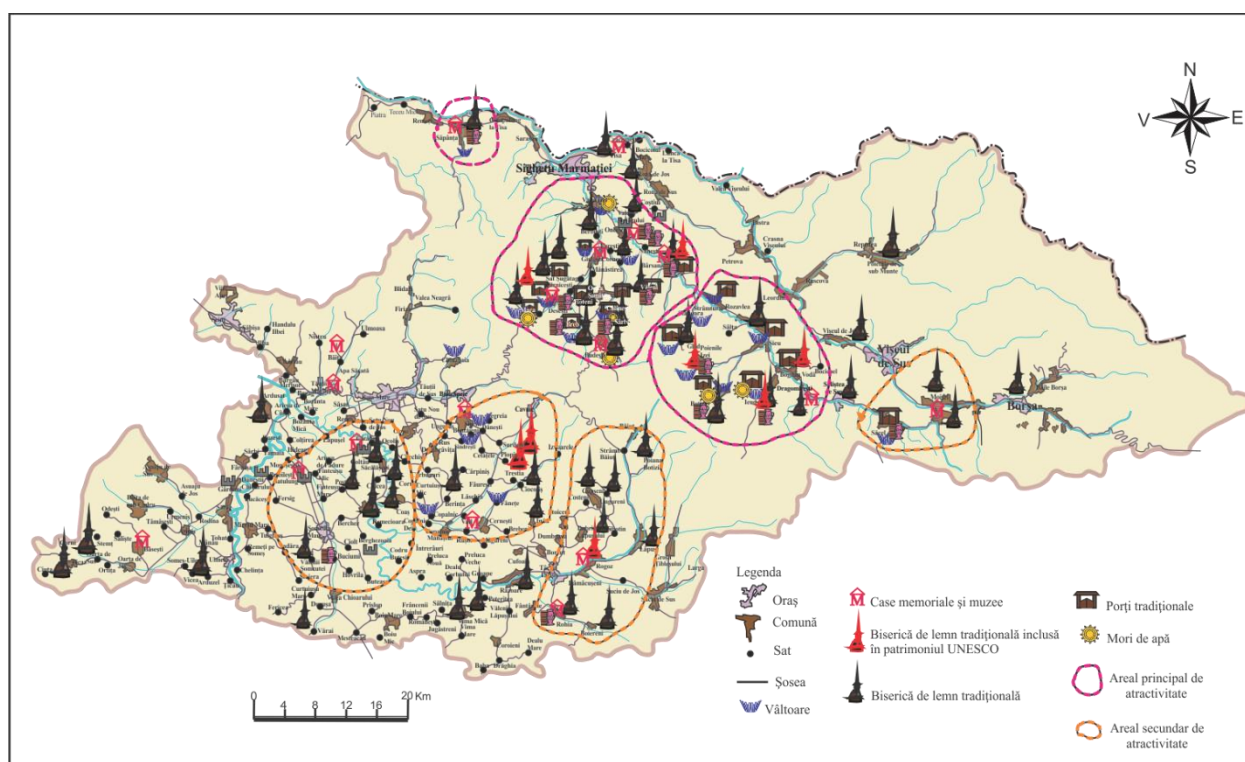

Fig. 2. Răspândirea spațială a elementelor antropice cu atractivitate turistică

În urma analizei subcapitolului 3.1. și a subcapitolului 3.2. regiunile care prezintă un cadrul propice pentru dezvoltarea turismului rural în județ, pot fi clasificate în: *regiuni principale de atractivitate și dezvoltare turistică*, cu un potențial atractiv antropoc ridicat datorită tradiționalismului perpetuat de-a lungul generațiilor; și în *regiuni secundare de atractivitate și dezvoltare turistică*, în care elementele antropice atractive sunt mai reduse cantitativ și calitativ.

Deși dispune de un variat și valoros potențial turistic, Maramureșul are câteva puncte de generare a dezvoltării sale sub aspect turistic, care au influențat apariția axelor turistice de dezvoltare rurală (figura 3.), fiind prezentați în **subcapitolul 3.3.** Acești poli de dezvoltare sunt constituiți, în principal, de stațiunile montane și balneoclimaterice din județ, urmate mai apoi de localitățile rurale cu tradiție în valorificarea elementelor cadrului natural (Săpânța, Botiza, Ieud, Poienile Izei, Budești, Vadu Izei), care dețin totodată și un potențial antropoc valoros, ce eclipsează atractiv multe localități rurale maramureșene (figura 4).

În decursul timpului au apărut și alți poli de dezvoltare ai turismului, în special ai turismului rural. Acest fapt se datorează implicării organizațiilor nonguvernamentale și a rețelelor turistice (OVR, ANTREC, B&B, MTMM) în dezvoltarea turismului rural maramureșean. Alături de rețelele de turism rural un rol important l-a avut dar și A.J.O.F.M. Maramureș prin cursurile de recalificare cu profil turistic, în urma cărora proprietarii existenți și potențiali ai pensiunilor turistice, au asimilat un minim de cunoștințe în domeniul turismului.

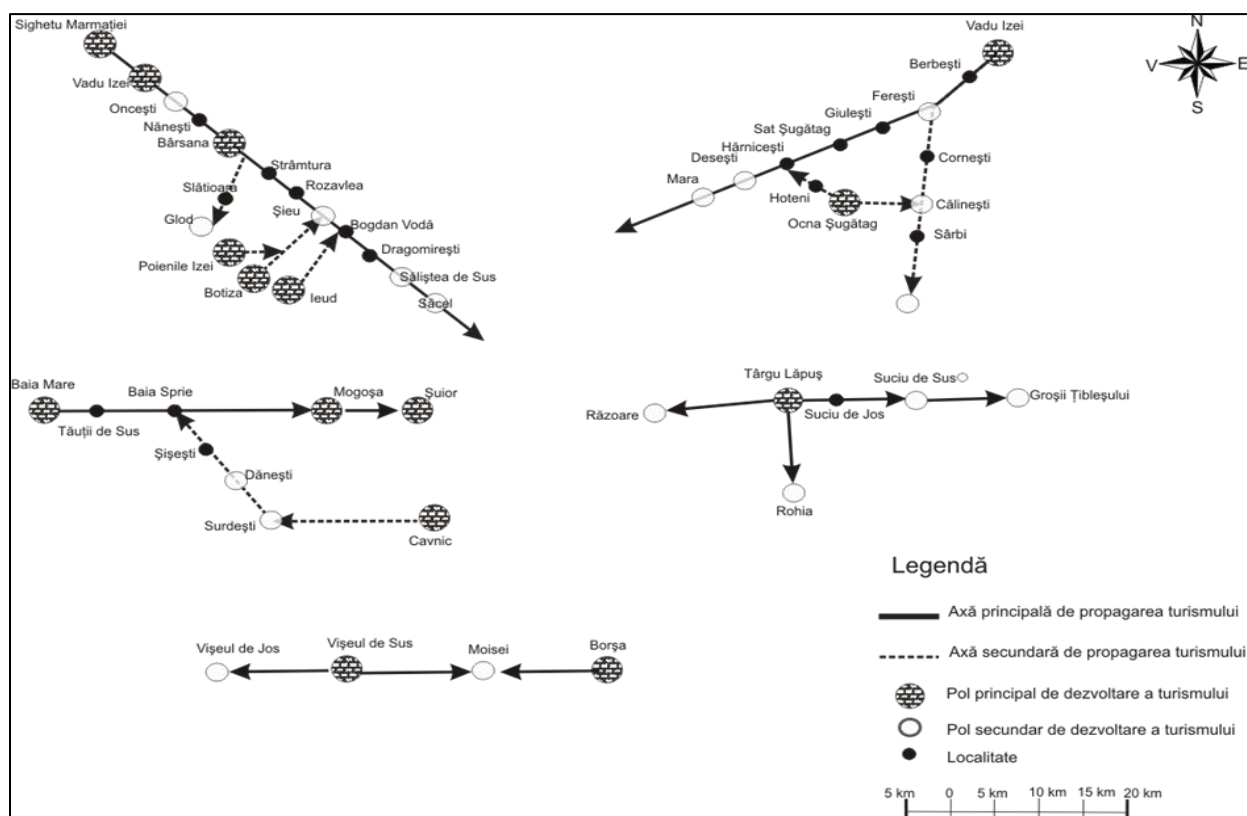

Fig.3. Axele de dispersare a turismului în Maramureș

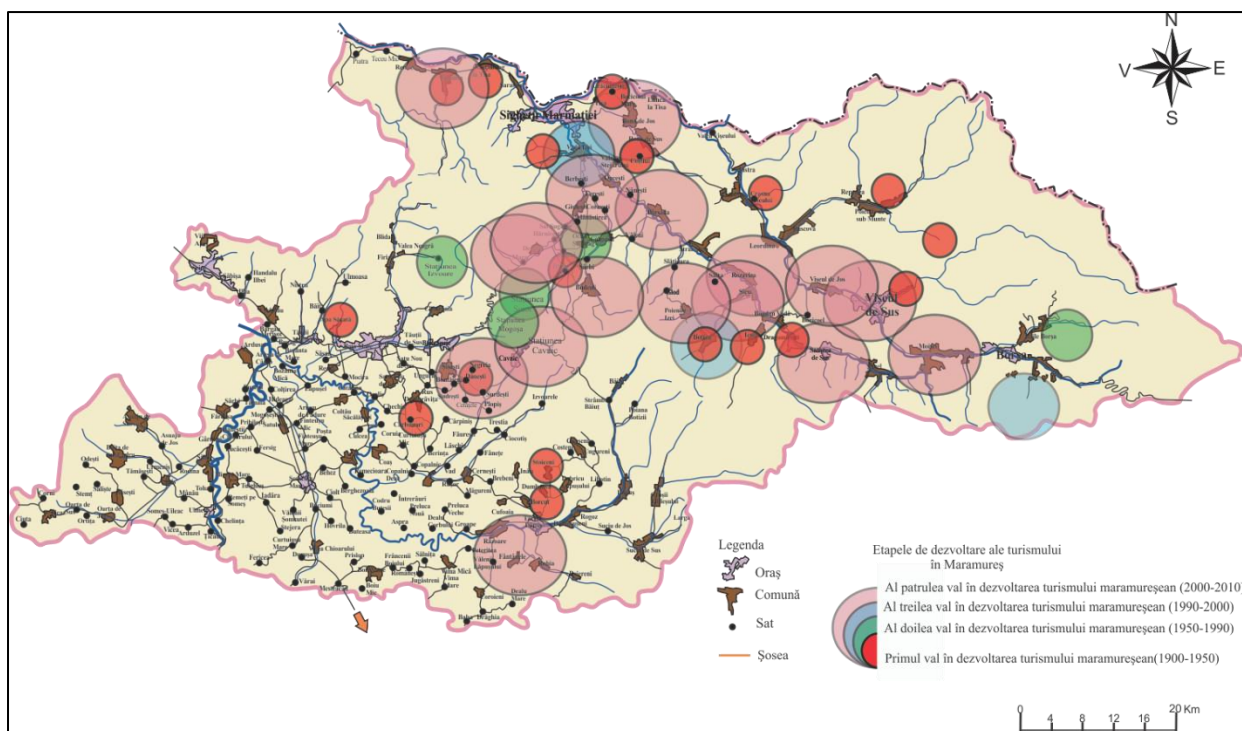

Fig. 4. Etapele și polii de dezvoltare ai turismului rural în Maramureș

Capitolul 4. Maramureș – Cadru istoric

Pornind de la *principiul geografic al cauzalității* (orice fenomen are o cauză), fără de care nu putem analiza și explica apariția și dezvoltarea turismului rural în Maramureș, trebuie cunoscută baza pe care s-a clădit și desfășurat în timp fenomenul turistic.

Cunoașterea și înțelegerea spațiului maramureșean în profunzimea sa nu poate fi realizată decât analizându-i contextul geografic și istoric, fapt realizat în **subcapitolul 3.1.** și mai departe în **capitolul 4.** Istoria Maramureșului nu este deloc una liniștită, însă este cea care, alături de izolarea realizată de cadrul geografic, a contribuit la formarea unei culturi bogate, la conservarea și perpetuarea valorilor tradiționale strămoșești, azi de mare atractivitate turistică. Maramureșul este asociat și cu numele unor personalități istorice marcante (Bogdan Vodă, Pinteza Viteazul, Teleki, Ilie Lazăr, etc), care au îmbogățit cultura maramureșeană cu numeroase legende, completând atractivitatea județului cu elemente și locuri aparținătoare acestora.

Concluzia principală a analizei din acest capitol, care prezintă succint istoria Maramureșului, poate fi considerată următoarea: *cu cât un popor are un trecut mai zbuciumat cu atât valorile transmise peste generații au o însemnătate ridicată și un atuu în dezvoltarea turistică.*

Capitolul 5. Elemente de atractivitate ale turismului rural în Maramureș

Prin intermediul acestui capitol am încercat să prezint pe scurt elementele de atractivitate ale spațiului rural maramureșean, clasificate pe trei subcapitole, cu subsubcapitolele aferente: **5.1. Fondul turistic natural**, **5.2. Fondul turistic antropic**, și **5.3. Infrastructura turistică.**

Analiza cadrului natural este primul pas în orice cercetare științifică, deoarece constituie suportul desfășurării tuturor activităților, implicit și al turismului, constituind un factor favorabil sau nefavorabil dezvoltării acestuia, însă subsubcapitolul 5.1.1. (Relieful) evidențiază diversitatea formelor de relief întâlnite în cadrul județului și valoarea acestora în desfășurarea unei game largi de forme și activități turistice (speoturism, ecoturism, alpinism, rafting, parapantism, etc), prezentate detaliat în capitolul 7.

După cum am observat în capitolul 3, turismul a apărut în județ datorită resurselor naturale diversificate, în special apele minerale, care și azi constituie o atractivitate puternică în valorificarea turistică, de aceea inventarierea locațiilor cu ape minerale și caracteristicile acestora (figura 5.), alături de prezentarea locațiilor unde acestea sunt valorificate este necesară (figura 6.), atât pentru desfășurarea actuală a turismului rural, cât și pentru perspectivele de valorificare și dezvoltare a turismului curativ. Toate aceste aspecte, alături de restul componentelor hidrografice, sunt prezentate în subsubcapitolul 5.1.2. (Hidrografia).

Apele curgătoare și energia acestora a fost și este utilizată pentru funcționarea instalațiilor casnice țărănești (mori, pive, vâltori, batoze, oloinițe). Iar în cadrul turismului de week-end, râurile constituie o atracție datorită „efectului de margine” pe care-l creează, dar și posibilităților pe care le oferă pentru practicarea înotului sau a unor sporturi nautice.

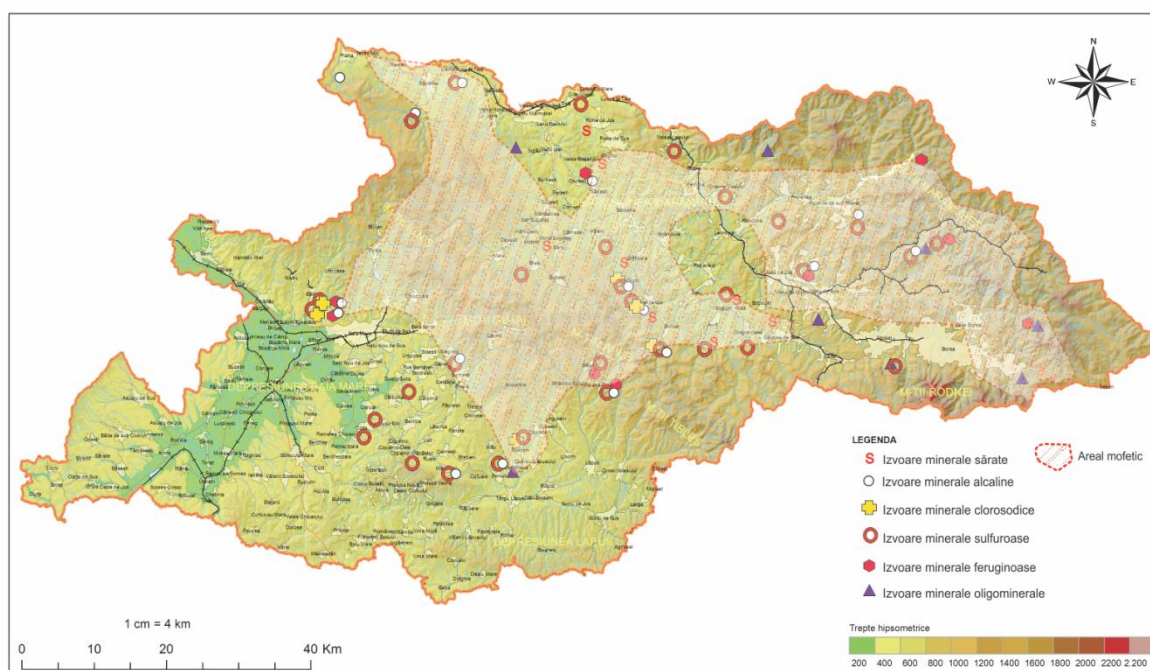

Fig. 5. Tipologia izvoarelor minerale și distribuția spațială a acestora

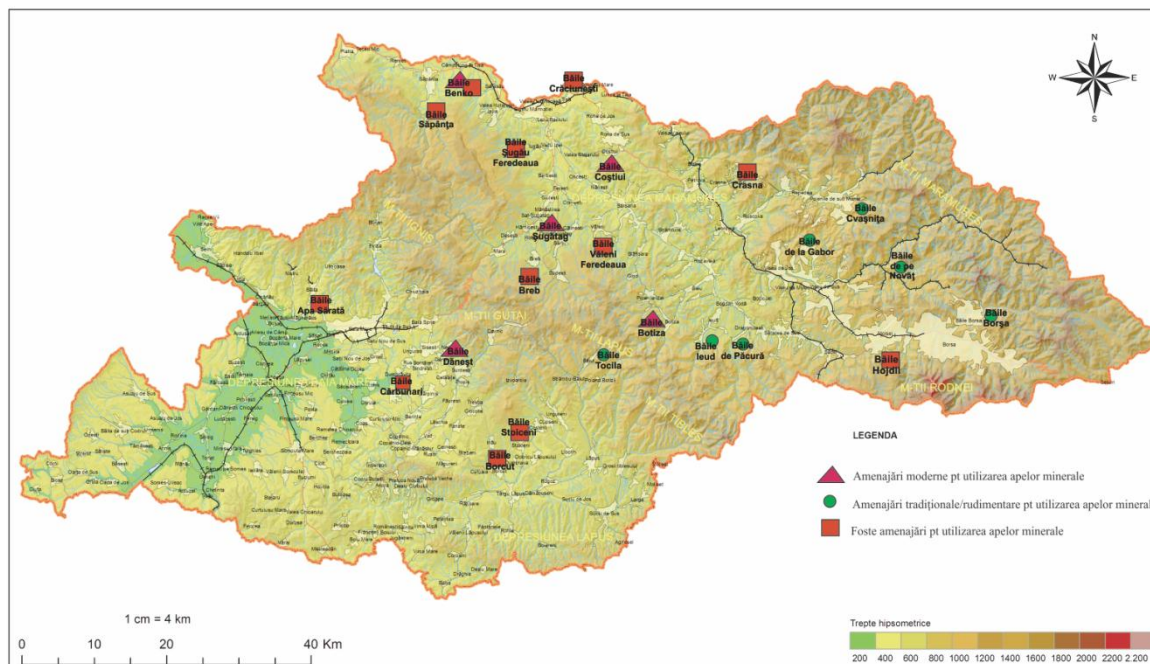

Fig.6. Amenajări pentru utilizarea apelor minerale în Maramureș

Hidrografia Maramureșului este completată și de o serie de lacuri, care după originea cuvetei pot fi clasificate în *lacuri glaciare* (18 în Munții Rodnei), *lacuri periglaciare* (Vârtop, Vinderel), *lacuri de baraj natural* (Tăul Morărenilor), *lacuri de alunecări de teren* (Tăurile de la Hoteni), *lacuri naturale* (Lacul de la Petrova, Lacul Albastru ș.a), *lacuri antroposaline* (lacurile de la Ocna Șugătag și Coștiui), *lacuri de escavație* (Teplița), *lacuri de baraj antropice* (Firiza), numeroase *lacuri de luncă și mlaștini*.

Oglinzile de apă, prin microclimatul specific și peisajul înconjurător, exercită o atracție pentru amplasarea reședințelor secundare și a amenajărilor turistice de tip cazare, alimentație, baze de agrement. Timpul de amenajare a acestor zone este destul de îndelungat în realitatea românească, din motive financiare sau birocratice, de aceea oglinzile de apă amenajate și spațiile înconjurătoare acestora sunt reduse cantitativ la nivelul județului, însă resursele sunt promițătoare (lacuri amenajate piscicol: Meghery, Nistru, Ariniș, Lighet; tabelul 12 din lucrarea extinsă). Unele lacuri, pe lângă funcție peisagistică, sunt destinate turismului curativ: Lacurile de la Ocna Șugătag, Firiza, Bodi.

Prezența unei suprafețe de apă modifică peisajul, imprimându-l un plus de atractivitate. Astfel că, alături de componentele hidrografice naturale, multe localități maramureșene și-au îmbogățit rezervele de apă prin realizarea, de-a lungul timpului, amenajărilor hidrografice utilizate în principal în aprovizionarea cu apă a localităților, iar cele mai recente având funcție piscicolă și pentru agrement. Cea mai recentă tendință în amenajările hidrografice este realizarea căderilor de apă de tip cascadă („cascade antropice”), cu o mare atractivitate pentru turiști datorită efectului peisagistic.

Clima, ca și element de atractivitate pentru turismul rural maramureșean, este prezentată și analizată în subsubcapitolul 5.1.3., constituind un factor major și de multe ori decisiv în desfășurarea turismului. Toate elementele climatice pot influența negativ sau

pozitiv activitatea turistică. Dintre acestea, radiațiile solare și nebulozitatea sunt ușor de identificat de către turist, de aceea informațiile prezentate în tabelele 1 și 2 devin recomandări importante de luat în seamă de turist, pentru buna desfășurare a vacanței. Conform WHO (World Health Organization) radiațiile solare au fost clasificate în urma intensității acestora pentru a fi mai ușor de luat măsuri de prevedere, valorile fiind exprimate în cifre de la 1 la 11. Informațiile legate de radiații pot fi ușor obținute cu ajutorul site-urilor de specialitate, iar cele legate de nebulozitate pot fi obținute printr-o simplă analiză a cerului.

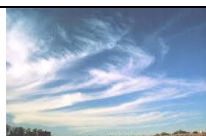
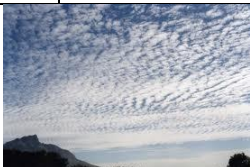
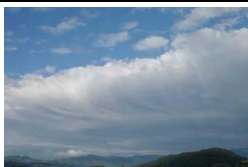
Tabel 1. Clasificarea radiațiilor solare după WHO

Gradul de periculozitate	Valoarea indicelui UV	Măsuri de protecție
Redus	< 2	Nici o protecție, se poate sta liniștit în aer liber;
Moderat	3-5	Acoperire corporală moderată, protecția ochilor, evitarea Soarelui în orele amiezii;
Ridicat	6-7	Adăpostire în zone închise sau cu umbră în orele amiezii, protecția ochilor;
Foarte mare	8-10	Protecția ochilor și a corpului ridicată, adăpostire în zone închise;
Extrem	>11	Protecție solară ridicată prin evitarea locurilor însorite, protecția ochilor, gradul de acoperire a corpului ridicat.

Sursa: www.who.int

Gradul de acoperire a cerului cu nori influențează turiștii, atât pe plan fiziologic, cât și pe plan psihologic, unul dintre aspectele norilor care are implicații în acest sens fiind culoare acestora. Norii care au culoare deschisă oferă un cadru plăcut pentru turism, pentru realizarea fotografiilor sau a înregistrărilor video, în timp ce norii denși și închisi la culoare reduc vizibilitatea, prevestesc ploi și furtuni, influența asupra stării turiștilor fiind una negativă.

Tabel 2. Categoriile de nori și semnificația lor turistică

Categori a norilor	Tipul norilor			Semnificația pentru turism
Nori superiori	Cirrus	Cirrocumulus	Cirrostratus	Permit practicarea activităților turistice, inclusiv helioterapia
				
Nori mijlocii	Alto cumulus			Împiedică helioterapia, permît ascensiuni montane de scurtă durată
	Altostratus			
Nori	Nimbostratus	Stratocumulus	Stratus	Reduc vizibilitatea și generează precipitații de

inferiori				lungă durată
				Sunt imparțiali desfășurării activităților turistice Influentează negativ turismul în zonele de deal reducând vizibilitatea, mai ales iarna
Nori de dezvoltare verticală	Cumulus			Favorabili turismului
	Cumulonimbus			Nefavorabili turismului; generează precipitații sub formă de averse însoțite de descărcări electrice, vânt și grindină.

Sursa: Sorocovschi, V., 2008, cu completare foto (www.google.image.ro)

Nebulozitatea influențează direct radiațiile solare, care au implicații directe pentru diferite activități turistice desfășurate în aer liber. Trebuie menționat faptul că pe parcursul unui an, nebulozitatea este mai ridicată iarna și mai scăzută vara, iar în funcție de nivelul altitudinal, nebulozitatea este ridicată în timpul zilei la amiază în zona montană, și redusă seara și dimineața. În zonele montane frecvența și durata timpului senin este mai redusă în comparație cu zonele mai joase datorită proceselor convective a maselor de aer.

În concluzie putem afirma că, condițiile climatice sunt favorabile tuturor activităților umane, iar diversitatea și succesiunea acestora conferă condiții favorabile desfășurării turismului în toate anotimpurile.

Județul Maramureș prezintă o diversitate biologică ridicată, exprimată atât la nivel de ecosisteme, cât și la nivel de specii. Spațiul biogeografic al județului Maramureș cuprinde, într-o proporție relativ egală, cele trei unități geografice: de câmpie, de deal și de munte, cu o diversitate mare de condiții pedoclimatice și hidrologice ce diferențiază ecoregiuni cu o varietate de ecosisteme terestre și acvatice (deal, munte, lacuri, cursuri de apă și luncile acestora, zone secetoase sau umede, etc), prezentate succint în subsubcapitolul 5.1.4. (Vegetația și fauna).

Datorită reliefului variat prezent pe arealul analizat, vegetația este etajată cu specii specifice pentru fiecare etaj de vegetație, pornind de la etajul foioaselor iubitoare de căldură (gorunul), până la etajul alpin unde întâlnim vegetație ierboasă specifică. Pădurile se desfășoară pe trei mari etaje: *foioase*, în partea inferioară; *conifere*, în partea superioară și *un etaj intermediar de amestec*. Vegetația, element de bază al peisajului și principala resursă economică a județului, a avut și are un rol decisiv asupra arhitecturii tradiționale maramureșene. Pe lângă funcția peisagistică și economică a sa, vegetația îndeplinește și funcția de indicator al creșterii demografice și a presiunii antropice asupra mediului, prin defrișările efectuate în scopul extinderii localităților rurale și a terenurilor agricole. Vegetația este un factor important de stimulare a turismului de recreare, odihnă și agrement. Ea este

componenta cea mai vizibilă a peisajului ce-i imprimă acestuia particularități care-l individualizează și care sporesc atractivitatea regiunii.

Maramureșul deține o faună bogată, însă, din punct de vedere turistic sunt importante doar anumite specii de animale, în special cele care prezintă un interes cinegetic (specii pentru vânătoare), științific (specii rare și/sau protejate), sportiv (specii de pești) și recreativ (păsările cântătoare).

Fondul turistic antropic, prezentat în **subcapitolul 5.2.**, este cel care a contribuit la notorietatea Maramureșului în domeniul turistic. Nenumăratele elemente antropice atractive sunt prezentate detaliat pentru evidențierea valorii culturale și turistice. Parcă în concurență cu natura, maramureșeanul a încercat și a reușit să dea naștere unor elemente, cu funcționalitate utilă în viața rurală, care, în timp au contribuit la renumele Maramureșului. Aceste elemente de mare atractivitate sunt numeroase, însă notorietatea o dețin bisericile și porțile tradiționale maramureșene, fapt pentru care sunt analizate detaliat și completate de elemente grafice (vezi lucrarea în extenso).

O altă componentă atractivă este arhitectura tradițională, care în ultima perioadă suferă un regres în mediul rural maramureșean, datorită pătrunderii elementelor moderne (materiale de construcții, planuri moderne, etc). Societatea umană este într-o permanentă schimbare, astfel că și mediul rural maramureșean suferă schimbări profunde datorită tendințelor actuale de schimbări structurale în mediile rurale. În fața acestor schimbări structurile tradiționale devin vulnerabile, înfruntând probleme serioase de echilibru intern și integrare, generând o dezagregare a comunităților tradiționale prin înstrăinarea generațiilor tinere față de mediul construit moștenit, în favoarea confortului specific urbanului (agricultura fiind în regres, orientarea principală fiind spre activități din sectorul terțiar). Mediul construit moștenit, reprezentând „arhiva” Maramureșului, este asociat de generația tânără cu „sărăcia”, de unde și puternica și rapidă schimbare fizionomică a gospodăriilor tradiționale cu locuințe moderne arhitecturale. Doar lipsa resurselor financiare a salvat casele existente, încă, azi în satele maramureșene.

În prezent, mediul rural prezintă un context nefavorabil pentru durabilitatea elementelor specifice și tradiționale, fiind necesare pentru susținerea și dezvoltarea spațiului rural din perspectiva turismului, de adoptarea unor măsuri și demersuri legislative urgente și concrete de protejare și valorificare a tradiționalului maramureșean.

Soluții pentru păstrarea arhitecturii tradiționale maramureșene

Adoptarea la nivel local a unor măsuri și reguli restrictive arhitecturale pentru noile construcții cu front la arterele principale; Existența unui set redus de modele arhitecturale pentru construcțiile „la strada principală”; Atribuirea unui alt rol funcțional clădirilor tradiționale (muzee indor, magazin de suveniruri, sală de expoziții, etc.); mici ansambluri muzeale la nivelul localităților rurale (ex: Desești, Ieud) Transferul obiectivelor valoroase în cadrul unor muzee în aer liber.
--

Migrarea populației în străinătate și revenirea acesteia parțială pe perioada concediilor sau definitiv, și-a pus amprenta puternic asupra tipologiei gospodăriilor rurale. Pierderea spiritualității tradiționale de către localnici (datorită migrației pentru muncă) conduce inevitabil la schimbări rapide în fizionomia locuințelor și activitățile tradiționale gospodărești, din această cauză identitatea maramureșeană este în pericol de dispariție. Mobilitatea populației și oportunitățile financiare oferite de țările vestice, au generat efecte dezastruoase la nivelul mediului construit prin importul de modele arhitecturale străine

spațiului rural maramureșean, un spațiu caracterizat de un tradițional specific, care este însă agresat de noile construcții.

Printre criteriile motivaționale care îi determină pe consumatorii turismului rural să aleagă diverse locații, localități și unități de cazare sau masă, se numără, în principal, arhitectura. Conștientizarea acestui lucru de către populația maramureșeană, indiferent de regiune și subregiune, se poate observa prin interesul cu care aceștia continuă să (re)construiască porțile tradiționale și prin îmbinarea unor elemente de arhitectură tradiționale în amenajările interioare și exterioare ale unităților de cazare, alimentație și a caselor de locuit (simboluri cioplite pe ancadramentele ferestrelor, utilizarea decorativă a ștergarelor țesute și a „talgerelor”, utilizarea decorativă a lemnului, etc.), astfel, stilul arhitectural are la nivelul județului atât funcție constructivă cât și decorativă. Datorită turismului se poate realiza conservarea și perpetuarea arhitecturii tradiționale, prin restaurarea clădirilor existente, care păstrează elemente de arhitectură specific locală, având destinații funcționale diverse, sau reorientarea funcțională a unora (muzee, mici ateliere meșteșugărești, magazine de suveniruri, centre de informare turistică, etc.), iar pentru noile construcții destinate cazării sau alimentației este necesară orientarea respectabilă spre arhitectura tradițională a regiunii.

Subcapitolul 5.3. prezintă starea infrastructurii generale și cea turistică. Infrastructura însumează totalitatea bunurilor și mijloacelor prin care resursele atractive ale unui teritoriu sunt exploatate turistic. În majoritatea cazurilor elementele sale componente nu au fost create pentru a satisface nevoile turistului, însă, cest atribut l-a câștigat pe parcurs, simultan, cu inițierea activităților turistice în regiunea respectivă. Pe măsură dezvoltării turismului și a infrastructurii specifice acesteia, apar mijloace strict condiționate și direct orientate pentru deservirea acestei ramuri economice. Cu toate acestea echiparea tehnico-edilărită a localităților rurale este redusă (alimentare cu gaz, canalizare, stații de stocare, tratare și distribuție a apei). Existența și modernizarea infrastructurii generale la nivelul localităților rurale este esențială pentru dezvoltarea socio-economică a localităților, asigurând totodată desfășurarea mult mai facilă a turismului la nivelul acestora. Nivelul de dotare a localităților rurale cu o infrastructură corespunzătoare unei vieți civilizate contribuie la creșterea atractivității pentru investiții și preferința turiștilor pentru mediul rural.

Baza de cazare existentă în mediul rural este primordială pentru desfășurarea turismului, deoarece, prin definiția *turismului rural*, acesta prevede ca turistul să fie cazat și să desfășoare activitățile turistice în mediul rural. Aceasta este prezentată și analizată detaliat în **subsubcapitolul 5.3.1.** cu ajutorul graficelor realizate pe baza informațiilor obținute din teren, corelate cu date statistice oficiale și neoficiale. Astfel, la nivelul județului principalele tipuri de unități de cazare întâlnite în spațiul rural sunt pensiunile, reședințele secundare (casele de vacanță), cabane, moteluri și hoteluri. Însă, posibilitățile de cazare în mediul rural sunt diverse, în conformitate cu disponibilitățile gospodăriei și cu dorințele și exigențele turistului.

Tabel 3. Capacitatea unităților de cazare din mediul rural

Tipul unității	Numărul de unități *	Numărul de locuri	Numărul de locuri	
			% față de total	La nivelul județului
Hoteluri	10	492	0,08	616.215
Moteluri	5	174	0,32	53.127
Pensiuni	264	3.380	1,95	173.763

Cabane silvice și de vânătoare	15	249	100	249
Case particulare/reședințe secundare	70 ?**	420 ?	-	?
TOTAL	394	4715	-	843.774

* raportate la anul 2010

** numărul aproximativ

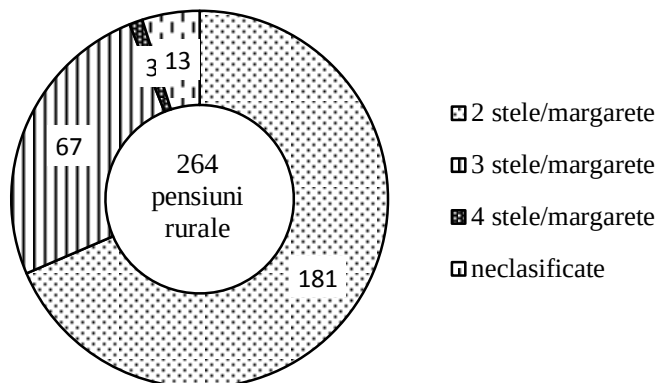

Fig.7. Clasificarea pe categorii de confort a unităților de cazare de tip pensiune din localitățile rurale maramureșene

Baza de cazare specific ruralului (pensiuni turistice) este completată și de unitățile de tip pensiune aflate la periferia localităților urbane (unde aspectul gospodăriilor și a ocupațiilor persoanelor sunt caracteristice ruralului), în a căror ofertă prezentată se regăsesc servicii cu desfășurare în mediul rural. Sunt întâlnite cazuri când și unitățile de cazare aflate în intravilanul localităților urbane au servicii axate pe mediul rural. În această situație sunt pensiunile aflate la periferia orașului Sighet, Târgu Lăpuș, Cavnic, unități ce nu sunt luate în calculul analizei bazei de cazare, datorită neconcordanței cu

definiția turismului rural.

Analiza exigentă a unităților de cazare din prezenta lucrare se referă strict la cele aflate în mediul rural, cu excepția localităților Dragomirești și Săliștea de Sus unde există un urban convențional, însă fizionomia localităților și profilul activităților localnicilor, m-au determinat să le includ în analiza realizată asupra turismului rural din Maramureș.

Numărul unităților de cazare existente în județ variază în funcție de sursa informațională consultată. Realitatea certă este cea din teren, însă și aici numărul exact este greu de identificat datorită multitudinilor de variante de funcționare a unităților care cazează turiști; de la pensiuni omologate, la cele neomologate, cu/fără indicatoare de semnalizare, funcționale/nefuncționale, la case de vacanță și reședințe secundare.

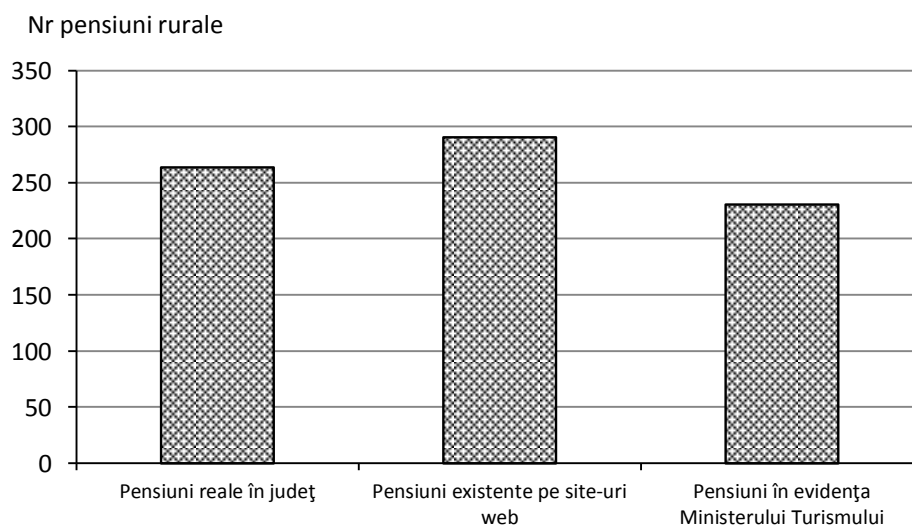

Fig. 8. Situația pensiunilor din județul Maramureș.

Notă: Grafic realizat cu ajutorul datelor de la Ministerul Turismului (baza de date 2009, cea mai recentă), cu date culese în teren și informații ale site-urilor care promovează turismul rural în Maramureș.

Acolo unde există un potențial antropic abundent în localitățile rurale, unitățile de cazare și capacitatea de cazare a acestora sunt reduse, fiind de asemenea la o distanță relativ mare față de obiectivele turistice. Există și localități unde situația este inversă (Vadu Izei, Șieu, Rona de Jos,), acestea valorificând potențialul turistic al localităților vecine.

Și în Maramureș unitățile de cazare de tip pensiune au cunoscut câteva etape de evoluție și de funcționare a acestora:

- Prima etapă prevedea cazarea turiștilor în camerele libere din casa de locuit (*camerele de oaspeți*);
- A doua etapă a constat în adăugarea de noi spații la casa de locuit (mansarde, camere alipite celor existente);
- A treia etapă fiind caracterizată de noi construcții, destinate special cazării turiștilor, adevăratele pensiuni turistice, care îndeplinesc condiții de confort excelente.

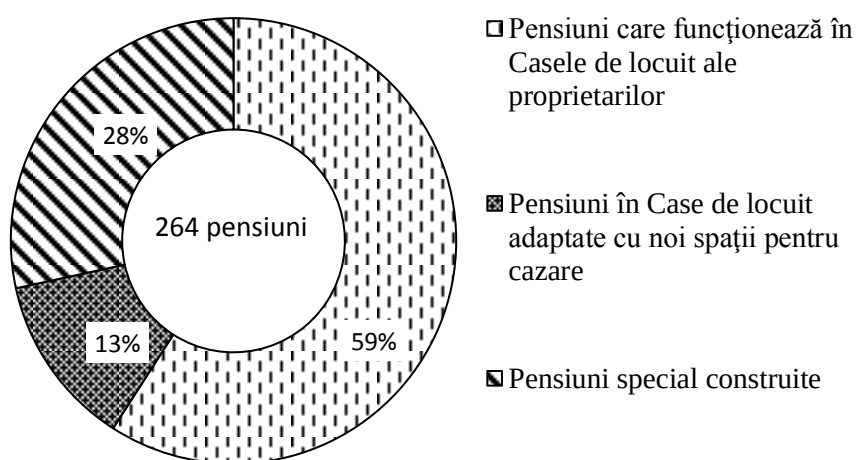

Fig. 9. Clasificarea pensiunilor după etapele de constituire

Majoritatea pensiunilor din mediul rural au apărut în urma excedentului de spațiu, a modernizării și adaptării funcționale a locuințelor, criterii minime pentru a deservei cazării de turiști. Însă aceste elemente nu sunt suficiente fără o disponibilitate mentală a localnicilor. Din această cauză stilul arhitectural este unul clasic (al anilor '80) și unul modern (al anilor 2000), iar funcționalitatea spațiilor este adaptată posibilităților de cazare și de servire a mesei. Doar pensiunile special construite pentru a deservei turismului rural respectă stilul arhitectural tradițional maramureșean și organizarea optimă a spațiilor funcționale.

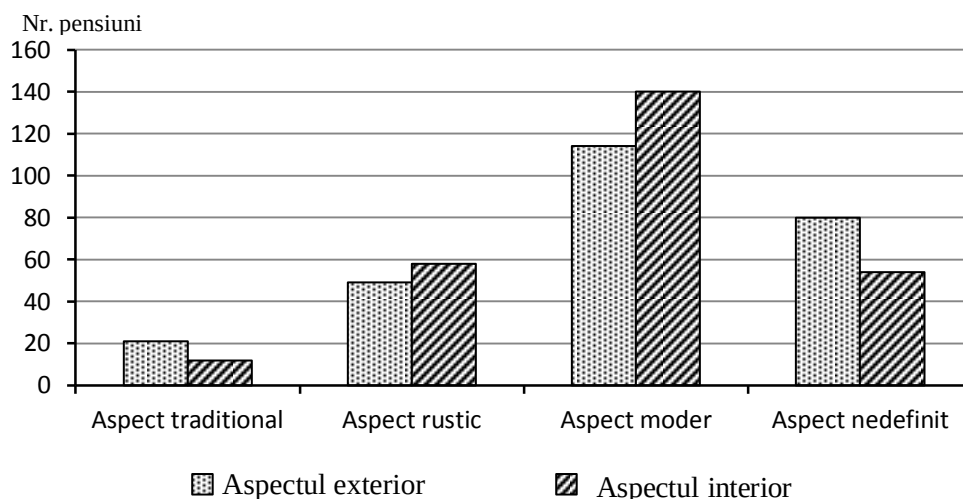

Fig. 10. Aspectul exterior și interior al pensiunilor rurale din Maramureș

Motivația principală care stă la înființarea unei pensiuni este de natură financiară. (cauzele: somaj, lipsa locurilor de munca). Acest lucru i-a determinat pe mulți localnici ai mediului rural să utilizeze excedentul de spații deținute, (fie în urma plecării membrilor familiei la studii sau la muncă pe termen mediu și lung, fie dintr-un exces de zel în construcția realizată) incluzându-le în spațiile destinate cazării turiștilor de tip pensiune. Turismul rural devenind astfel o sursă complementară de venituri. Aceste gospodării îndeplinesc o funcție dublă, cazarea turiștilor și locuință pentru proprietari.

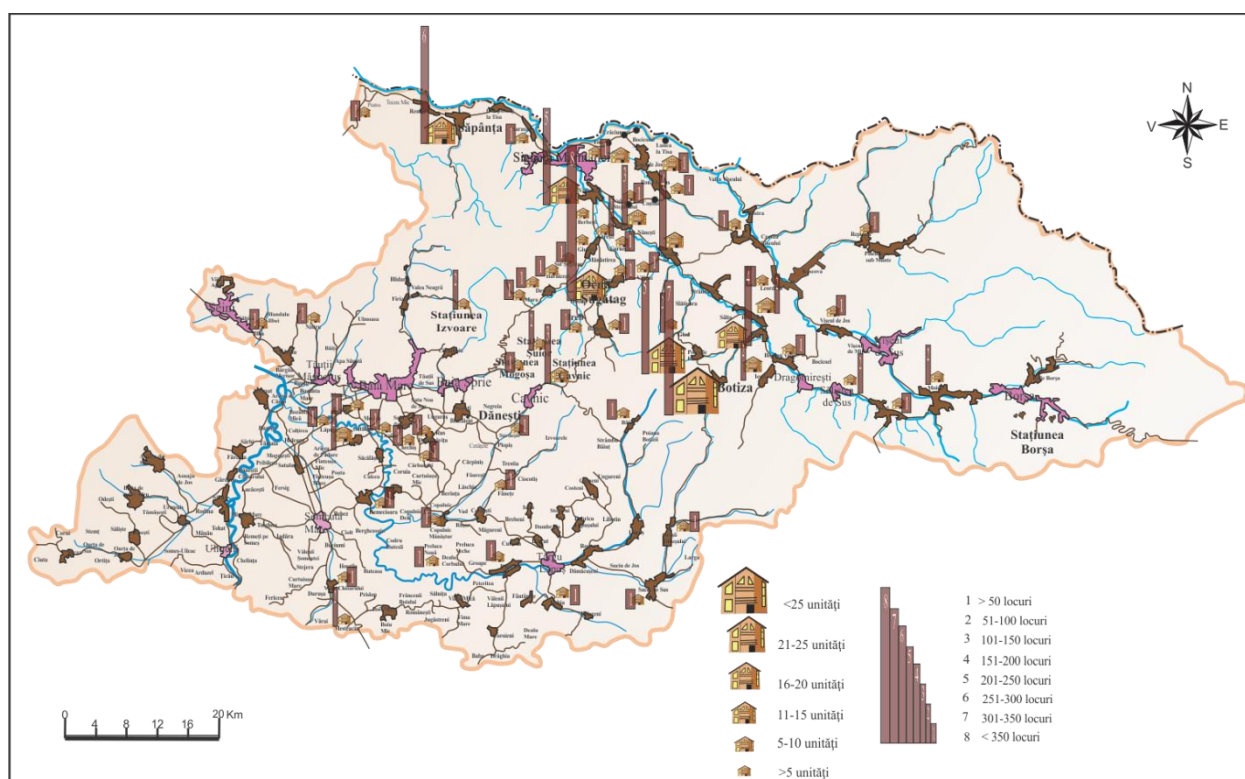

Fig. 11. Repartiția unităților și locurilor de cazare în mediul rural din Maramureș

Alături de unitățile de cazare înregistrate și semnalizate incluse în circuitul turistic general, mai există și unități de tip cabane forestiere (din păcate, marea majoritate în stare de degradare puternică) și case particulare cu circuit închis, unde piața turistică este restrânsă și axată pe turiști fideli cu înclinații spre anumite tipuri de turism (turism cinegetic, turism sportiv, turism de relaxare). Turiștii cazați în aceste tipuri de unități nu sunt înregistrați statistic, astfel că informațiile cu privire la circulația turistică din regiune nu este reală și relevantă pentru a concluziona amploarea fenomenului turistic.

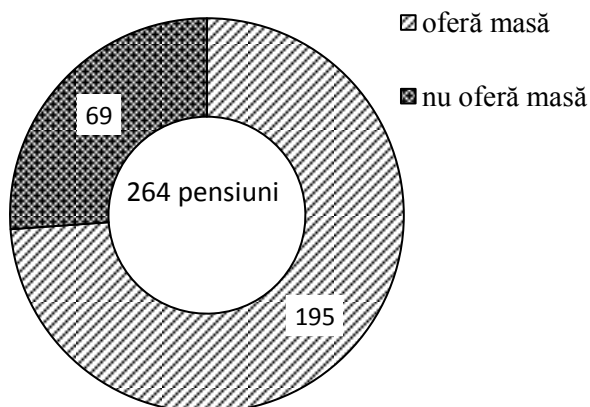

Fig.12. Unități de cazare de tip pensiune rurală care oferă pachetul de bază

În cadrul infrastructurii turistice sunt incluse și unitățile de alimentație și de divertisment, ultimele, din păcate, într-o pondere foarte redusă în cadrul turismului rural din Maramureș. În ceea ce privește unitățile de alimentație și de servire a mesei, acestea sunt prezente doar în cadrul anumitor unități de cazare, în special, în cele de tip hotelier sau în cele de tip pensiune clasificată la 3 și 4 stele/flori. Spațiile de servire a mesei sunt

într-o tentă rustică sau modernă, foarte rar se întâlnesc spații amenajate în stil tradițional.

Reușita turismului și prelungirea sejurului nu ține numai de dotarea unității de cazare și alimentație, ci include și dotările și amenajările pentru recreere și cură. Infrastructura turistică pentru agrement este analizată și prezentată în **subsubcapitolul 5.3.2.**, alături de prezentarea unor activități turistice ce nu necesită amenajări complexe în spațiul rural pentru desfășurarea lor.

Subsubcapitolul 5.3.3. prezintă infrastructura de acces în județ, care este subdimensionată calitativ și cantitativ.

Capitolul 6. Circulația turistică rurală din Maramureș și impactul activităților turistice

Circulația turistică presupune deplasarea vizitatorilor dintr-un loc în altul, cel mai adesea între localitatea de reședință (considerată ca zonă emițătoare) și locul ales pentru satisfacerea necesităților recreativ – curative (zona receptoare).

În județul Maramureș, în general, circulația turistică prezintă un maxim principal, în sezonul estival, și un maxim secundar, în sezonul de iarnă. În unele localități maximele pot fi inversate, adică au un maxim principal în sezonul de iarnă (Borșa, Mogoșa, Cavnic, Izvoare, Botiza, Vadul Izei), iar maximul secundar, în sezonul estival (restul localităților). În aceste momente ale anului presiunea turistică se manifestă cu intensitate. Datorită acestui flux turistic se schimbă și economia, adică mai mulți turiști, mai mulți bani ce pot fi investiți în reamenajarea altor locuri sau pot ajuta localitățile din punct de vedere economic. Totuși acest flux turistic are și o parte negativă, cea a distrugerii sau degradării obiectivelor turistice, în cazul unor turiști ce nu pot înțelege cât de important este să păstrezi anumite obiective

turistice foarte vechi sau cât de greu se întrețin locurile din jurul bisericilor, mănăstirilor și chiar pajiștile din aerul liber.

Circulația turistică într-o regiune se caracterizează prin următorii indicatori: evoluția numărului de turiști, numărul înnoptărilor și gradul de ocupare a locurilor de cazare. (Ciangă, N., 2001, op. cit., pag. 178-179)

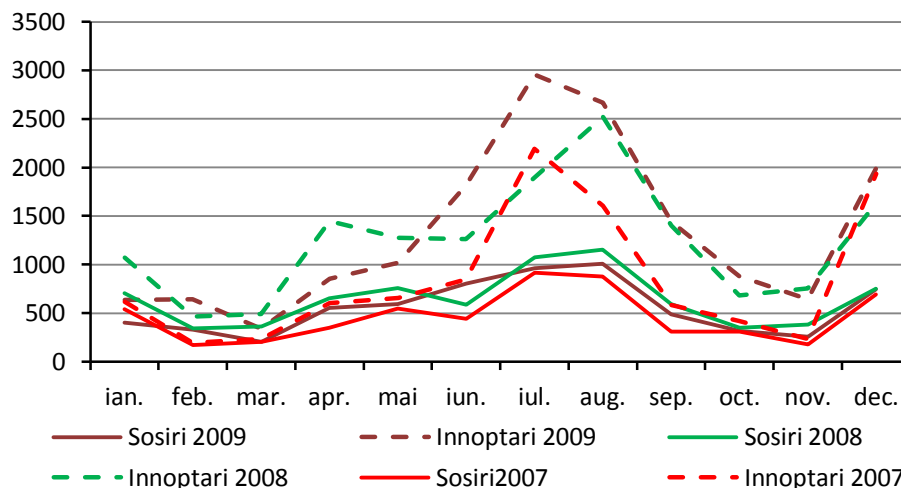

Fig.13. Evoluția sosirilor și înnoptărilor în pensiunile rurale din Maramureș între 2007-2009
Date furnizate de Buletinele de statistică ale județului Maramureș din anul 2010

În ceea ce privește fluxul turistic extern este mai intens în perioada de iarnă, în preajma sărbătorilor de iarnă, în localitățile care găzduiesc o serie de festivaluri recunoscute atât pe plan național cât și pe plan internațional, festivaluri legate de datini și obiceiuri de iarnă. Cei care vizitează Maramureșul, într-un număr destul de mare, sunt cei din Europa Occidentală.

Prezența sezonality în turismul rural din Maramureș este cunoscută, fiind determinată de factori naturali și sociali cu diferite grade de intensitate, de aceea acțiunilor de marketing (mix-ul de marketing) trebuie acordată o atenție deosebită. În funcție de perioadă calendaristică, poziția și notorietatea regiunii, poziția unității pe piața concurențială și grupul țintă vizat, componentele ce alcătuiesc mix-ul de marketing (produs, preț, promovare, distribuție) trebuie tratate special.

Identificarea exactă a circulației turistice în mediul rural maramureșean este dificilă datorită nedeclarării numărului exact de turiști, cazarea acestora în gospodăriile rurale neomologate, în cabane silvice sau de vânătoare, în locuințe secundare private, sau camparea (individuală și/sau grupată). Cazarea în cabanele silvice și de vânătoare este cu regim de funcționare, aparent, închis, fie datorită stării avansate de degradare, fie “favoritismului” pentru persoanele solicitante.

Cu toate că deține un renume pe piața turistică națională, Maramureșul prezintă o circulație turistică relativ redusă în comparație cu alte regiuni ale țării, datorită faptului că acesta se află la distanțe mari de centre urbane emițătoare de turiști (cel mai apropiat oraș de rang superior fiind la 120 km, Cluj-Napoca), de aici și prezența sezonality (în mare parte), cauzată de sejururile medii și lungi.

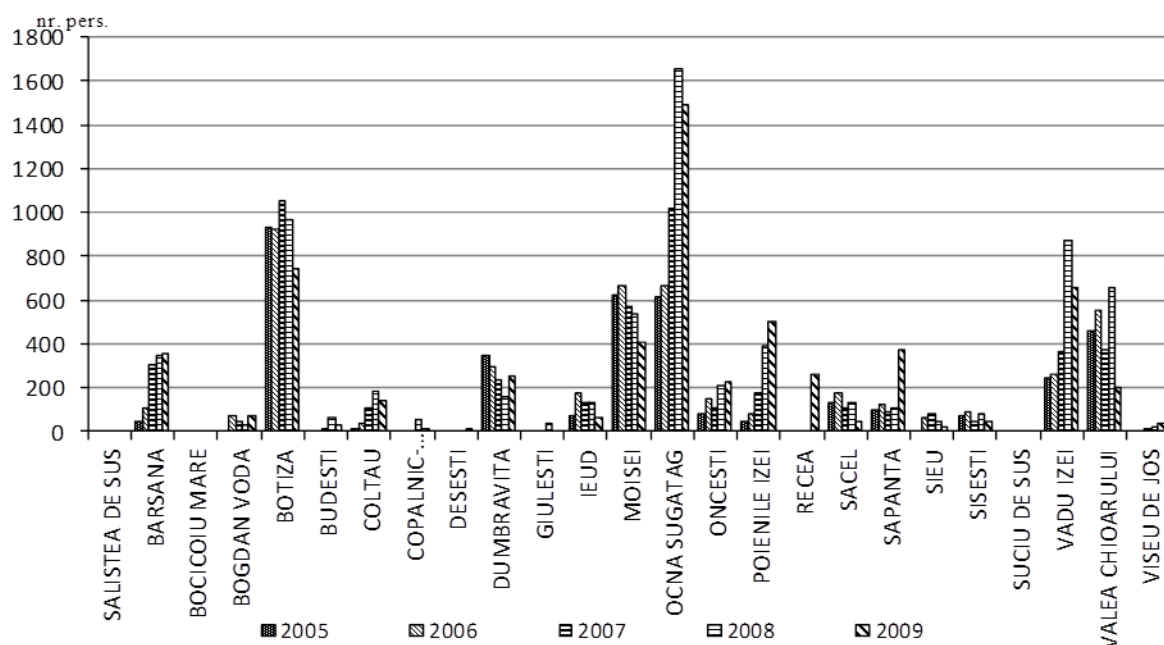

Fig.14. Total sosiri în unitățile de tip pensiune din comunele Maramureșului
Sursa INS, 2010

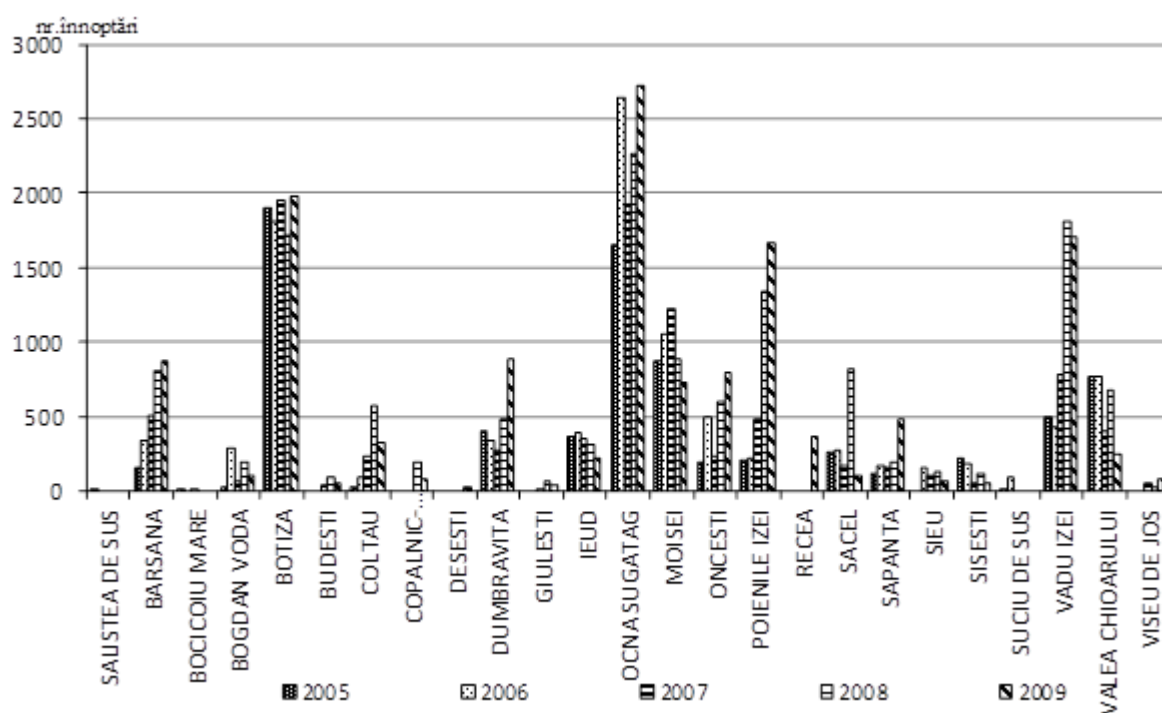

Fig.15. Total înnopțiuni în unitățile de tip pensiune din comunele Maramureșului
Sursa INS, 2010

Impactul turismului rural este pluridirecțional și contradictoriu, atât pentru mediul rural, cât și pentru ramurile economice locale și regionale, studiile de specialitate reliefând acest lucru. Principalele aspecte pozitive sunt creșterea economică, chiar dacă agricultura asigură sau nu sursa de trai a comunităților, crearea de noi locuri de muncă, utilizarea forței și îndeletnicirilor feminine rurale, perpetuarea meșteșugurilor, dezvoltarea artei artisanale, ș.a, într-un cuvânt *dezvoltarea regională*. Impactul negativ atrage atenția de cercetare, în special în detrimentul dezvoltării turismului rural, concentrându-se în pe aspecte sociale și culturale modificate în rândul comunităților gazdă, dar mai ales impactul asupra mediului.

Capitolul 7. Tipuri de turism pretate mediului rural maramureșean

Definirea unor forme de turism specifice turismului rural este imposibil de realizat întrucât însuși turismul rural nu poate fi definit printr-un anumit tip de activitate, numărul variabilelor implicate în definirea sa este relativ mare, implicând, printre altele, intensitatea practicării, localizarea, gestiunea, integrarea în comunitate etc. Multe forme de activități turistice se pretează la fel de bine la sat ca și la oraș. Turiștii pot avea în aceeași zi activități specific urbane sau rurale. În mediul rural, datorită disponibilității de spațiu se pot desfășura *activități turistice cu caracter intermediar* (urban-rural): schi, pescuit, sporturi care necesită o infrastructură artificială de tip semi-natural (tenis, fotbal, etc.), activități școlare educative, ecologice, de cunoașterea patrimoniului, excursii, sau activități *specific urbane* (conferințe, reuniuni, etc.).

Trecerea în revistă a activităților și formelor de turism din mediul rural, are un caracter orientativ și inevitabil. Activitățile turistice cu caracter general rural pot fi considerate excursiile în împrejurimile satului, alpinism, escalade, „explorări” în locuri sălbatic, rafting, schi fond, schi pe piste cu grad de dificultate redus sau mediu, plimbări cu vehicule cu tracțiune animală; cicloturism, echitație, observarea naturii, fotografierea (vegetația, fauna), contemplarea peisajelor, cunoașterea patrimoniului rural, cunoașterea colectivității și a sărbătorilor rurale, pescuit, vânătoare, sporturi care se practică în natură (orientare turistică, deltaplanorism, alunecarea pe tiroliană, ș.a.).

La nivelul regiunii analizate se regăsesc toate tipurile de turism (recreativ, cultural, curativ și mixt), desfășurate sub variate forme, importanța acestora fiind variabilă spațial și temporal prin prisma volumului turiștilor și a efectului socio-economic indus. Tipurile de turism predominante fiind turismul cultural și recreativ, cărora li se circumscriu cele mai multe forme de turism practicate sau practicabile în viitorul apropiat (turism sportiv extrem, turism religios, turism școlar, etc.). În acest capitol fiind propuse și alte forme de turism pretabile în cadrul turismului rural (turism de afaceri, speoturism, ecoturism, turism sportiv).

Capitolul 8. Premise motivaționale în alegerea Maramureșului ca destinație turistică

Acest capitol prezintă produsele și serviciile turistice rurale existente în Maramureș în subcapitolul 8.1. și resursa umană necesară în turismul rural maramureșean, în subcapitolul 8.2.

Turismul rural maramureșean grupează în principal serviciile de cazare și masă, și într-o pondere redusă, în mod organizat, alte tipuri de servicii, de genul plimbări cu căruța, cu

sania, plimbări ecvestre etc., însă cei ce aleg mediul rural maramureșean pentru petrecerea vacanței au posibilitatea de a cunoaște îndeaproape activitățile tradiționale din gospodărie, obiceiurile și tradițiile desfășurate cu ocazia diferitelor evenimente și momente marcante în viața țăranului maramureșean, fără ca acestea să fie organizate intenționat în scop turistic.

Serviciile oferite turiștilor cazați în mediul rural sunt reduse, în majoritatea cazurilor limitându-se doar la serviciile de bază, cazare și masă, serviciile auxiliare, oferta secundară, lipsind sau sunt prezente într-un număr foarte redus. Turistul modern nu dorește numai cazare și masă, el dorește o gamă variată de activități care sa-l binedispună. Caracterul individual al fiecărei regiuni și subregiuni maramureșene conferă particularități specifice și speciale produselor turistice oferite.

Calitatea și varietatea peisajului nu este de ajuns pentru a satisface turistul. Satisfacția acestuia este dependentă de o serie de factori variați, însă cea mai importantă este asigurarea unei infrastructuri de cazare, acces și agrement corespunzătoare. Constatăm cu regret că baza materială este învechită, infrastructura este degradată, iar calitatea serviciilor este de multe ori necorespunzătoare. Imaginea dezolantă este întregită de multe ori de standardul scăzut al serviciilor de alimentație publică în ceea ce privește aspectul general, atmosfera, calitatea și varietatea preparatelor, comportamentul personalului sau muzica necorespunzătoare. În concluzie, calitatea prestațiilor turistice este mult sub standardele cu care sunt obișnuiți turiștii, mai ales cei care au experiența din afara țării sau provin din țări occidentale.

Prezența unei oferte turistice diversificate și cu un grad ridicat de atractivitate turistică este cea care calibrează mărimea, intensitatea și diversitatea fluxurilor turistice, precum și orientarea acestora în teritoriu, implicit eficiența economică a turismului din județ. Realizarea unor programe legate de ocupațiile tradiționale ale localnicilor destinate turiștilor sunt cu o eficacitate multiplă: pentru turist, care vine în contact cu realitatea rurală maramureșeană prin participare, pentru prestator și/sau realizatorul programului, beneficii de natură economică, pentru societatea rurală, continuitatea meșteșugurilor și a ocupațiilor, iar pentru turism, promovarea și continuitatea desfășurării în timp îndelungat a acestuia.

Alături de resursele turistice de bază (atracții turistice, baza materială și de agrement), personalul implicat în turismul rural influențează într-o mare măsură realizarea unor sejururi deosebite în unitățile de cazare din mediul rural. Profesionalismul personalului, poate să atragă sau, din contra, să respingă potențialii turiști.

Factorul uman este hotărâtor în asigurarea calității prestației serviciilor turistice, de aceea calificarea resursei umane care activează în acest domeniu este esențială. Populația reprezintă o componentă, activă sau pasivă, esențială în buna desfășurare a turismului rural. Ce ar reprezenta satul fără populație? Cum ar exista turism rural fără actorii principali din mediul rural? Sunt întrebări simple, dar care reliefează importanța populației locale pentru existența și desfășurarea turismului în mediul rural. Chiar și într-o regiune fără un patrimoniu bogat poate fi practicat turismul rural, dacă se regăsesc resurse umane extraordinare care să echilibreze lipsa atractivității naturale sau antropice, conduse de un lider de excepție. Din aceste considerente, pregătirea celor care sunt implicați în domeniul turismului trebuie să se ridice la un nivel optim de profesionalism în relație cu clientul.

Turismul, este o alternativă importantă pe termen lung, care poate asigura locuri de muncă, pentru forța de muncă locală, beneficiind de potențialul turistic al zonei, de frumusețile naturale și de tradițiile și istoria zonei.

Capitolul 9. Interfuncționalitatea „țărilor” din perspectiva turismului rural

În acest capitol este prezentată importanța interfuncționalității sistemice a țărilor, ce poate fi realizată la nivelul următoarelor componente: servicii oferite, obiectivele turistice existente, programe de dezvoltare, fiind propus și un model simplu la nivelul unităților de cazare.

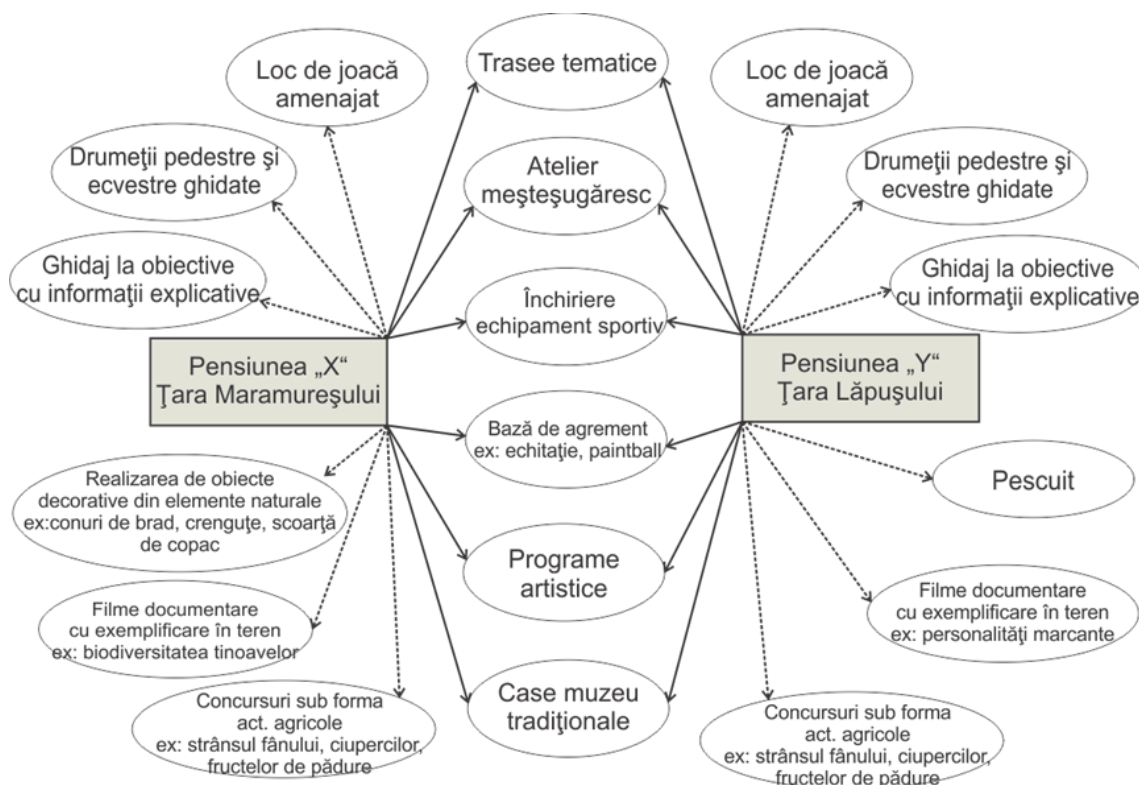

Fig.16. Diversificarea și interrelaționarea serviciilor din pensiunile rurale

În momentul de față se realizează schimburi de informații, în special culturale, între țăările maramureșene sub aspectul circuitelor puse la dispoziția turiștilor sau realizate pe cont propriu în regiunile vecine.

Un alt exemplu de interfuncționalitate realizată în prezent între regiunile și subregiunile țărilor, constă în adoptarea unor elemente de notorietate culturală (poartă tradițională, port) și implementarea lor în afara regiunii autohtone, în scopul atragerii turiștilor. Aceste schimburi interregionale contribuie la degradarea identității locale și crearea unei structuri omogene la un nivel mult mai mare.

Prin schimburile realizate de localitățile rurale ale celor patru țări se dezvoltă o relație de interfuncționalitate propice dezvoltării turismului rural și a comunităților locale.

Capitolul 10. Promovarea turistică rurală în Maramureș

Acest capitol are menirea de-a prezenta în **subcapitolul 10.1.** principalele modalități și tehnici de promovare utilizate în turismul rural maramureșean și avantajul altor metode de promovare utilizate în turism și cu posibilitate de punere în practică pentru turismul rural maramureșean, iar în **subcapitolul 10.2.** importanța unei piețe turistice virtuale și propunerea unui sistem informatic care să ajute turistul în alegerea unității de cazare în funcție de nevoile sale.

Promovarea turismului rural în Maramureș se realizează sub diverse forme. Cele mai frecvente modalități de promovare realizate de unitățile de cazare din cadrul turismului rural maramureșean sunt *internetul* și materiale tipărite sub forma *cărților de vizită* sau *pliante*. Însă dintre toate mijloacele și modalitățile de comunicare, reclama „din gură în gură” rămâne cea mai ieftină și utilizată în promovarea turismului rural din județ, iar cu ajutorul internetului aceasta modalitate capătă și o formă virtuală și se realizează prin paginile de forum, unde turiștii care au trăit diverse experiențe își împărtășesc părerile.

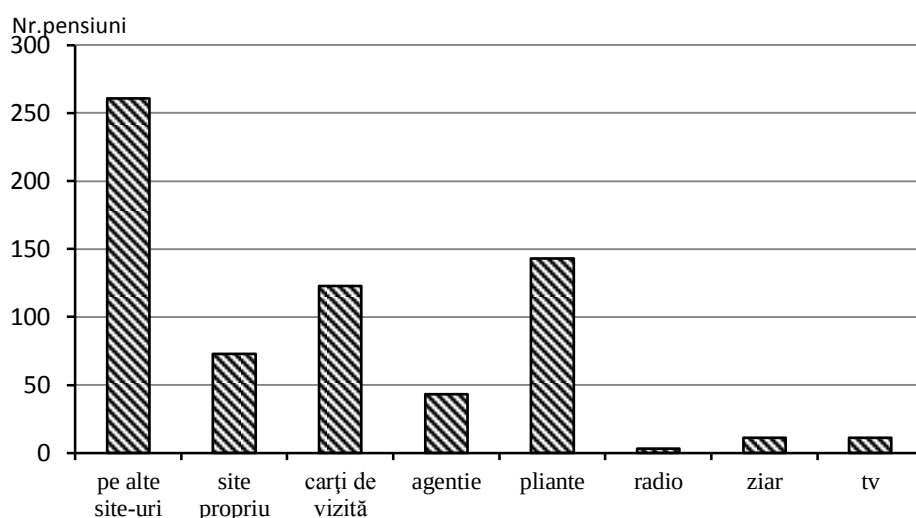

Fig. 17. Mijloace de promovare utilizate de pensiunile rurale din Maramureș

Deoarece internetul este cea mai utilizată metodă de promovare este necesar a se prezenta câteva constatări în urma analizei teoretice și practice efectuate. Rețeaua de internet elimină multe din barierele care existau în comunicarea către clientul turist a informațiilor, bariere geografice în special. Avantajul utilizării internetului în promovare constă în capacitatea de a putea stoca și transmite informații cu ajutorul imaginilor, textelor, sunetului, iar costurile utilizării rețelei de internet sunt reduse în comparație cu modalitățile tradiționale de promovare și distribuție.

Existența unei pagini de web pentru unitatea de cazare este un mare avantaj în promovarea acesteia. Însă de multe ori, atunci când internații caută cu ajutorul motoarelor electronice specializate, această pagină personală nu apare pe prima pagină rezultată în urma căutării, de aceea este recomandat ca unitatea de cazare să se regăsească, cu toate datele de contact, pe mai multe pagini de internet specializate. Însă nici acest lucru nu este suficient pentru o promovare eficientă, deoarece paginile de internet au un anumit ranking în motoarele de căutare, în funcție de care sunt afișate utilizatorilor, din acest motiv,

administratorii unităților de cazare trebuie să se informeze cu privire la paginile care au un ranking ridicat și apar primele în pagina de vizualizare.

- *Exemplu pozitiv: Pensiunea Teleptean Teodora și pensiunea Casa Tradițională Borlean din localitatea Vadu Izei, sau Pensiunea Teleptean din localitatea Ocna Șugătag se regăsesc în peste 35 de situri și dețin și un site propriu unde informațiile sunt prezentate sub formă de imagini și text, respectând criteriile minime ale unui site de promovare turistică.*
- *Exemplu negativ: Pensiunea La bunica din localitatea Berbești, care se regăsește pe mai puțin de 10 site-uri, unde informațiile sunt sumare; fără site propriu.*

Sunt frecvente situațiile când pe site-urile de specialitate sunt regăsite unități de cazare care în realitate nu mai există sau nu funcționează. Acest aspect crează o imagine negativă în mintea turistului despre regiune și calitatea serviciilor turistice. Există însă și situații când unitățile de cazare prezente în paginile de internet, nu sunt semnalizate în teritoriu (pentru eventualele verificări legale acestea „nu funcționează”), dar, cu ajutorul datelor de contact prezente în prezentarea informațiilor virtuale, cazează turiști. Acest fapt îngreunează mult crearea unei imagini statistice despre circulația turistică în regiune.

După cum se poate observa, internetul este și o foarte bună modalitate de a promova vânzările în unitățile de cazare „la negru”.

Exemple de situri care prezintă numeroase unități de cazare

<http://www.cazaremaramures.ro>
<http://www.discover-maramures.com>
<http://www.pensiuni.info.ro>
<http://www.pensiune-maramures.ro/>
<http://www.infopensiuni.ro>
<http://www.turismrural.ro>
<http://www.pensiuni.org>

Efectivul unităților de cazare diferă în funcție de sursa de informație interogată, astfel, după cele prezentate mai sus, pe site-urile specializate sunt prezente un număr mult mai mare de unități de cazare în comparație cu numărul unităților înregistrate la Ministerul Turismului, sau cu realitatea din teren (fig.17.).

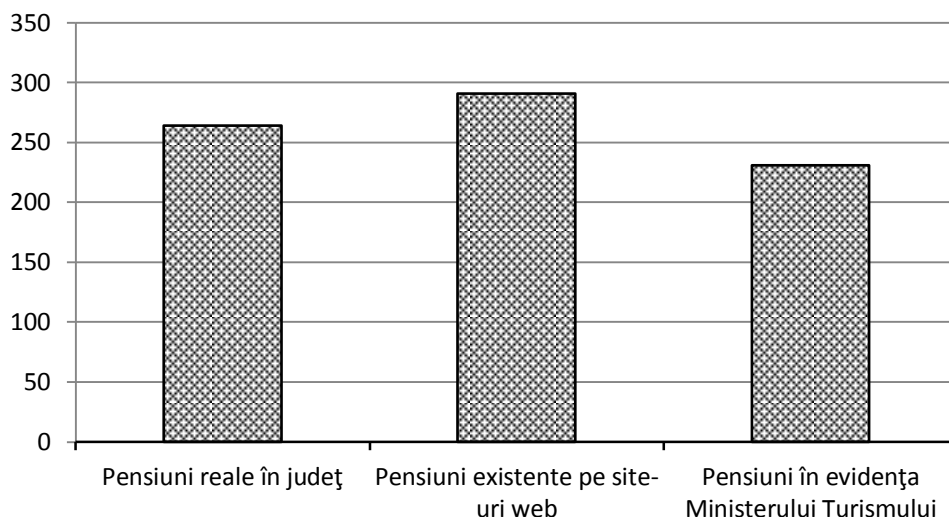

Fig. 18. Variația numărului de pensiuni în funcție de sursa consultată. Grafic realizat cu ajutorul datelor oficiale corelate cu date neoficiale și cu date din ancheta de teren.

Ultimul trend în utilizarea internetului pentru promovare turistică este crearea unui cont pe site-ul de socializare *facebook* și/sau crearea unei pagini de tip *blog*. Pot fi întâlnite astfel atât unități de cazare care fac promovare „în pas cu moda” (Pensiunea Domnița-Poienile Izei, stațiunea Izvoare), cât și grupuri de persoane care doresc să facă cunoscut tuturor minunatele ținuturi maramureșene (<http://www.facebook.com/Vadu-Izei-Maramures>, <http://www.facebook.com/Discover-Maramures>, www.facebook.com/MARAMURESENI-DE-PRETUTINDENI). Promovarea turistică a localităților rurale maramureșene este realizată și prin intermediul site-urilor primăriilor, însă puține sunt cele care prezintă într-o notă descriptivă atractivă potențialul localității.

Promovarea realizată la nivelul județului cu ajutorul internetului nu implică și sisteme de rezervare computerizată sau de evaluare a ofertei turistice în funcție de preferințele turistului. Pentru a se cunoaște tendințele și preferințele turiștilor pot fi prezente, pe paginile personale unităților de cazare sau pe site-urile specializate, chestionare scurte, fiind propus în subcapitolul 10.2. un astfel de model funcțional, realizat cu ajutorul specialiștilor în informatică, utilizând datele sintetizate din ancheta de teren.

Conștientizând că web-ul a devenit principalul mijloc de comunicare, una dintre soluții ar fi implementarea unor sisteme în cadrul site-urilor web, pentru asistența on-line, potențialilor clienți care astfel vor fi sprijiniți în luarea deciziilor. Experții umani nu sunt întotdeauna disponibili, multe funcții care se bazează pe contactul uman direct fiind acum furnizate prin intermediul web. Pentru a lua cele mai bune decizii trebuie avute în vedere nevoile specifice ale fiecărui utilizator. În acest sens pot fi utilizate în mod eficient *sistemele expert* pentru a gestiona aceste situații. Capacitatea de a avea site-uri web cu „consilieri” care interacționează cu utilizatorul crește foarte mult calitatea și nivelul de detaliere al recomandărilor care pot fi furnizate.

Fiind convinși de beneficiile pe care le-ar putea aduce sistemele expert ne punem întrebarea: *Utilizând sistemele expert vom îmbunătăți promovarea ofertei serviciilor turistice ale județului Maramureș?* Răspunsul nu poate fi altul decât unul afirmativ, deoarece proiectarea și utilizarea unui sistem expert ajută consumatorul turistic să evalueze pensiunile din județul Maramureș, facilitând căutarea și găsirea informațiilor într-un mod rapid și eficient de către utilizatori, permițând totodată compararea ofertelor și alegerea celei optime. Sistemul va folosi o bază de date cu informații complete despre pensiunile din această zonă.

În prezent, la nivelul județului Maramureș nu există nici o modalitate prin care să li se ofere potențialilor turiști posibilitatea de a obține informațiile complete care să corespundă cerințelor specifice, căutarea și găsirea informațiilor presupunând consultarea numeroaselor site-uri de specialitate, în care informațiile sunt sumare (exemple de site-uri specializate pentru cazare: <http://www.cazaremaramures.ro/>; <http://www.turistinfo.ro/zona-maramures/>).

Modelul propus poate elimina munca anevoioasă de căutare, putând fi implementat în cadrul entităților publice și private (agenții de turism, primăriile locale). Impactul adus de modelul propus s-ar reflecta în creșterea numărului de turiști în regiune și implicit în dezvoltarea turismului rural.

În cazul propus ca și exemplu, problema o constituie faptul că potențialii turiști care ar dori să petreacă vacanțe în județul Maramureș nu găsesc informații suficiente despre pensiunile din această zonă. Scopul este de a furniza informațiilor complete legate de serviciile turistice oferite de pensiunile rurale existente, rapid și complete, prin intermediul unui program realizat în colaborare cu specialiști din domeniul informaticii.

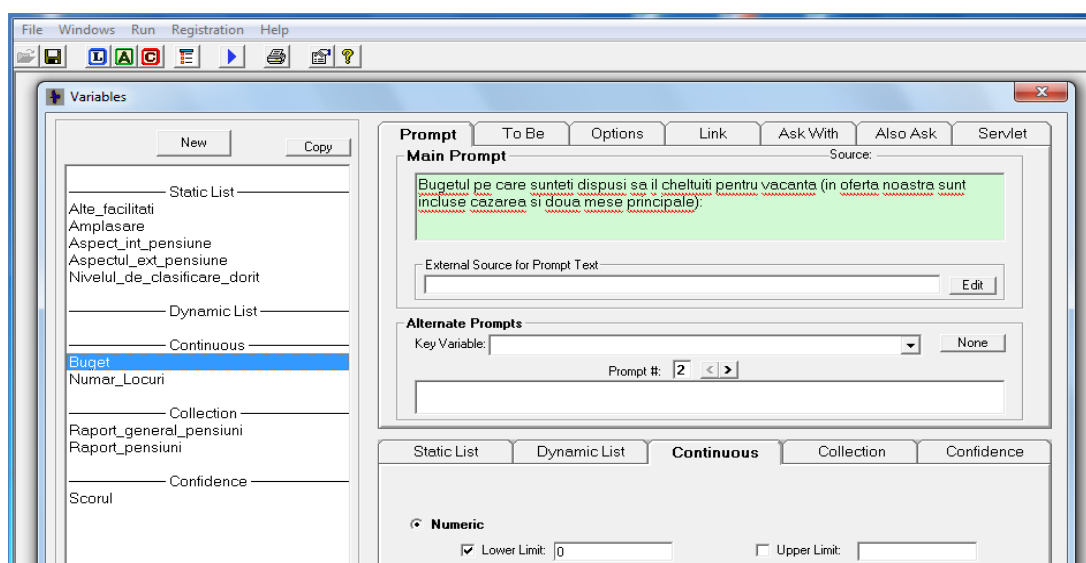

Fig.19. Variabilele sistemului

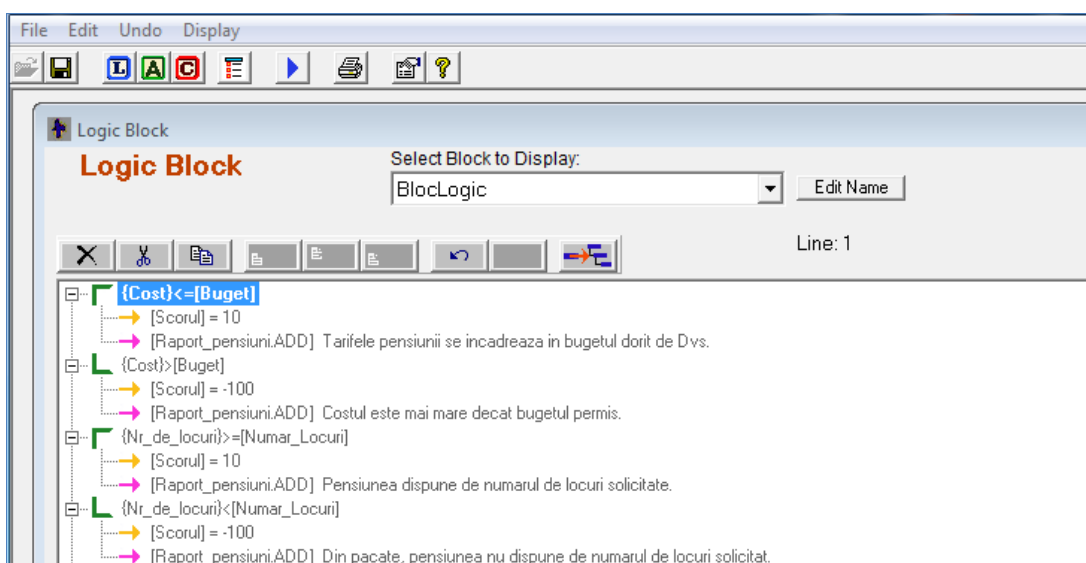

Fig.20. Blocul logic al sistemului

Fig.21. Recomandarea sistemului

Sistemele expert pot juca un rol foarte important în evaluarea destinațiilor turistice și a serviciilor oferite. Prin aplicarea scenariilor IF-THEN se pot evalua beneficiile destinațiilor turistice din mai multe puncte de vedere și se obțin informații utile pentru procesul decizional. Altfel, luarea unei decizii este de cele mai multe ori o sarcină dificilă și consumatoare de timp pentru cei care își propun să aleagă din multitudinea de variante posibile, toate metodele clasice folosind o cantitate mare de date și necesitând o lungă serie de calcule

În faza de testare, modelul propus s-a dovedit eficient, rezultatul final conținând recomandări utile, utilizatorii putând avea certitudinea că rezultatul obținut este corect. În acest sens, putem spune că sistemul expert și-a atins scopul pentru care a fost creat. Ne propunem ca acest model să fie un punct de pornire pentru cercetări ulterioare. Mediul de dezvoltare al sistemului poate fi mereu actualizat de către cel care administrează sistemul pentru a furniza informații complete utilizatorilor (de exemplu bazei de cunoștințe i se pot adăuga hărți care pot aduce informații legate de localizare și căile de acces către destinațiile alese). Baza de cunoștințe a sistemului se dezvoltă prin memorarea solicitărilor utilizatorilor. Datele obținute în acest mod pot fi utilizate pentru generarea de statistici legate de comportamentul și opțiunile clienților, putând contribui astfel la stabilirea strategiilor de dezvoltare ale turismului rural.

Modelul propus constituie o soluție în promovarea cu succes a ofertei turistice. Implementarea lui în cadrul site-urilor web, prin asistența on-line oferită, poate atrage clienți atât din țara noastră cât și din țările mari consumatoare de turism ale Uniunii Europene și din întreaga lume.

Capitolul 11. Impactul turismului rural asupra economiei maramureșene

În urma analizei efectuate și a consultării datelor oficiale și neoficiale menite să ofere informații utile, rezultatul obținut se datorează în mare parte analizei subiective și obiective realizate în ancheta de teren. Astfel prezentul capitol prezintă relația dintre infrastructura de acces și turism, dar mai ales impactul acestuia asupra infrastructurii de acces.

Turismul și infrastructura de transport sunt într-o relație de interdependență în dezvoltare și funcționare. Turismul rural poate asigura o motivare economică pentru

construirea de drumuri și alte căi de comunicație sau transport turistic care să asigure accesul, în primul rând, al turiștilor și, nu în ultimul rând, al populației rezidente, spre obiectivele turistice din mediul rural. Se pot exemplifica o serie de localități în Maramureș în care apariția, dezvoltarea și desfășurarea turismului rural se datorează și accesibilității localităților la căi rutiere. La nivelul județului există și situații inverse, în care, datorită potențialului de o mare valoare atractivă, și a existenței unităților de cazare, s-au realizat și modernizat căi de acces rutiere.

Veniturile obținute prin vânzarea serviciilor de cazare și alimentație, eventual și alte servicii auxiliare, au fost reinvestite în unitatea de cazare, fie pentru întreținere sau modernizarea spațiilor necesare și esențiale turiștilor, fie prin amenajarea spațiului exterior unității (balansoare, filigorii, mobilier, mici lacuri cu pești, realizarea de noi porți tradiționale) sau mărirea spațiului de cazare (noi clădiri sau extinderea celei existente pe verticală/orizontală).

Fiind foarte greu de identificat concret impactul turismului în economia maramureșeană, capitolul 12 vine în completare, pentru a evidenția sursele directe și indirecte de venit din cadrul turismului rural.

Capitolul 12. Veniturile realizate în urma desfășurării turismului rural în Maramureș

Veniturile directe obținute din desfășurarea turismului rural provin, în general, din înnoptările și alimentația în unitățile de cazare, completate cu venituri din activitățile de agrement.

Evoluția înnoptărilor în pensiunile rurale a cunoscut un traseu constant la nivelul perioadelor anuale, cu o circulație intensă în perioada iulie-august, cu ocazia sărbătorilor creștinești (Paște, Crăciun) și revelion, diferența fiind simțită doar la nivelul numărului de înnoptări, mai ales în ultimi doi ani.

Serviciile oferite turiștilor cazați în mediul rural sunt reduse, în majoritatea cazurilor limitându-se doar la serviciile de bază, cazare și masă, iar serviciile auxiliare, oferta secundară, lipsind sau sunt prezente într-un număr foarte redus, așadar veniturile obținute sunt bazate pe oferta de bază.

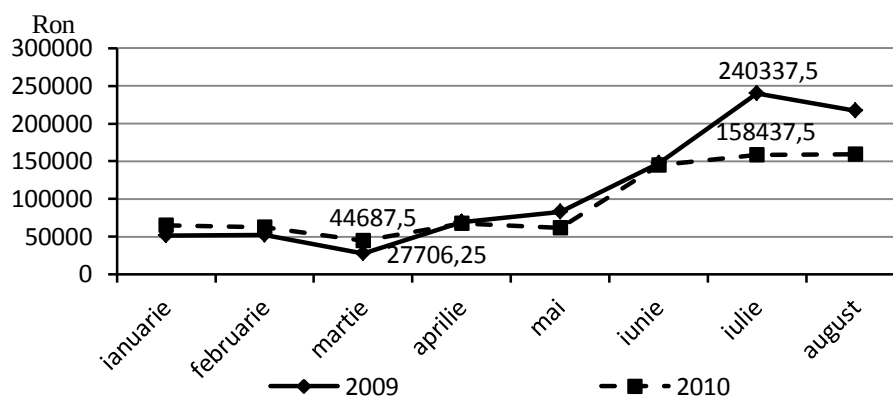

Fig. 22. Veniturile medii obținute în urma înnoptărilor în pensiunile rurale în perioada ianuarie-august 2009 și 2010*. Date înnoptări: Buletinele de statistică ale județului Maramureș din anul 2010

* Calculul veniturilor a fost realizat după formula: $V_{med} = Pret_{med} * \hat{Innoptari}_{ian-aug}$

Pentru a avea o viziune concretă și clară asupra impactului economic al turismului rural, am utilizat date oferite de www.romania-universe.ro, unde am întâlnit 43 de societăți comerciale înregistrate cu sediul în mediul rural pentru Maramureș, care au ca și domeniu de activitate „Facilități de cazare pentru vacanțe și perioadă de scurtă durată și alte servicii de cazare”. Multe unități de cazare fie au sediul în mediul urban, fiind greu de identificat, fie sunt AF, PFA, IF, iar declarațiile fiscale lipsesc cu desăvârșire, deși, conform legii (nr.571 din 22 decembrie 2003 privind Codul fiscal) sunt obligate să declare.

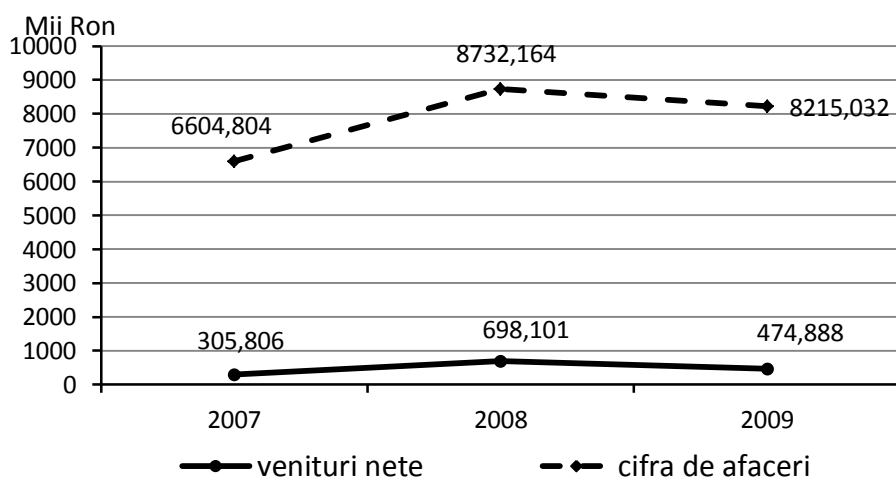

Fig.23.Evoluția cifrei de afacere și a veniturilor nete în perioada 2007-2009 în cele 43 de societăți comerciale cu sediul în mediul rural din Maramureș, care au ca și domeniu de activitate conform CAEN: FACILITĂȚI DE CAZARE PENTRU VACANȚE ȘI PERIOADĂ DE SCURTĂ DURATĂ și Alte servicii de cazare. Date furnizate de Romanian Universe (www.romania-universe.ro)

Foarte important de urmărit sunt veniturile și evoluția numărului de angajați, înainte și la începutul resimțirii crizei economice în domeniul turismului. Cuantificarea numărului și evoluției angajaților în entitățile de tip AF, IF, PFA este foarte greu de realizat, neexistând o bază de date concretă și clară, iar din acheta de teren, datele obținute din declarațiile proprietarilor/administratorilor de pensiuni sunt neconcludente, aceștia declarând că sunt ajutați rar de rude dacă este cazul. Din analiza empirică realizată în teren am constatat că în unitățile de cazare care oferă și servicii de alimentație există și angajați sezonieri, de preferință liceeni (personal necalificat cu un salariu minim). Cu toate acestea personalul angajat în turism din Maramureș (conform CAEN) este redus în comparație cu alte ramuri economice.

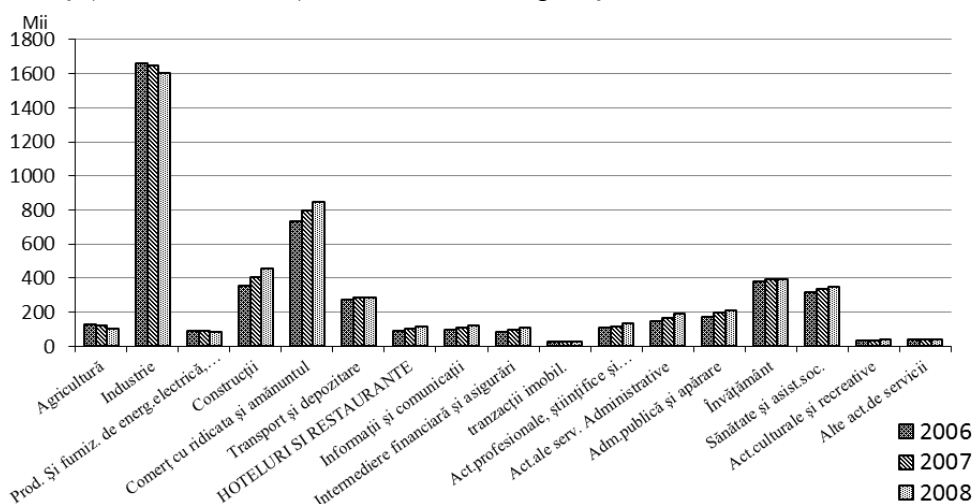

Fig.24. Numărul angajaților pe domenii de activitate CAEN în județul Maramureș
Sursa: Buletinele de statistică ale județului Maramureș din anul 2010

Veniturile obținute prin vânzarea serviciilor de cazare și alimentație, eventual și alte servicii auxiliare, au fost reinvestite în unitatea de cazare, fie pentru întreținere sau modernizarea spațiilor necesare și esențiale turiștilor, fie prin amenajarea spațiului exterior unității (balansoare, filigorii, mobilier, mici lacuri cu pești, realizarea de noi porți tradiționale) sau mărirea spațiului de cazare (noi clădiri sau extinderea celei existente pe verticală/orizontală). Grijă pentru amenajarea spațiului exterior pensiunii se evidențiază la majoritatea pensiunilor rurale, acolo unde spațiul gospodăriei permite, iar la pensiunile noi realizate acesta este nelipsit. Toate amenajările realizate omit un lucru, nici o unitate de cazare nu oferă, analizând amenajarea exterioară și interioară, facilități pentru persoanele cu handicap, iar serviciile speciale destinate acestora sunt excluse cu desăvârșire. Un alt element neglijat în mare parte de proprietarii pensiunilor în amenajarea spațiului, exterior, în special, este locul de joacă pentru copii special amenajat; în oferta unității apare în majoritatea cazurilor „loc de joacă pentru copii”. Un număr de 26 de pensiuni dețin un loc de joacă amenajat, sumăr, pentru micii turiști, realizat cu venituri din activitățile turistice.

Veniturile din editarea materialelor publicitare (pliante, reviste, broșuri) nu pot fi cuantificate deoarece nu se ține o evidență detaliată și clară la nivelul entităților. Marea majoritate a materialelor de promovare sunt realizate de firme specializate în publicitate, însă există situații în care aceste materiale sunt realizate la nivelul unităților turistice (cărți de vizită, pliante, fluturași), acest lucru influențând domeniile specifice materiilor prime (cartușe pentru imprimante, hârtie de diferite dimensiuni și calități, imprimante speciale, simple și complexe). Toate aceste cheltuieli complementare turismului sunt greu de evidențiat indiferent de ponderea lor în veniturile totale ale întreprinderilor specializate.

Dar veniturile din/turism nu reprezintă doar cele provenite din înnoptări, alimentație, promovare, ci și din aprovizionarea cu produse alimentare și nealimentare necesare desfășurării turismului, astfel veniturile în ramurile conexe turismului înregistrează venituri suplimentare (industria chimică, industria materialelor de construcție, industria alimentară, industria ușoară, transporturile, mass-media, telecomunicațiile, serviciile bancare, etc).

Capitolul 13. Perspective de dezvoltare ale turismului rural în Maramureș

Viitorul turismului rural maramureșean este promițător cu condiția să existe o mai mare conștientizare a autorităților publice și din sectorului privat, dar mai ales a consumatorilor, cu privire la capacitatea turismului rural de a contribui la conservarea patrimoniului natural și cultural din zonele rurale, și la îmbunătățirea standardelor de viață din această regiune a țării. Turismul rural trebuie să asigure o conservare a ruralului și nicidecum să susțină urbanizarea acestuia. Infrastructura turistică trebuie să reflecte o notă rurală și tradițională specifică Maramureșului, atât din punct de vedere arhitectural cât și dimensional.

Un turism rural bine planificat poate servi ca strategie de conservare a mediului și care poate funcționa ca o nouă alternativă la ocupația actuală a timpului liber prin diverse facilități de agrement oferite. Însă turismul rural se caracterizează și ca o activitate care poate influența în mod negativ dezvoltarea zonelor rurale, pierderea identității prin industrializare, schimbarea mentalității, a atitudinii față de arhitectură și port, adoptarea modelelor moderne în viața cotidiană și în activitățile desfășurate; de aceea este necesar ca desfășurarea turismului în mediul rural să fie planificat și gestionat cu grijă.

Sursele și resursele de venit prin intermediul turismului sunt numeroase, turismul rural desfășurat în prezent nu valorifică nici la jumătate potențialul ruralului maramureșean.

Varietatea amplă a resurselor cultural-istorice, etnografice, hidrografice, climatice și morfologice, favorizează dezvoltarea unui turism complex la nivelul județului, cu o detașare în posibilitatea de dezvoltarea a turismului rural. O valorificare apreciabilă a potențialului o deține turismul rural cu formele sale, turism de agrement, turism etnografic (manifestări cultural-folclorice), turism cultural, turism balneoclimateric, turism ecologic, turism sportiv (ocoale cinegetice), agroturism (ferme specializate).

Analizând cele prezentate mai sus și starea actuală de dezvoltare a turismului în regiune, putem afirma cu convingere că acesta nu a atins un nivel ridicat de dezvoltare, în ciuda potențialului bogat și variat, iar perspectivele de dezvoltare ale acestuia sunt promițătoare.

Un prim pas în suplimentarea veniturilor o constituie diversificarea ofertei turistice din cadrul unităților de cazare și la nivelul localității, regional sau interregional, prin renunțarea la kitsch și promovând tradiționalul.

Aprovizionarea pentru iarnă cu produse agroalimentare poate contribui la atenuarea sezoanelor tradiționale cu circulație intensă (vară – iarnă) în localitățile rurale unde sunt prezente acest tip de amenajări comerciale, creînd un alt sezon de circulație turistică, de toamnă. Acest nou sezon turistic oferă, pe lângă ocazia aprovizionării cu produse tradiționale ecologice, și posibilitatea desfășurării unei game largi de activități, atât în cadrul natural (cu condiția ca factorii climatici să fie permisivi) cât și în cadrul comunităților.

Comercializarea produselor de artizanat oferă un alt cadru de interrelaționare la nivelul „țărilor”. Prin schimburile realizate de localitățile rurale ale celor patru țări se dezvoltă o relație de interfuncționalitate propice dezvoltării turismului rural și a comunităților locale. Realizarea unui site pentru promovarea produselor tradiționale și artizanale, cu posibilitate de achiziționare, ar însemna o altă variantă de a influența creșterea veniturilor în regiune și de contribui la motivarea perpetuării meșteșugurilor. Internetul, de asemenea, poate constitui o oportunitate pentru comerțul artizanal, constituindu-se astfel un comerț electronic, o nouă modalitate de suplimentare a veniturilor.

O încercare cam îndrăznească, însă cu mari șanse de realizare, este amenajarea unui miniaeroport pentru avioane ușoare și ultraușoare în localitatea Oncești (locație testată în 6 august 2011 prin intermediul a 7 avioane ușoare), singura localitate din Țara Maramureșului care deține o suprafață suficient de mare și deschisă pentru această destinație.

Diversificarea formelor de turism și realizarea unor trasee tematice, ar însemna surse importante de venit și mai ales de promovare a regiunii. Realizarea unor noi trasee cu marcaje pe dealurile din împrejurimi, și chiar montane și întreținerea celor vechi, amenajarea unor locuri speciale pentru picnic, unde focul să fie controlat, construirea de asemenea a unor cabane turistice, cu capacitate medie, pentru dezvoltarea turismului de week-end, în zona dealurilor mai înalte, sunt doar câteva posibilități de creștere a circulației turistice și a veniturilor.

Exemple trasee tematice

- 1. Traseul Bisericilor de lemn:** Desești – Ieud – Bogdan Vodă – Bârsana – Giulești – Budești – Ferești – Vadu Izei – Rozavlea – Rogoz sau pe ruta Sighetu Marmăției – Vadu Izei – Ferești – Cornești – Călinești – Sârbi – Sat Șugatag Mănăstirea.
- 2. Traseul meșteșugurilor populare** (confeccionarea de lăzi de zestre, unelte și obiecte de uz casnic, cruci sculptate și pictate, ceramică populară, prelucrarea lânii și a pieilor de animale s.a.): Desești – Plopiș – Băița de sub Codru – Săpânța – Vișeu de Jos- Sat Șugatag – Botiza – Ferești – Călinești.
- 3. Turul stațiunilor balneo-climaterice :** Ocna Șugatag – Băile Cărbunari – Băile Dănești – Băile Botiza – Băile Borșa.

Posibilitățile de valorificare turistică a mediului rural maramureșean sunt variate, iar aportul veniturilor ar crește considerabil în urma gestionării raționale și a inginiozității populației, de care a dat dovadă de-a lungul timpului, combinată cu cerințele și nevoile turistului modern.

CONCLUZII

Satele maramureșene sunt expresia simplității vieții rurale, iar fiecare subregiune din cadrul județului se distinge prin specificul etnografic. Elementele de cultură arhaică (organizarea stânei, obiceiurile legate de evenimentele agricole și din viața omului—naștere, nuntă, moarte) se îmbină astăzi cu elemente culturale urbane moderne, vizibile din păcate din ce în ce mai stringent mai ales în arhitectura interioară și exterioară, dar mai ales în portul tradițional. Pătrunderea elementelor moderne și evoluția continuă a ruralului spre urban duce la pierderea identității și originalității vieții rurale tradiționale maramureșene.

Comunitățile minoritare de etnie ucraineană, maghiară și germană (țipțerii), tradițiile și stilul de viață ale acestora și-au pus amprenta, de-a lungul timpului, în moștenirea culturală maramureșeană. Astfel în subregiunile Valea Vișeuului, Valea Ruscovei și Valea Tisei, se întâlnește o împletire a diferitelor culturi și tradiții, generate de mai multe grupuri etnice, lucru evident și în gastronomia locală.

Județul Maramureș are frumuseți care pot fi apreciate doar cunoscându-le. Cadrul natural oferă o varietate remarcabilă a formelor de relief, pereți stâncoși, defilee, depresiuni, lacuri, peșteri, izbucuri, mlaștini, izvoare de apă minerală, o lume atractivă invidiată de multe țări ale planetei. O mare parte din atracțiile naturale ale județului sunt arii protejate sub forma rezervațiilor naturale, parcuri naționale și naturale, arii protejate de interes local, situri Natura 2000.

Cadrul natural, predominant montan și deluros, nu a permis dezvoltarea unei agriculturi intensive care să determine o creștere economică în regiune, la care se adaugă o lungă perioadă de colectivizare, au contribuit direct și indirect la dezvoltarea spiritului creator maramureșean, atât de bine reflectată în meșteșugurile, arta, cultura și activitățile maramureșene rurale.

Asistăm la o perioadă cu transformări extrem de rapide și ireversibile, iar datorită acestui fapt identitatea maramureșeană este în pericol, o mulțime de elemente tradiționale fiind pe cale de dispariție. Vă invit, așadar, să cunoașteți aceste valori încă existente ale culturii tradiționale.

Pe baza potențialului diversificat se poate contura o ofertă turistică diversificată. Istoria renumită a Maramureșului, moștenirea culturală bogată, biodiversitatea remarcabilă, fac din acest ținut o valoroasă zestre în potențialul turistic al României. Cu toate că spațiul rural oferă vaste posibilități de petrecere a timpului liber, acesta nu este amenajat corespunzător pentru o exploatare maximă a resurselor locale, indiferent de natura lor.

În pofida potențialului atractiv, a vechimii în domeniul turismului, a promovării și cunoașterii Maramureșului ca destinație turistică, se constată și curențe în practicarea și desfășurarea turismului din mediul rural. O primă menționare se referă la cadrul de amplasare și amenajare a unităților de tip pensiune, multe dintre acestea sunt amplasate la șosea sau în apropierea anexelor destinate animalelor, creând neplăceri auditive și olfactive turistului. Acest aspect se datorează, în principal, faptului că, numeroase unități de cazare funcționează în imobilele care anterior serveau ca și locuință localnicilor, puține fiind cele construite

special pentru a deservi ca unitate de cazare. Din această cauză și aspectul exterior al pensiunilor are de suferit, majoritatea adoptând un stil moder al anilor '80-'90. Și cum acestea nu ar fi deajuns, distanța față de centre furnizoare de turiști (marile orașe ale țării) și oferta limitată de servicii, pot crea momente de cumpănă pentru turist în alegerea Maramureșului, în detrimentul altor regiuni turistice, pentru petrecerea vacanțelor. Activitatea de promovare turistică este în prezent subdimensionată, cantitatea de materiale promoționale editate este insuficientă atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ. Situația este determinată de lipsa unei rețele naționale de centre județene și birouri locale de promovare și informare turistică, a unor branduri pe zone turistice, de lipsa inițiativelor actorilor locali (primării, organizații, etc.), dar mai ales de dezinteresul administratorilor unităților de cazare.

Numeroase componente ale cadrului natural sunt inaccesibile turiștilor, apărând astfel nevoia de punere în valoare a resursei atractive prin intervenții de amploare (accesul spre peșteri și amenajarea acestora, amenajarea izvoarelor de apă minerală). Activitățile turistice desfășurate în contextul cadrului natural contribuie la modificarea peisajului, prin amenajările antropice întreprinse.

În prezent, turismul românesc trece printr-o profundă criză determinată nu numai de problemele economice actuale, ci și de unele măsuri insuficient elaborate și ineficient aplicate. Datorită facilităților și sprijinului relativ redus din partea organismelor autoritare, la nivel național, regional și local, pentru susținerea investițiilor în mediul rural, inițiativele particulare sunt singurele cu șanse de câștig în desfășurarea, promovarea și dezvoltarea turismului rural la nivelul județului.

Viitoarele cercetări ale spațiului rural maramureșean ar trebui să se axeze în principal pe modalități de soluționare a actualei probleme arhitecturale care este prezentă în județ, pe stimularea a localnicilor să păstreze elementele arhitecturale specifice Maramureșului din incinta gospodăriilor, dar și pe elaborarea și prezentarea unor modele concrete prin care se poate realiza creșterea veniturilor familiale și locale complementare turismului. Toate investițiile care vizează mediul rural maramureșean trebuie realizate în perspectiva dezvoltării și durabilității turismului rural în această parte a țării.

Analizând, obiectiv și subiectiv, mediul rural și desfășurarea turismului în cadrul acestuia, se pot constata cu ușurință numeroase carențe, minore sau majore, drept pentru care este necesar a se menționa câteva recomandări minimale pentru "trăinicia" turismului rural pe meleaguri maramureșene:

- amenajarea unor poteci marcate cu indicatoare pentru accesul la puncte de belvedere;
- indicatoare pt semnalizarea prestatorilor de servicii (agrement – echitație, pârtii, lacuri, parapanta, alpinism, trasee spre peșteri, izvoare minerale, unități de cazare și alimentație) și a obiectivelor turistice.

Încurajarea și susținerea activităților turistice care implică arii protejate sau păduri, protejând totodată mediul natural, poate fi realizată prin marcarea și semnalizarea unor trasee turistice, atât în teren cât și pe materialele de promovare (hărți, pliante, broșuri, ghiduri, etc.)

Unitățile de primire necesită reamenajări pentru a fi la nivelul standardelor de calitate dorite de către turist și obligatoriu să pună în valoare gastronomia locală tradițională. Reglementările legislative din domeniul turismului oferă o serie de avantaje întreprinzătorilor din domeniul turismului, însă și o multitudine de posibilități de sustragere de la declarațiile fiscale. Localitățile care dețin edificii religioase de tipul mănăstirilor prezintă o insuficiență a dotărilor cu unități de cazare, pentru a absorbi fluxul turistic ridicat din localitate cu ocazia sărbătorilor religioase importante.

Cu toate că în Maramureș potențialul natural constituit baza dezvoltării turismului în multe localități rurale, turismul rural poate fi implementat și în localitățile care nu au o bază naturală atractivă, cu ajutorul activităților de agrement (animație). Majoritatea localităților

rurale din Maramureș se remarcă printr-o lipsă a inițiativelor de dezvoltare și amenajare turistică a acestora. Unitățile de cazare special construite pentru a deservi turiștii sunt într-o pondere redusă, însă amplasarea spațială a acestora este în neconcordanță cu recomandările teoretice optime.

Amplasarea unor centre de informare și a porților tradiționale la intrarea în județ pe căile de accesibilitate rutieră ar conduce la o identificare rapidă a regiunii analizate, conferindu-i totodată turistului senzația intrării pe un tărâm aparte, magic. În prezent există asemenea porți mărețe pe câteva căi rutiere din interiorul județului (Vadu Izei, Săpânța, Bârsana, Lăpuș, Groșii Țibleșului), și doar una singură la intrarea în județ (pasul Mesteacăn), însă cu puțin interes, acestea se pot extinde atât la nivelul pasurilor care fac accesibilitatea în județ (Prislop, Huta, Cheile Babei, și altele din interior), cât și la nivelul localităților în care turismul rural se desfășoară intens.

Localitățile în care ponderea populației rromice este însemnată turismul se prezintă, de asemenea, cu un grad minim, de dezvoltare și desfășurare, sau este absent. În această situație se află localitățile Vălenii Lăpușului și Hideaga.

Deschiderea și încurajarea multiculturalismului, migrația populației tinere, rapida dezvoltare economico-socială, adoptarea elementelor occidentale în viața cotidiană a maramureșeanului, prezintă un impact negativ asupra zestrei tradiționale moștenite, dintre care cele mai afectate elemente sunt portul și arhitectura, reperele de identificare a Maramureșului. Pierdere treptată a acestor elemente de identificare regională duc la pierderea identității regiunii și la regresul turismului rural. Arhitectura tradițională maramureșeană și-ar putea găsi salvarea prin adoptarea la nivel local a unui set de reguli arhitecturale, în special pentru construcțiile care sunt amplasate în apropierea căilor de comunicație, pentru a crea o imagine rurală idilică turiștilor care tranzitează sau staționează în județ. În momentul de față, în pofita tuturor normelor de construcție obligatorii, marea majoritate a construcțiilor sunt ilegal realizate.

Demararea unor programe pentru turismul social pot contribui la promovarea turismului în mediile rurale. În aceste condiții, turismul social rural este mai puțin dependent de atractivitatea regiunii, punându-se accent în principal pe prețurile practicate, însă, prin această formă de turism, sezonabilitatea existentă se atenuează, iar satisfacția este garantată deopotrivă pentru consumator, cât și pentru întreprinzătorul din turism.

Turismul rural stimulează producția casnică alimentară și artizanală, reprezentând oportunitatea perfectă prin care îndeletnicirile pot fi puse în valoare și cunoscute publicului, iar comercializarea produselor constituie o sursă complementară de venit. Populația locală reprezintă componenta activă a produsului turistic, deținând un potențial antreprenorial ridicat.

Pentru susținerea turismului rural este recomandată realizarea unor microcomplexe de producție agroalimentară pentru aprovizionarea populației și a turiștilor cu produse locale.

La nivelul infrastructurii de transport, județul deține o poziție nefavorabilă atragerii clientelei turistice. Îmbunătățirea infrastructurii generale este esențială – canalizare, apă, drumuri, telefonie mobilă, tv cablu, internet, pentru a impulsiona și susține dezvoltarea și desfășurarea turismului în mediul rural.

Modernizarea accentuată, irațională și excesivă și-a pus puternic amprenta asupra patrimoniului cultural, indiferent de natura sa (material sau spiritual), distrugând identitatea regională, element care reprezenta principala atractivitate a regiunii. Astfel de exemple ieșind în evidență mai ales în piesele vestimentare purtate și „noua” arhitectură rurală. Pentru protejarea și conservarea acestor valori este nevoie a se lua măsuri urgente din partea personalităților locale cu putere de convingere (primari, preoți, cadre didactice), și de alte

persoane care militează pentru dezvoltarea turismului rural, în primul rând prin derularea unor programe de conștientizare a populației locale de valorile deținute.

Durabilitatea turismului rural în spațial maramureșean este dependent în primul rând de potențialul atractiv, de condițiile de confort ale unităților de cazare în concordanță cu originalitatea și diversitatea tipologică a acestora, fără urbanizarea mediului rural (inclusiv gospodăriile, deoarece și acestea primesc turiști), de schimbarea mentalității a personalului activ în turism prin abordarea și prestarea serviciilor turistice cu profesionalism. O bună desfășurare a turismului în mediul rural poate contribui la dezvoltarea inițiativelor antreprenoriale în rândul autohtonilor, cu mari șanse de succes în condițiile în care se conștientizează valoarea elementelor de atractivitate din spațial rural maramureșean.

Bibliografie

1. Albu, N., (2007), *Turism și eficiență—principii generale*, Edit. Lux Libris, Brașov;
2. Alexandru, Diana-Elena, (2009), *Modificări structurale ale spațiului rural din România ca urmare a implementării programului cu finanțare europeană SAPARD*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
3. Ardelean, G., Beres, I., Laposi, Al., (2009), *Fauna depresiunii Baia Mare și a zonelor limitrofe*, Edit. Daya, Satu Mare;
4. Ardelean, G., Beres, I., (2000), *Fauna de vertebrate a Maramureșului*, Edit. Dacia, Cluj-Napoca;
5. Bădița, Maria, Cristache, Silvia Elena, Iacob, Andreea, (2005), *Statistică aplicată în managementul turistic*, Edit. Academiei de Științe Economice, București;
6. Bătinaș, R., H., Sorocovschi, V., (2011), *Resursele de apă. Potențial și valorificare turistică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
7. Benedek, J., Dezsi, Ș., (2006), *Analiza socio-teritorială a turismului rural din România din perspectiva dezvoltării regionale și locale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
8. Bîlțiu, P., (2010), *Prelucrarea artistică a lemnului în arta populară din Maramureș*, Edit. Eurotip, Baia Mare;
9. Boar, N., Simion, Alina, (2010), *Cross border regions-strips of contiguy and disfunction at the eastern border line of the EU. The case of Romania*, Edit. Taylor&Francis, Pecs;
10. Boar, N., Simion, Alina, (2009), *Potențialul turistic hidrografic din Țara Maramureșului*, Edit. F&F International, Gheorgheni;
11. Bran, Florina, Simon, Tamara, Nistoreanu, P., (2000), *Ecoturism*, Edit. Economică, București;
12. Bran, Florina, Marin, D., Simon, Tamara, (1998), *Economia turismului și mediului înconjurător*, Edit. Economică, București;
13. Bran, Florina, Marin, D., Simon, Tamara, (1997), *Turismul rural*, Edit. Economică, București;
14. Caia, Gh., Caia, Daniela, (2002), *Rozavlea din Țara Maramureșului*, Edit. Dacia, Cluj-Napoca;
15. Castelltort, M., Gabriela Mader, (2010), *Press media coverage effects on destinations—A Monetary Public Value (MPV) analysis*, Tourism Management 31 (2010) 724–738, Elsevier Ltd.;
16. Căndea, Melinda, Bran, F., (2001), *Spațiul geografic românesc. Organizare, amenajare, dezvoltare*, Edit. Economica, București;
17. Ciangă, N. (2008), *Sectorul românesc al bazinului Tisei-Potențial și infrastructură*, Geographia Napocensis, Anul II, Nr.1, Casa Cărții de Știință;
18. Ciangă, N., Dezsi, Ș., (2008), *Tradiție și adaptabilitate-factori de rezistență și renaștere a turismului din România în condițiile integrării europene*, volumul Congresului anual al Societății de Geografie din România, 1-2 iunie 2007, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;

19. Ciangă, N., Dezsi, Ș., (2007), *Amenajare turistică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
20. Ciangă, N., (2001), *Romania. Geografia Turismului (partea întâi)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
21. Ciangă, N. (1998), *Turismul din Carpații Orientali. Studiu de geografie umană*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
22. Cocean, P., Filip, S.,(2008), *Geografia regională a României*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
23. Cocean, P. (1999), *Geografia turismului*, Editura Focul Viu, Cluj-Napoca;
24. Cocean, P. (1998), *Geografia turismului românesc*, Universitatea Ecologică Deva;
25. Coman, Gh., (2000), *Moisei-străveche vatră românească*, Edit. Limes, Cluj-Napoca;
26. Comen, T., (2007), *Turism rural, Ghid de bună practică pentru proprietarii de pensiuni*, Institute For Integrated Rural Tourism, Vermont, SUA;
27. Cosmescu, I.,(1998), *Turismul-Fenomen complex contemporan*, Edit. Economică, București;
28. Covaci, I., (2005), *Organizarea spațiului rural în zona de atracție a municipiului Baia Mare*, teză de doctorat;
29. Cristea, G., Dăncuș, M. (2000), *Maramureș, un muzeu viu în centrul Europei*, Edit. Fundația Culturală Română, București;
30. Cristureanu, C.,(1992), *Economia și politica turismului internațional*, Edit. Abeona, București;
31. Davidovici, I., Davidovici, A. S., (2008), *Posibile evoluții în ruralul românesc*, Volum Conferință Dezvoltarea economică performantă și complexă a spațiului rural și regional, 19-20 septembrie 2008, Academia de Studii Economice, București;
32. Dăncuș, M. (1986), *Zona etnografică Maramureș*, Edit. Sport-Turism, București;
33. Derek R. Hall, Irene Kirkpatrick, Morag Mitchell, (2004), *Rural tourism and sustainable business*, Crowell Press, Great Britain;
34. Dezsi, Șt., (2009), *The role of hydrography in the genesis and individualization of the system of settlements and in the socio-economic evolution of Lăpuș Land (I)*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, seria Geographia, LIV, 1, Cluj-Napoca;
35. Dezsi, Șt., (2009), *The role of hydrography in the genesis and individualization of the system of settlements and in the socio-economic evolution of Lăpuș Land (II)*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, seria Geographia, LIV, 2, Cluj-Napoca;
36. Dezsi, Șt., (2008), *Impactul nivelului de dezvoltare economică asupra calității vieții populației și definirii specificului regional al Țării Lăpușului*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, seria Geographia, LIII, 1, Cluj-Napoca;
37. Dezsi, Șt., (2008), *Rolul turismului rural în dezvoltarea teritorială a Țării Marmureșului (III)*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, seria Geographia, LIII,2, Cluj-Napoca;
38. Dezsi, Ș., Dezsi, Cristina (2008), *Turismul cinegetic în județul Maramureș*, volumul Congresului anual al Societății de Geografie din România, 1-2 iunie 2007, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
39. Dezsi, Șt., (2007), *Rolul turismului rural în dezvoltarea teritorială a Țării Marmureșului (I și II)*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, seria Geographia, LII, 1,2, Cluj-Napoca;

40. Dezsi, Șt., (2006), *Țara Lăpușului. Studiu de geografie regională*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
41. Dinu, M., (2005), *Impactul turismului asupra mediului*, Edit. Universitară, București;
42. Dobozi-Faiciuc, Elisabeta, (1998), *Dragomirești, străveche vatră maramureșeană*, Edit. Dragoș Vodă, Cluj-Napoca;
43. Dogan Gursoy, Christina G. Chi, (2009), *An examination of locals attitudes*, Annals of Tourism Research No. 36, p.715–734;
44. Duma, Daniela, (2008), *Strategiile de dezvoltare în turism*, Studia Universitatis seria Științe Economice, 18/2008, partea a doua, UVT, Arad ;
45. Enea, Constanța, (2009), *Efectele crizei asupra managementului firmelor de turism și servicii și impactul acesteia asupra dezvoltării durabile a orașelor*, Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr. 1/2009;
46. Fărcaș, I., (1998), *Topoclimatologie și microclimatologie. Topoclima zonelor naturale și rurale*, suport tipărit de curs, Facultatea de Geografie, Cluj-Napoca;
47. Gaceu, O., (2002), *Elemente de climatologie practică*, Edit. Universității din Oradea;
48. Gherasim T., Gherasim G., (1999), *Marketing turistic*, Edit. Economică, București;
49. Ghereș, Marinela, (2003), *Agroturism*, Editura Risoprint, Cluj Napoca;
50. Glăvan, V., (2000), *Turismul în România*, Edit. Economica, București;
51. Henche G.B.,(2004), *Marketing în turismul rural*, Editura Irecson, București;
52. Holsapple, Clyde, Whinston, Andrew, (1996), *Decision Support Systems: A Knowledge Based Approach*, St. Paul: West Publishing;
53. Hortelano Mínguez, A. (2003), *El desarrollo del turismo cultural en el medio rural de Castilla y León, Turismo y cultura en el medio rural gestión sostenible y competitiva*, Edit. Junta de Andalucía Consejería de Turismo y Deporte, Sevilla;
54. Hotea, M., Ilieș, M. (2003), *Aspecte actuale ale migrației internaționale din Țara Maramureșului*, Geografia în contextul dezvoltării 2001-2003, Universitatea Babeș-Bolyai Facultatea de Geografie, Edit. F&F Internațional, Gheorgheni;
55. Ielenicz, M., (1999), *Dealurile și podișurile României*, Edit. Fundației România de Măine, București;
56. Idu, P., D., (1999), *Om și natură în Carpații Maramureșului și Bucovinei*, Edit. Napoca Star, Cluj-Napoca;
57. Ilieș, Gabriela, (2007), *Țara Maramureșului. Studiu de geografie regională*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
58. Ilieș, M., (2007), *Amenajare turistică*, Edit. Casa cărții de știință, Cluj-Napoca;
59. Ionescu, I., (2000), *Turismul, fenomen economic, social și cultural*, Edit. Oscar Print, București;
60. Istrate, L., Bran, F., Rosu, A.G., (1996), *Economia turismului si mediului înconjurător*, Edit. Economică, București;
61. Istvan, D., Pop, I., Moldovan, C., (2009), *Ghidul turistic al județului Maramureș*, Ed. Algoritm Media Press, Baia Mare;
62. Jing Bill Xu, (2010), *Perceptions of tourism products*, Tourism Management 31 (2010) 607–610;

63. Juan L. Eugenio-Martin, Juan A. Campos-Soria, (2010), *Climate in the region of origin and destination choice in outbound tourism demand*, Tourism Management 31 (2010) 744–753, Elsevier Ltd.;
64. Kerekes, Kinga, Pakucs, Bernadett, Vereş, Eniko, Szocs, Emese, Vincze, Maria, (2010), *Dezvoltare rurală. Ocuparea forței de muncă în mediul rural*, Edit. Accent, Cluj-Napoca;
65. Lazăr, I., Mortan, M., Vereş, V., (2007), *Un posibil model de evaluare a durabilității exploatațiilor agricole din zona de Nord-Vest a României*, Transylvanian Review of Admin-istrativ Sciences;
66. Lengyel, P., (2009), *Maramureșul acvatic*, Edit. Alpha MDN, Buzău;
67. Lengyel, P., (2009), *Maramureș, țara biodiversității*, tipar Aska Grafika, Sighet;
68. Lengyel, P., (2008), *Zone umede din bazinul Izei*, tipar Aska Grafika, Sighet;
69. Lesley R., Derek H., (2003), *Rural Tourism and Recreation: Principles to practice*, Biddles Ltd., King's Lynn, UK;
70. Man G., (2005), *Biserici de lemn din Maramureș*, Editura Proema, Baia Mare;
71. Marian, F., (2009), *Aspecte din trecutul balneoterapiei în Maramureș*, Revista Fundației Culturale Pro Unione, anul XII, nr. 1-2, iunie 2009, Edit. Pro Unione, Baia Mare;
72. Minciu, Rodica, (2002), *Economia turismului*, Edit. Uranus, București;
73. Minciu, Rodica, Ispas, A., (1994), *Economia turismului*, Universitatea Transilvania, Brașov;
74. Mirchevska, Tatjana Petkovska, Sekulovska, Nada, (2008), *On-line advertising and distribution of touristic serces*, Jurnal of Tourism, nr 6, Edit. Universității Suceava, Suceava;
75. Moldovan C., (1997), *Ghidul turistic al județului Maramureș*, Edit. Algoritm Pres, Baia Mare;
76. Muica, N., Turnock, D., (2000), *Maramures: Expanding human resources on the Romanian periphery*, GeoJournal no. 50, Academic Research Library, pg. 181;
77. Muntele, I., Iațu, C., (2003), *Geografia turismului, concepte, metode și forme de manifestare spațio-temporală*, Edit. Sedcom Libris, Iași;
78. Mureșianu, M., (2010), *Turismul rural și dezvoltarea durabilă a satului românesc contemporan*, Edit. Napoca Star, Cluj-Napoca;
79. Nedovic, Ljubica, Devedzic, Vladan, (2002), *Expert System in Finance: A Cross-Section of the Field*, Expert System with Applications, Vol.23, No.1;
80. Nistoreanu, P., Ghereș, Marinela, (2010), *Turism rural*, Edit. C.H.Beck, București;
81. Otiman, P. I., (2008), *Dezvoltarea rurală și agricultura: oportunități de atenuare a crizei economico-financiare și de reluare a creșterii economice*, Economia agrară și dezvoltare rurală, Vol. 5, No. 3, pp. 247-277, Institutul de Economie Agrară, București;
82. Otiman, P. I., (1999), *Economie rurală*, Edit. Agroprint, Timișoara;
83. Pascariu, Gabriela, (2006), *Evoluții și tendințe în turismul internațional*, Edit. Sedcom Libris, Iași;
84. Pascu, R., (2010), *Manual Turism Rural, Ghid de bună practică pentru proprietarii de pensiuni*, Edit. Lira Consult S.R.L. Sibiu;
85. Păcurar, Al., (2009), *Turism Internațional*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;

86. Pârjol Florentina,(2004), *Marketing în turism*, Edit. Solness, Timișoara, 2004;
87. Petrea, D., Petrea, Rodica,(2001), *Turismul rural*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
88. Petrea, Rodica,(2004), *Turismul rural în Munții Apuseni*, Editura Universității, Oradea;
89. Petrescu, P., (1969), *Arta populară românească*, Edit. Enciclopedică, București;
90. Phillip, Sharon, Hunter, C., Kirsty, Blackstock, (2011), *A typology for defining agritourism*, Tourism Management 31 (2010) 754–758, Elsevier Ltd, United Kingdom;
91. Pișotă, I., (1972), *Lacurile sărate din România*, Revista Terra nr.1, Revistă de informare a Societății de Știință din România, Edit.Didactică și Pedagogică, București;
92. Pop C.M.,(2005), *Târgurile și expozițiile în contextul marketingului*, Edit. Risoprint, Cluj-Napoca;
93. Pop, C., (2008), *Turism și dezvoltare durabilă. Județul Sălaj*, Edit. Casa Cărții de Știință;
94. Pop, G., (2005), *Dealurile de Vest și Câmpia de Vest*, Edit. Universității din Oradea, Oradea;
95. Pop, G., (2001), *Depresiunea Transilvaniei*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
96. Pop, G., (2005), *Carpații și Subcarpații României*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
97. Popa, Bota, H., (2003), *Organizarea spațiului geografic în Depresiunea Maramureșului*, teză de doctorat;
98. Portase A.,(2006), *Codice pentru mileniul următor*, Edit. Maria Montessori, Baia Mare;
99. Posea, G., Moldovan, C., Posea, Aurora, (1980), *Județul Maramureș*, Edit. Academiei R.S. România, București;
100. Pricăjean, A., (1972), *Apele minerale și termale din România*, Edit. Tehnică, București;
101. Pricăjean, A., Airinei, Ș., (1979), *Ape de consum alimentar din România*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București;
102. Prutianu, Ș., Munteanu, C., Caluschi, C., (1999), *Inteligența Marketing Plus*, Editura Polirom, București;
103. Pușcaș, Angelica, (2007), *Țara Chioarului. Studiu de geografie regională*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
104. Rotar, Gabriela, Câmpeanu-Sonea, Eugenia, Ilieș, Gabriela, Ilieș, M., (2006), *Comunicare în turism*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
105. Sorocovschi, V., (2008), *Climatologie și aplicații bioclimatice în turism*, Edit. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
106. Simion, Simona, Alina, Moldovan, Monica, (2011), *The Effects of the Economic Crisis on Tourism in Romania and Europe*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, seria Geographia, LVI, 1, Cluj-Napoca;
107. Simion, Simona, Alina, Moldovan, Monica, Pandia, Iulia, (2010), *The generation poles of rural tourism in Maramures*, Rural Space an Local Development, Presa Universitară Clujeană;
108. Simion, Simona, Alina, (2009), *Promotion Techniques for Rural Tourism for the „Iza Valley” Microregion*, Romanian Review of Regional Studies, Vol.5, Nr.2;

109. Sorocovschi, V., Cocuț, M., (2008), *Regimul scurgerii râurilor din Depresiunea Maramureșului și spațiul montan limitrof*, Revista Geographia Napocensis, Anul II, Nr.2, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca;
110. Stăncioiu, Felicia, (2000), *Strategii de marketing în turism*, Editura Economică, București;
111. Stănciulescu, Gabriela, Lupu, N., Țigu, Gabriela, Țițan, Emilia, Stăncioiu, Felicia, (2002), *Lexicon de termeni turistici*, Editura Oscar Print, București;
112. Stănciulescu, Gabriela, Țigu, Gabriela, (2006), *Strategii ale dezvoltării turismului de afaceri în România*, Revista de Turism, Nr 2, Edit. Universității Suceava, Suceava;
113. Snak, O., Baron, P., Neacșu, N., (2003), *Economia turismului*, Editura Expert , București;
114. Surd, V., (2008), *Monografia turistică a Carpaților românești*, Presa Universitară Clujeană;
115. Surd, V., Zotic, V., Bold, I., Chira, Carmen, (2005), *Amenajarea teritoriului și infrastructuri tehnice*, Presa Universitară Clujeană;
116. Surd, V., (1993), *Introducere în geografia rurală*, Edit. Interferențe, Cluj-Napoca;
117. Surugiu, Camelia, (2009), *Development of rural tourism through entrepreneurship*, Journals of Tourism, Edit. Universității Suceava, Suceava;
118. Șandor, I., (2002), *Mediul rural al României și pretabilitatea acestuia pentru performanța sportivă*, teză de doctorat, Facultatea de Geografie, Cluj-Napoca;
119. Ștef, D., (2008), *Maramureș, brand cultural*, Edit. Marinex Print, Baia Mare;
120. Ștef, T., Tripon, A., Runca, Ș., P., Conțiu, H., Iorgulescu, Raluca, (2007), *Animare rurală și Turismul rural durabil*, Edit. University Press, Târgu-Mureș;
121. Tomi, M., N., (2005), *Maramureșul Istoric în date*, Edit. Grinta, Cluj-Napoca;
122. Turban Efraim, Sharda Ramesh, Delen Dursun, (2011), *Decision Support and Business Intelligence Systems*, Prentice Hall, 9th Edition;
123. Turnock, D., (1999), *Sustainable rural tourism in the Romanian Carpathians*, The Geographical Journal, Academic Research Library, pg. 192;
124. Tzu-Ping Lin, Andreas Matzarakis, (2011), *Tourism climate information based on human thermal perception in Taiwan and Eastern China*, Tourism Management no. 32, p.492-500;
125. Vasilescu, Ileana, 2009, *Studiu de patrimoniu integrat. Depresiunea Maramureșului*, teză de doctorat; Facultatea de Geografie, Cluj-Napoca;
126. Velcea, Valeria, Savu, A., (1982), *Geografia Carpaților și a Subcarpaților românești*, Edit. Didactică și Pedagogică, București;
127. ***Anuarul Statistic al României, (2010), Editat de Institutul Național de Statistică, București;
128. ***Geografia României, vol I, 1983;
129. *** Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007 – 2026;
130. *** Planul Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală 2007-2013
131. ***Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest, Document Regional Sectorial de Programare pentru DEZVOLTAREA TURISMULUI ÎN REGIUNEA NORD-VEST 2007-2013, Octombrie 2006;

132. ***2009, European Travel Commission –raportul asupra Turismului European, trimestrul al III-lea al anului 2009, Bruxell, octombrie;
133. ***Documentul de programare (2006): Dezvoltarea turismului în județul Maramureș 2007-2013, elaborat de consiliul județean Maramureș;
134. *** 2009, Maramureș. Circuitul UNESCO, Broșură realizată de Centrul Județean de Informare Turistică “MaramureșInfoturism”, Editura Marinex Print, Baia Mare;
135. *** 2006, Documentul de programare: Dezvoltarea turismului în județul Maramureș 2007-2013, elaborate de consiliul județean Maramureș;
136. *** 2002, Armonizarea dezvoltării economice și planificării de mediu pentru turismul rural în Europa, Ghid de bune practici, Editura Fundației CDIMM Maramureș, Baia Mare;
137. ***2009, Maramureș, Zakarpattia, Ivano Frankivsk. Motive tradiționale în arta populară maramureșeană și ucraineană, Proiect „Turismul Transcarpatic-Rețea pentru promovarea turismului în regiunile Maramureș, Zakarpattia, Ivano Frankivsk ”, Consiliul Județean Maramureș, Baia Mare;
138. ***2009, Maramureș, Zakarpattia, Ivano Frankivsk. Turism rural, Proiect „Turismul Transcarpatic-Rețea pentru promovarea turismului în regiunile Maramureș, Zakarpattia, Ivano Frankivsk ”, Consiliul Județean Maramureș, Baia Mare;
139. *** Gazeta de Maramureș, anul IX, nr 387-436, 2010-2011;
140. Ordin nr. 1342/2010 din 24/08/2010 privind modul de stabilire a tarifelor de practicare a vânătoriei. Publicat în MOF nr. 619 - 02/09/2010;
141. HG Nr. 58/1998 și Ordinului Nr. 510 din 28.06.2002, publicat în M.O. Nr. 582 bis din 6.08.2002;
142. Legea 31/1990, actualizată 2011, (r2), privind societățile comerciale. Text actualizat prin: O.U.G. nr. 43/2010 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 316 din 13 mai 2010, O.U.G. nr. 54/2010 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 421 din 23 iunie 2010, O.U.G. nr. 90/2010 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 674 din 04 octombrie 2010;
143. Legea nr.571 din 22 decembrie 2003 privind Codul fiscal, publicat în M.Of. nr. 927/23 dec. 2003, http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act_text?id=52436, data accesării 9.02.2011;
144. Legea nr.567 din 16 august 1991 privind organizarea și funcționarea Aeroclubului României, republicat în M.Of. nr. 291/15 dec. 1995;
145. Legea 83 din 5 aprilie 2004 și 332 din 8 iulie 2004, privind transformarea localităților rurale Săliștea de Sus, Dragomirești, Șomcuta Mare, Ulmeni și Tăuții Măgherauș în localități urbane;
146. <http://megaaajutor.bizoo.ro/intrebare-1172-care-sunt-avantajele-si-dezavantajele-intr-un-statutul-de-pfa-si-un-srl/>, data accesării 9.02.2011;
147. http://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Cod_fiscal_norme_2011.htm; data accesării 9.02.2011;
148. <http://www.exsys.com/>, data accesării 9.02.2011;
149. <http://www.informatiipublice.ro/turism/maramures-turism/arii-protejate-rezervatii-naturale-si-monumente-ale-naturii-maramures/>, data accesării 27.11.2010;

150. <http://www.maramuresgreenways.ro>, data accesării 2.02.2011
151. http://www.glasulmaramuresului.ro/view_article_numar.php?show=20926&name=Aeropot_pentru_avioane_usoare_la_Oncesti&numar=2010-06-22, data accesării 27.11.2010;
152. <http://www.pensiuni.info.ro/ro/romana.html>, data accesării 9.02.2011;
153. <http://www.cazaremaramures.ro/>, data accesării 9.02.2011;
154. <http://www.viaromania.eu/cazare.cfm/barsana-hoteluri-pensiuni.html>, data accesării 9.02.2011;
155. <http://www.romania-turistica.ro/Maramures/>, data accesării 9.02.2011;
156. <http://www.turistinfo.ro/>, data accesării 9.02.2011;
157. <http://www.ecazari.ro/cazari/Ieud.html>, data accesării 9.02.2011;
158. <http://carta.ro/cazare-ieud/>, data accesării 9.02.2011;
159. <http://www.pensiuni.org/>, data accesării 9.02.2011;
160. <http://www.vacantepensiuni.ro/pensiuni/>, data accesării 9.02.2011;
161. <http://www.agrotur.ro/iulia/ro>, data accesării 9.02.2011;
162. <http://primariabotiza.ro/turism>, data accesării 9.02.2011;
163. <https://statistici.insse.ro/shop/index.jsp?page=tempo3&lang=ro&ind=TUR102D>, accesat 28.10.2010,
164. <http://www.discover-maramures.com/ro/cazare-rurala>, data accesării 24.01.2011
165. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database, data accesării 31.01.2011
166. <http://www.xtrem.ro/articole/1708/zone-de-zbor-in-judetul-maramures.html>, data accesării 5.02.2011;
167. <http://www.xtrem.ro/sport/snowkayaking/>, data accesării 5.02.2011;
168. <http://lapescuit.evonet.ro/balti.html>, data accesării 5.02.2011;
169. http://www.e-calauza.ro/index.php?afiseaza=lacuri_results&judet=maramures, accesat 5.02.2011;
170. <http://www.dpmm.ro/infrastructura/reteadedrumuri.php>, data accesării 7.02.2011
171. <http://www.codcaen.sinard.net/>, data accesării 7.02.2011
172. <http://recom.onrc.ro/obco.htm>, data accesării 7.02.2011
173. <http://www.muzeumm.baiamare.rdsnet.ro/siugariu.htm>, data accesării 7.02.2011
174. <http://www.maramuresgreenways.ro>, data accesării 2.02.2011
175. <http://maramuresturism.wordpress.com/despre-noi>, data accesării 2.02.2011
176. <http://www.mostenirevie.baiamarecity.ro/mostenirevie/mostenire.php?s=2>, data accesării 12.10.2010;
177. <http://www.turismviseu.ro>, data accesării 9.02.2011;
178. <http://www.cultura-traditionala.ro>, data accesării 9.02.2011;
179. http://www.sighetonline.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=13881:vanatorii-din-maramure-au-luat-urma-urilor&catid=44:comunitate&Itemid=88, data accesării, 31.03.2011;
180. www.romania-universe.ro, data accesării 27.12.2010.

ANEXE

ANEXA 1 *Infrastructura de acces rutieră din Maramureș*

ANEXA 2. *Festivaluri și sărbători anuale din Maramureș*

ANEXA 3. *Arii naturale protejate de interes național din județul Maramureș.*

Situri “Natura 2000” din Maramureș

ANEXA 4. *Lista peșterilor spectaculoase din Maramureș inventariate până în 2010*

ANEXA 5. *Meșteșuguri și meșteșugari din Maramureș (o parte...)*

ANEXA 6. *Baza de date a unităților de cazare*

ANEXA 1. *Infrastructura de acces rutieră din Maramureș*

Nr ctr	Categoria rutieră	Localitățile de legătură
1.	DN 17 C	Bistrița Năsăud – Săcel - Moisei
2.	DN 1 C	Mesteacăn-Șomcuta Mare-Baia Mare-Seini
3.	DN 18	Baia Mare-Sighet-Vișeu-Borșa-Prislop→Jud. Suceava
4.	DN 18 B	Baia Mare-Copalnic-Târgu Lăpuș-Rohia
5.	DN 19	Satu Mare-Săpânța-Sighet
6.	DJ 108 A	Ulmeni-Fărcașa-Ardusat
7.	DJ 108 D	Ariniș-Rodina-Gârdani
8.	DJ 108 E	Chelița-Mireșu Mare-Pribilești-Hideaga
9.	DJ 108 P	Oarța de Jos-Orțița-Bicaz →jud Satu Mare
10.	DJ 108 T	Arduzel-Vicea-Someș Uileac → Jud. Sălaj
11.	DJ 109 F	Jud. Sălaj → Baba-Drăghia-Coroieni-Vălenii Lăpușului-Răzoare-Tg.Lăpuș-Rogoz-Lăpuș-Băiuț-Cavnic-Budești-Oc.Șugătag-Ferești
12.	DJ 109 G	Mesteacă-Sâlnița-Vălenii Lăpușului
13.	DJ 109 I	Frâncenii Boiului-Românești-Sâlnița-Vima Mică-Peteritea
14.	DJ 109 J	Tăuții Măgherauș-Ulmoasa
15.	DJ 109 U	Strâmbu Băiuț-Băiuț
16.	DJ 110 C	Jud. Sălaj → Vima Mare-Vima Mică
17.	DJ 170	Jud. Bistrița-Năsăud → Suciu de Sus
18.	DJ 171	Jud. Bistrița-Năsăud → Suciu de Sus-Suciu de Jos-Rogoz
19.	DJ 171 A	Suciu de Sus-Groșii Țibleșului-Șieu- Botiza
20.	DJ 171 B	Șieu-Poienile Izei
21.	DJ 171 C	Rogoz-Libotin-Cupșeni
22.	DJ 171 D	Strâmtura-Slătioara-Glod-Poienile Izei-Botiza
23.	DJ 171 E	Dumbrava-Stoiceni-Costeni-Cupșeni
24.	DJ 182	Copalnic Mănăstur-Rușor-Cernești-Târgu Lăpuș-Rohia → Jud. Cluj
25.	DJ 182 B	Băița de sub Codru-Ariniș-Ulmeni-Mireșu Mare-Șomcuta Mare-Cătălina-Baia Mare
26.	DJ 182 C	Coaș-Copalnic Mănăstur-Făurești-Șurdești
27.	DJ 182 D	Băsești-Băița de sub Codru
28.	DJ 182 G	DJ 182 C → Plopiș
29.	DJ 183	Baia Mare-Firiza-Valea Neagră
30.	DJ 183 A	Runcu-Mara
31.	DJ 183 B	DN 18 (Gutin) – Stațiunea Izvoare
32.	DJ 183 C	Mogoșa - Șuitor
33.	DJ 184	Baia Sprie-Cavnic
34.	DJ 184 A	Satulung-Cătălina-Săcălășeni-Coruia-Rus-Dănești
35.	DJ 184 B	Șomcuta Mare-Preluca Nouă-Copalnic Deal
36.	DJ 185	Hărnicești-Hoteni-Oc. Șugătag-Călinești-Văleni-Bârsana-Petrova-

		Bistra-Valea Vișeului-Lunca la Tisa-Bocicoiul Mare-Crăciunești
37.	DJ 186	Vadu Izei-Oncești-Bârsana- Strâmtura-...-Săcel
38.	DJ 186 A	Vadu Izei-Valea Stejarului
39.	DJ 186 B	Ferești-Cornești-Călinești-Sârbi-Budești
40.	DJ 186 C	Bogdan Vodă-Ieud
41.	DJ 187	Leordina-Ruscova-Repedea-Poienile de sub Munte
42.	DJ 187 A	Vișeul de Sus-Valea Vaserului
43.	DJ 187 D	Vișeul de Sus-Poienile de sub Munte
44.	DJ 188	Vișeul de Jos-Bocicoiel-Bogdan Vodă
45.	DJ 189	Borșa-Complex Borșa
46.	DJ 193	Jud. Satu Mare → Ardușat-Hideaga
47.	DJ 193 E	DJ 108 D – Asuaju de Jos – Asuaju de Sus→Jud. Satu Mare
48.	DJ 196 A	Jud. Satu Mare → Corni - Bicăz
49.	DC 7	Petrova-Crasna Vișeului (neasfaltat)
50.	DC 8	Borșa-Baia Borșa
51.	DC 12	Sat Șugătag - Mănăstirea
52.	DC 13	Sat Șugătag-Ocna Șugătag
53.	DC 14	Hoteni-Breb
54.	DJ 171D	Strâmtura- Glod-Slătioara
55.	DF 153 D	Valea lui Dragoș (Moisei)
56.	E 58	Seini-Tăuții Măgherauș – Satulung- Șomcuta Mare-Valea Chioarului-Mesteacăn

ANEXA 2. Festivaluri și sărbători anuale din Maramureș

Nr. ctr	Localitatea	Festivalul	Perioada
1.	Cicârlău	Alină-te, dor, alină	septembrie
2.	Asuaju de Sus	Festivalul interjudețean al folclorului din Țara Codrului	12.sep
3.	Asuaju de Sus	Târgul cepelor	14.sep
4.	Baia Mare	Sărbătoarea Castanelor” - Târgul Meșterilor Populari	24-26 sept
5.	Băița de sub Codru	Sânzienele	24.iun
6.	Bistra, Crasna	Festivalul cântecului și dansului la huțuli "Obiceiuri de primăvară la ucraineni"	7-8 Mai
7.	Bistra, Crasna, Valea Vișeului,	Crăciunul și Anul Nou după Calendarul Iulian	6-13 ian
8.	Borșa	Hora de la Prislop	22.aug
9.	Borșa	Sânzienele	24.iun
10.	Botiza	Pentru mândra din Botiza	21-22 aug
11.	Budești	Nu vă uitați că-s micuț	23-24 mai
12.	Cernești	Festivalul Stuparilor	august
13.	Cicârlău	Festival de creație literară "Vasile Lucaciu"	01.dec
14.	Cicârlău	festivalul Alină-te dor, alină	18-19 sept
15.	Copalnic Mănăstur	Joc tradițional cu coșarca	31.ian
16.	Copalnic Mănăstur	Danțu între hotare	04.iul
17.	Copalnic Mănăstur	Teatru la Șură	16-22 aug
18.	Coruia	Verjelul	1-2 ianuarie
19.	Coruia	Sărbătoarea cireșelor	06.iun
20.	Cupșeni	Sărbătoarea portului popular	15-16 mai
21.	Cupșeni	Ridicarea Armindenului	23.mai
22.	Desești, Bârsana, Rozavlea	Festival Internațional de Poezie	5-6 oct
23.	Dragomirești	Câte flori pe Iza-n sus	11.apr
24.	Dumbrăvița	Festivalul portului, cântecului și dansului de pe Fisculaș	3-4 iulie
25.	Groșii Țibleșului	Hora la Șură	iunie
26.	Hoteni	Tânjaua de pe Mara	Mai
27.	Mireșu Mare	Florile Somesului	03.oct
28.	Mireșu Mare	Festivalul concurs de cântece și dansuri din Țara Chioarului	august
29.	Pasul Ștefănești și Șetref	Sărbătoarea păcurarilor	23 apr-2 mai
30.	Poienile Izei	Învârtita din Poienile Izei	10 - 12 Iun.
31.	Remetea Chioarului	Balul strugurilor	03.oct
32.	Remeți	Obiceiuri de Toamnă la Ucraineni	oct

33.	Repedea	Spectacol de colinde ucrainene	08.ian
34.	Repedea	Sărbătoarea narciselor	23-24 mai
35.	Repedea	Festivalul de cântece și dansuri ucrainene	august
36.	Rona de Jos	Hai Mări la Sânziene	24.iun
37.	Rona de Jos	Cântec, joc și voie bună pe Valea Ronișoarei	25.aug
38.	Satulung	Festivalul cântecului și dansului din Țara Chioarului	3-4 iulie
39.	Sârbi	Joc de pe Cosău	5-6 aprilie
40.	Sighet	Festivalul datinilor de iarnă "Marmația "	26-27 dec
41.	Sighet	Festivalul de colinde, datini și obiceiuri de iarnă la Ucrainieni	8-9 ian
42.	Șieu	Floare mândră de pe Iza	22-23 mai
43.	Șurdești	Udătoritul din Șurdești	05.apr
44.	Tăuții Măgherăuși	Cununa de Sânziene	19-20 iunie
45.	Târgu Lăpuș	Horea în grumaz	mai
46.	Târgu Lăpuș	Festivalul de colinde și obiceiuri de iarnă	dec
47.	Vadu Izei	Festivalul nunților	2-3 iulie
48.	Văleni	Jocul vălenarilor	23-24 mai

ANEXA 3. Arii naturale protejate de interes național din județul Maramureș

Nr ctr	Denumire arie	Locația	Tipul ariei	Categoria	Supraf ața(ha)	Custodele
1	Arboretul de castan comestibil de la Baia Mare	Baia Mare, Tăuții de Sus, Tăuții Măgherauș	forestieră	rezervație naturală	500	Ocolul Silvic Municipal Baia Mare
2	Arcer Țibleș	Groșii Țibleșului, Dragomirești	Mixtă	rezervație naturală	150	Direcția Silvică Baia Mare
3	Cheile Babei	Baba	geologică	monument al naturii	15	Direcția Silvică Baia Mare
4	Defileul Lăpușului	Remetea Chioarului, Târgu Lăpuș	hidrologică	rezervație naturală	25 Km	Fundatia Maratin
5	Cheile Tătarului	Mara	hidro- geologică	monument al naturii	15	Direcția Silvică Baia Mare
6	Coloanele de la Limpedea	Baia Mare	geologică	monument al naturii	3	-
7	Cornul Nedeii, Ciungii Balasanii	Borșa	mixtă	monument al naturii	800	Administrația PNMM
8	Creasta Cocoșului	Mara	mixta	monument al naturii	50	Asociația EcoLogic
9	Lacul Albastru	Baia Sprie	hidro- geologică	monument al naturii	0,5	Direcția Silvică Baia Mare
10	Lacul Morărenilor	Ocna Șugătag, Breb	mixtă	rezervație naturală	20	Societatea Ecologistă din Maramureș
11	Lacul Vinderel	Repedea, Poienile de sub Munte	mixtă	rezervație naturală	100	Administrația PNMM
12	Mlaștina Iezerul Mare	Desești	botanică	rezervație naturală	5	Asociația de Ecoturism ”Opaitul Rodnei ”
13	Mlaștina Poiana Brazilor	Giulești	mixtă	rezervație naturală	3	Direcția Silvică Baia Mare
14	Mlaștina Tăul lui Dumitru	Baia Mare	botanică	monument al naturii	3	Direcția Silvică Baia Mare
15	Mlaștina Tăul Negru	Strâmbu Băiuț	botanică	monument al naturii	1	Direcția Silvică Baia Mare
16	Mlaștina Vlășinescu	Mara	botanică	monument al naturii	3	Societatea Ecologistă din

						Maramureș
17	Parcul Natural Munții Maramureșului	Bistra, Borșa, Leordina, Moisei, Petrova, Poienile de Sub Munte, Repedea, Ruscova, Vișeu de Jos, Vișeu de Sus	mixtă	parc național	148850	Administrația PNMM
18	Pădurea Bavna	Fersig	forestieră	rezervație naturală	26	Directia Silvică Baia Mare
19	Pădurea Crăiască	Ocna Șugătag	forestieră	rezervație naturală	44	Directia Silvică Baia Mare
20	Pădurea cu pini Comja	Seini	forestieră	rezervație naturală	0,5	Directia Silvică Baia Mare
21	Pădurea de larice Coștiui	Coștiui	forestieră	rezervație naturală	0,72	Directia Silvică Baia Mare
22	Pădurea Ronișoara	Rona de Sus	forestieră	rezervație naturală	62	Directia Silvică Baia Mare
23	Peștera Boiu Mare	Boiu Mare	speologică	monument al naturii	0,5	-
24	Peștera cu Oase	Poiana Botizei	speologică	rezervație naturală	0,5	Clubul de Speologie Montana
25	Peștera din Dealul Solovan	Sighetu Marmației	speologică	rezervație naturală	1,02	-
26	Peștera și Izbul Izei	Săcel, Moisei	speologică	rezervație naturală	100	Clubul de speologie Montana
27	Peștera Vălenii Șomcutei	Valenii Somcutei	speologică	monument al naturii	5	Clubul de Speologie Montana
28	Piatra Rea	Borșa	mixtă	rezervație naturală	50	Administrația PNMR
29	Pietrosu Mare	Moisei, Borșa	mixtă	parc național	3300	Administrația PNMR
30	Poiana cu narcise Tomnatec Sehleanu	Repedea	botanică	monument al naturii	100	Administrația PNMM
31	Ponorul Izei	Moisei	hidro-geologică	monument al naturii	0,5	Administrația PNMR
32	Ponorul Jitelor	Groșii Țibleșului	speologica	arie protejată de interes local		-
33	Rezervația fosiliferă	Chiuzbaia	Paleontologică	rezervatie stiintifica	50	Clubul De Speologie

	Chiuzbaia					Montana
34	Rozeta de piatră de la Ilba	Ilba	geologică	monument al naturii	0,5	-
35	Stâncăriile Salhoi Zâmbroslavele	Borșa	peisagistică și geo-botanică	rezervație naturală	5	Administrația PNMM

Sursa: APM Maramureș

Mlaștina	Localitatea	Altitudinea	Suprafața	Grosimea stratului de turbă
Tăul lui Dumitru	Sat Șugătag	1200 m	3 ha	180.000 m ³
Iezerul Mare	Desești	1000 m	10 ha	2, 30 m
Poiana Brazilor	Giulești	970 m	3 ha	2, 30 m
Vlașchinescu	Desești	916 m	2,5 ha	2, 50 m
Tribșor	Săpânța	810 m	3 ha	2,20 m
Tăul Obcioarei	Moisei		1,2 ha	7 m
Tăul Băiței	Poienile de sub Munte	1407 m	2 ha	2,30 m
Tăul Muced	Poienile de sub Munte	1280 m		
Jilerescu	Desești	800 m	5 ha	1 m
Medveș	Săpânța		6 ha	1,5 m
Nireș	Săpânța	900 m	12 ha	1,5 m
Sub Strunga Țiganului	Sighet	950 m	3 ha	1 m
Cheia	Sat Șugătag	950 m	4 ha	1 m
Colibi	Săpânța	800 m	40 ha	1,5 -2 m

Sursa Ardelean, G., Beres, I., 2000, *Fauna de vertebrate a Maramureșului*

Situri “Natura 2000” din Maramureș

- Arboretele de castan comestibil de la Baia Mare;
- Defileul Lăpușului;
- Gutâi – Creasta;
- Platoul Igriș;
- Munții Maramureșului;
- Munții Rodnei;
- Tisa Superioară;
- Valea Izei și Dealul Solovan.

- ANEXA 4. Lista peșterilor spectaculoase din Maramureș inventariate până în 2010

Nr. ctr	Cod	Numele peșterii	Localizarea	Cota de intrare	Dezvoltarea (m)	Denivelarea (m)	Roca
MUNȚII MARAMUREȘULUI							
Zona localității Borșa							
1.	07-100	Peștera din Piatra Băiței	Vers.stg. Valea Țașla	875	32,0	+2,5	Șisturi cristaline
2.	1002/8	Peștera Șura din Cearcănul	Vf. Cercănul, Sud	1600	12,0	+6	Calcar eocen
3.	1002/10	Peștera 2 din Piatra Scrisă (Hornului)	Vers.stg. Valea Țașlișoara	1290	20,0	+8	Calcar eocen
4.	1002/13	Peștera 5 din Piatra Scrisă (Tunelului)	Vers.stg. Valea Țașlișoara	1270	18,5	0	Calcar eocen
5.	1002/17	Peștera din Prislopul Laptelui	Vers.stg. Valea Țașla	1260	12,0	-0,6	Calcar eocen
6.	1002/18	Peștera cu târâș din Podul Cearcănului	SV Podul Cearcănului	1450	14,9	+1	Calcar eocen
7.	1002/19	Peștera cu sală din Podul Cearcănului	SV Podul Cearcănului	1450	25,3	-1,43	Calcar eocen
8.	1002/21	Avenul diacazei cu 2 intrări	NV Podul Cearcănului	1485	21,5	-11,3	Calcar eocen
9.	1005/1	Peștera Hoților(Bănăriei)	Vers.dr. Valea Sâlhoi	1277	58,27	-29/+1	Calcar eocen
10.	1005/3	Peștera Gaură din Piatra Șesuri	Vers.stg. Valea Șesuri	1200	14,0	-5	Calcar eocen
11.	1005/4	Peștera Fântânele	Vers.dr. Valea Fântânele	1110	21,0	+4,5	Calcar eocen
12.	1005/7	Peștera Vasile Bologa	SV vf. Geamănul	1450	120,0	-17,5/+2,0	Calcar eocen
Zona localității Bistra							
13.	03-100/1	Peștera din Stilo	Vers.stg. Valea Senderschi	1040	17,0	+2	Gresie
14.	1002/4	Peștera nr. 4 din Dealul Tocarnea	Vers. Nordic Dl. Tocarnea	840	54,0	-19	Calcar eocen
15.	1002/6	Avenul Tocarnea	Vers.nordic Dl. Tocarnea	868	16,0	-14	Calcar eocen
16.	1002/15	Peștera Coreniuc	Vers.stg. Valea Șenderschi		81,0	-10	Calcar eocen
Zona localității Repedea							
17.	1000/6	Peștera Mare cu Portal	Vers. Stg. Valea Repedea (Piatra Moloșnaia)	830	190,0	-7,5/+22,2	Calcar triasic
18.	1000/10	Avenul Izdocinâi	Pietriceaua Vestică	1500	216,0	-54,5	Calcar triasic
Zona Poienile de sub Munte							
19.	1000/1	Peștera Pivniță de sub Mihailec	SV vf. Mihailec	1850	20,0	-11	Bazalte
20.	1000/2	Peștera Pivniță de sub Minciul	Vers. dr. Valea Cvașnița	1360	17,0	+5	Calcar eocen
21.	1000/3	Avenul Pivniță de sub Rușușnei	Vers.stg. Valea Cvașnița	1300	17,0	-14	Calcar eocen
22.	04-1000/5	Peștera Bursucina	Vers.stg. Valea Ruscova		57,0	-9	Gresie

23.	1000/12	Peștera Diaclazei-Piatra Socolăului	Vers.dr. Valea Socolău	1020	18,0	-2/+8	Calcar triasic
MUNȚII RODNEI							
Zona localității Borșa							
24.	1028/1	Peștera Șura Cailor	Amonte de Cascada Cailor	1450	83,0	-9/+6	Calcar cristalin
25.	1028/2	Peștera cu mondmilch	Cățânii Izvorului (Cascada Cailor)	1500	52,5	-8,3	Calcar cristalin
26.	1028/5	Avenul din Vf. Jgheabului	Vers. Sudic Piatra Rea	1500	171,0	-54,3	Calcar cristalin
27.	1028/15	Avenul din Podul Cailor	Podul Cailor	1630	215,0	-108	Calcar cristalin
28.	1028/17	Peștera cu Apă din Piatra Frânturii	Vers.stg. Valea Fântânii	900	72,0	-1,5/+1	Travertin
29.	1028/18	Peștera ramificată din Șaua Știol	Știol	1530	75,0	-4,7/+1,3	Calcar cristalin
30.	1028/19	Peștera Tunel din Șaua Știol	Știol	1545	21,5	-6	Calcar cristalin
31.	1028/24	Peștera cu cristale	Piatra Rea	1350	12,0	-4,5	Calcar cristalin
Zona localității Săcel							
32.	1029/1	Peștera Izei	Vers.nordic vf. Bătrâna	1248	2432,3	-170	Calcar eocen
33.	1029/3	Peștera cu lapte	Vers.dr. Valea Sterpu	1285	48,55	+2,65	Calcar eocen
34.	1029/6	Peștera de la Izbuc	Preluca Izei	1030	30,67	-1,95/+1,3	Calcar eocen
35.	1029/7	Avenul din Preluca	Prelucra de sub Piatră	1250	10,5	-10,5	Calcar eocen
36.	1029/9	Peștera Ponor din Preluca Izei	Vers.stg. Valea Izei		64,0	-11,5	Calcar eocen
37.	1029/14	Avenul de la Ponorul Izei	Preluca de sub Piatră	1330	105,5	-25,1	Calcar eocen
38.	04-1029/19	Peștera de sub Lacul buncărului	Vers.stg. Valea lui Dragoș	1400	43,7	-12,3	Gresie
39.	1029/26	Avenul Scoica	Ponoare	990	56,7	-15,1	Calcar eocen
40.	1029/28	Ponorul Ungurilor	P. Ciungilor	1106	29,0	-11,5	Calcar eocen
41.	1029/37	Peștera de la Izbucul Izei	Izbucul Izei	980	10,0	-6	Calcar eocen
42.	1029/40	Avenul cu Scară	Preluca Măgurii	1340	117,0	-24,5	Calcar eocen
MUNȚII LĂPUȘ							
Zona localității Băiuț							
43.	05-101/1	Peștera cu Vânt	SV Văratec	1310	21,5	-0,5/+2	Cuarțite hidrotermale
44.	1010/1	Peștera Casa Pintii	Poiana Botizii	775	39,0	-6	Calcar eocen
45.	1010/3	Peștera Leordița	Valea Leoardei	878	27,0	-2	Calcar badenian
46.	1010/5	Peștera Meduzei	Poiana Botizii	635	19,5	-1	Calcar

		din Piatra Mică					eocen
47.	1010/6	Peștera Tunelelor suprapuse	Poiana Botizii	790	15,5	-3,5	Calcar eocen
48.	04-101/1	Peștera lui Andy	Vers.dr. Valea Lăpuș		42,0	+4	Gresii
Zona localității Târgu Lăpuș							
49.	06-101/7	Peștera lui Pintea din vf. Șatra	Est vf. Șatra	995	10,9	-3,4	Dacit
50.	4060/6	Peștera Fruntea Ochiului	Groape	340	19,0	-0,5/+1,0	Calcar cristalin
51.	4003/10	Avenul din Vârtopul Mare	Răzoare	468	16,8	-11,8	Calcar eocen
52.	4003/11	Peștera cu Odontolite din vf Pietrii	Răzoare	410	12,0	-1,5/+1,0	Calcar eocen
53.	4003/18	Avenul Stalactitei din Vârtopul Mare	Răzoare	480	32,0	-21,0	Calcar eocen
54.	4003/19	Avenul Ploii	Răzoare		38,4	-27	Calcar eocen
55.	4003/24	Avenul Speranței	Răzoare	480	189,0	-64,6	Calcar eocen
56.	4003/28	Avenul din Brăniștea	Răzoare		49,0	-30,0	Calcar eocen
MUNȚII ȚIBLEȘ							
Zona localității Groșii Țibleșului							
57.	04-101/2	Peștera din Valea Țapului Mare	Vers.dr. Valea Bradului		35,0	-2	Gresii
58.	04-101/10	Avenul Ponorul Jitelor	Vers.dr. Valea Bradului		1020,0	-40,5	Gresii
59.	04-101/14	Peștera Lupilor	Vers.dr. valea Bradului		11,5	+3	Gresii
MUNȚII GUTĂI							
Zona localității Ocna Șugătag							
60.	06-101/4	Peștera de la Izvoru Secăturii	Est Creasta Coccoșului	1110	12,0	+5,5	Andezit
61.	06-101/5	Peștera cu Gheață de la Lespezi	Nord vf. Gutâiul Mare	1245	19,5	-1/+1	Andezit
62.	06-101/6	Peștera cu Lespezi	Nord vf. Gutâiul Mare	1255	21,0	-1,5/+0,5	Andezit
Zona localității Baia Sprie							
63.	06-101/3	Peștera Diaclazei din Dl. Șomoș	Vers. Dr. Valea Chiuzbaia	508	76,0	-26,0	Andezit
Zona localității Baia Mare							
64.	06-101/8	Grota din Dealul Crucii	Vers.dr. valea Amadei	450	409,2	-67,5	Andezit
Zona localității Cicârlău							
65.	05-101/1	Peștera de la Izvorul lui Pintea	Cicârlău Vii	220	13,5	-1	Aglomerat vulcanic
MUNȚII PRELUCA							
Zona localității Preluca Veche							
66.	4060/4	Peștera Păltiniș	Preluca Veche	700	45,0	-11,0	Calcar cristalin
67.	4060/5	Peștera Bulbuc	Preluca Veche	655	12,0	+1,0	Calcar cristalin

Zona localității Măgureni							
68.	4060/7	Avenul Poarta lui Pinte	Vers.nordic Dl. Măgureni	740	6,0	-4,0	Calcar metamorfic
69.	4060/8	Peștera de sub Poarta lui Pinte	Vers.nordic Dl. Măgureni	715	10,0	-2,6	Calcar metamorfic
PODIȘUL SOMEȘAN							
Zona localității Boiu Mare							
70.	4001/7	Avenul din Valea Boului	Boiuț	407	5,5	-4,5	Calcar oligocen
71.	4001/34	Peștera Furcitur	Boiuț	433	7,0	+0,5	Calcar oligocen
72.	4001/46	Peștera de la Boiuț	Boiuț	350	308,0	-12,0	Calcar oligocen
73.	4003/1	Peștera de la Frânceni	Frâncenii Boiului	426	16,0	-8,0	Calcar eocen
74.	4003/2	Peștera Gaura Boiului	Boiu Mare	340	21,0	-2,0	Calcar oligocen
75.	4003/4	Avenul Hârtopul Gârdii	Boiu Mare	375	11,0	-10,0	Calcar eocen
Zona comunei Valea Chioarului							
76.	4001/3	Peștera din Ciungi	Mesteacăn	354	568,0	-11,5/+10,0	Calcar oligocen
77.	4001/33	Peștera din Dealul Marginea	Mesteacăn	535	454,0	-23,0	Calcar oligocen
78.	4001/69	Peștera Vulpiei	Mesteacăn	302	105,0	-7,0	Calcar oligocen
79.	4002/2	Peștera Ulița Pietrii	Valea Chioarului	400	117,0	-35,0	Calcar eocen
80.	4002/5	Avenul Casa Popii	Mesteacăn		18,0	-5,0	Calcar oligocen
81.	4002/6	Peștera de la Vărai	Vărai		360,0	-8,0/+0,5	Calcar eocen
82.	4002/9	Avenul Colțul Prisăcii	Valea Chioarului	360	31,7	-11,5	Calcar eocen
83.	0-4002/10	Avenul nr.1 din vf. Indrion	Buciumi	424	37,0	-13,0	Tuf badenian
Zona localității Baba							
84.	4020/2	Peștera lui Petre Mihiș	Cheile Babei		23,0	-3	Calcar eocen
Zona localității Șomcuta Mare							
85.	4002/1	Peștera de la Vălenii Șomcutei	Vălenii Șomcutei		176,0	+15	Calcar badenian
86.	4002/18	Avenul din pădurea Glodeanului	Hovrila		51,0	-26,0/+2,5	Calcar eocen
Zona localității Vima Mică							
87.	4003/18	Avenul Stârșel	Peteritea	390	220,0	-9,5	Calcar eocen
88.	4003/27	Avenul Bătrânilor	Vima Mică (Podul Hijului)	468	26,0	-10,0	Calcar eocen

Sursa: Chiș Timur, membru al Clubului de Speologie Montana Baia Mare

ANEXA 5. Meșteșuguri și meșteșugari din Maramureș (o parte...)

Nr. ctr	Localitate a	Meșter	Meșteșug	Nr. ctr	Localitate a	Meșter	Meșteșug
1	Baia Sprie	Leș Dan	Ceramică	37	Câmpulung la Tisa	Balazs Ștefan	Sculptură în lemn
2	Băiuț	Foi Mircea	tâmplărie	38	Câmpulung la Tisa	Zelevcs Mihai	Sculptură în lemn
3	Băiuț	Avram Adriana	țesături tradiționale	39	Câmpulung la Tisa	Vereș Aurica	tesaturi de uz casnic
4	Băiuț	Buda Camelia	țesături tradiționale	40	Chiuzbaia	Breban Viorica	cergi
5	Băiuț	Dragoman Maria	țesături tradiționale	41	Chiuzbaia	Breban Veturia	țesături tradiționale
6	Băiuț	Miholca Valeria	țesături tradiționale	42	Dănești	Sabo Anamaria si Ioan	sculptura in lemn, figurine din radacini
7	Băiuț	Buda Bogdan	Meșteri în lemn	43	Desești	Verdes Mariuca	interpret muzical
8	Băiuț	Coc Iosif	Meșteri în lemn	44	Desești	Pop Maria	țesături tradiționale
9	Băiuț	Coroiu Iosif	Meșteri în lemn	45	Dragomirești	Minica Ileana	țesături tradiționale
10	Bârsana	Bledea Vasile	sticle cu sculpturi	46	Dragomirești	Moldovan Paulina	țesături tradiționale
11	Bârsana	Bârsan Teodor	Atelier de fierărie	47	Dragomirești	Țicală Florica	țesături tradiționale
12	Bârsana	Bârsan Ioan	Sculptură în lemn	48	Dumbravița	Caosan Marian Traian	sculptura in piatra
13	Bârsana	Irina Fodor	țesături tradiționale	49	Dumbravița	Coasan Livia	țesături tradiționale
14	Bârsana	Bledea Vasile	sticle cu sculpturi	50	Groșii Țibleșului	Pașca Ioan	Meșteri în lemn
15	Bârsana	Hritiu Ion	Meșteri în lemn	51	Groșii Țibleșului	Pop Ionel	Meșteri în lemn
16	Bârsana	Bledea Ion	Sculptură în lemn	52	Groșii Țibleșului	Coroiu Gheorghe	Sculptură în lemn
17	Berbești	Șteț Ștefan	Meșteri în lemn	53	Groșii Țibleșului	Pașca Ioan	Sculptură în lemn
18	Blidar	Conecici Mariana	tricotaje	54	Hoteni	Ioan Pop	interpret muzical
19	Bocicoiel	Cheșa Gheorghe	Opinci	55	Lăpușul Românesc	Nicolae Pitiș	Interpret muzical
20	Botiza	Corau Maria	covoare in culori vegetale	56	Lăpușul Românesc	Grigore Leșe	Interpret muzical
21	Botiza	Manța Iusca	covoare in culori vegetale	57	Leordina	Nuțu Leordean	interpret muzical
22	Botiza	Berbecar Ana	țesături tradiționale	58	Leordina	Ileana Bumbar	interpret muzical
23	Botiza	Perța Maria	țesături tradiționale	59	Oarța de Sus	Morar Maria	țesături tradiționale
24	Botiza	Corău Iulia	țesături tradiționale	60	Ocna Sugatag	Elena Tămaș	pictura pe lemn si sticla
25	Botiza	Manța Ilișca	țesături tradiționale	61	Oncești	Anuța Godja	cămăși brodate manual

26	Botiza	Pop Ioana	țesături tradiționale	62	Oncești	Vasile Godja	interpret muzical
27	Botiza	Trifoi Maria	țesături tradiționale	63	Oncești	Negrea Maria	țesături de uz casnic
28	Breb	Sima Vasile	mester porti	64	Oncești	Maria Godja	țesături tradiționale
29	Breb	Bota Domnica	țesături tradiționale	65	Oncești	Maria Godja	Zgărdane
30	Breb	Bledea Maria	țesături tradiționale	66	Petrova	Glogyan Maria	țesături tradiționale
31	Breb	Petric Maria	țesături tradiționale	67	Petrova	Glogyan Ileana	țesături tradiționale
32	Breb	Pop Petru	Meșteri în lemn	68	Petrova	Sava Maria	țesături tradiționale
33	Breb	Petru Pop	Sculptură în lemn	69	Poienile de sub Munte	Iuliana Țiudic	cămăși brodate manual
34	Buciumi	Albu Viorel	palarii si clopuri din paie	70	Poienile de sub Munte	Smecicaș Ioana	Cojoace, cămăși
35	Budești	Barlea Ioan	clopuri de paie	71	Poienile de sub Munte	Anișorac Ana	țesături tradiționale
36	Câmpulung la Tisa	Fekete Emerik	Atelier de fierărie	72	Poienile de sub Munte	Cauni Viorica	țesături tradiționale
73	Poienile de sub Munte	Scopeți Ana	țesături tradiționale	99	Săpânța	Turda Irina	țesături tradiționale
74	Poienile de sub Munte	Ianka Bencar	țesături tradiționale	100	Săpânța	Pop Irina	țesături tradiționale
75	Poienile de sub Munte	Vecsunka Melania	țesături tradiționale	101	Săpânța	Rednic Maria	țesături tradiționale
76	Poienile de sub Munte	Bertela Ana	țesături tradiționale	102	Săpânța	Ștețca Ileana	țesături tradiționale
77	Rogoz	Șerban Nicolae	sculptura lemnului	103	Săpânța	Ștețca Maria	țesături tradiționale
78	Rona de Jos	Ulici Doca	țesături tradiționale	104	Șindrești	Nicoara Parasca	țesături tradiționale
79	Rozavlea	Orzac Maria	covoare in culori vegetale	105	Suciu de Jos	Filip Adrian	muzicant, ceteras
80	Ruscova	Bumbar Ana	țesături tradiționale	106	Șieu	Man Maria	țesături tradiționale
81	Sârbi	Borodi Vasile	pălării și clopuri din paie	107	Tisa	Pipaș Ileana	țesături tradiționale
82	Sat Șugătag	Ionuț Bledea	interpret muzical	108	Tisa	Pipaș Maria	țesături tradiționale
83	Săcel	Țulean Grigore	Meșteri în lemn	109	Unguraș	Farcas Dumitru felician	ouă potcovite
84	Săcel	Burnar Tănase	Ceramică	110	Unguraș	Furtun Bogdan	ouă potcovite
85	Săcel	Grigore Tulean	Meșteri în lemn	111	Vadu Izei	Apan Vasile	Sculptură în lemn
86	Săliștea de Sus	Bogâldea Dumitru	Cojoace	112	Vadu Izei	Trifoi Marius	Sculptură în lemn
87	Săliștea de Sus	Iuga Nița	Cojoace	113	Vadu Izei	Ardelean Maria	țesături tradiționale
88	Săliștea de Sus	Iuga Ana	țesături tradiționale	114	Vadu Izei	Ardelean Ramona	țesături tradiționale

89	Săliștea de Sus	Ștețco Maria	țesături tradiționale	115	Vadu Izei	Teleptean Ileana	țesături tradiționale
90	Săliștea de Sus	Iuga Maria	țesături tradiționale	116	Vadu Izei	Muntean Ioan	Meșteri în lemn
91	Săliștea de Sus	Vlad Ileana	țesături tradiționale	117	Vălenii Șomcutei	Ghitu Reghina	tesaturi de uz casnic
92	Săliștea de Sus	Vlad Măricuța	țesături tradiționale	118	Văleni	Bârlea Ileana	Broderie manuală
93	Săliștea de Sus	Vlad Ioan	Opinci	119	Văleni	Pop Năstafă	Broderie manuală
94	Săpânța	Covaci Ioan	Atelier de fierărie	120	Văleni	Gogja Ioan	Gube, pieptare
95	Săpânța	Savu Vasile	Confectionar pălării	121	Văleni	Nemes Voichita	Interpret muzical
96	Săpânța	Pop Dumitru	Sculptură în lemn	122	Văleni	Godja Maria	țesături tradiționale
97	Săpânța	Stan Gheorghe	Sculptură în lemn	123	Vișeul de Jos	Coman Marișca	Cojoace
98	Săpânța	Șteț Irina	țesături tradiționale	124	Mara	Hotea Ioan	Porți tradiționale

ANEXA 6. Baza de date a unităților de cazare (Prezentare parțială...)

Localitate	Numele U	Clasificat	Anul înființării	Str. princ.	Sec. Sediului	Aspectul exterior		Aspectul interior		loc de pt.	Tv cablu	Internet	Parcare	Sală de se
						rustic	modern	nedefinit	tradițional					
Băiut	Denisa	2 margare	2008		1			1		12	1		1	1
Bărsana	Dorina	2 margare	2005	0	1	1				6	1	1	1	1
Bărsana	Vila Bărsă	3 stele	2006	1		1				54	1	1	1	1
Bărsana	Cabana Iz	3 stele	2008	1		1		0		17	1			1
Bărsana	Cerbul Ca	2 margare	2003	1		1		1		14	1			
Bărsana	Andreea	2 margare	2005	1		1		1			1			0
Bărsana	Trandafir	3 margare	2006		1			1		28	1	1	1	1
Bărsana	Frații Paș	3 margare	2004	1		1				40	1	1	1	1
Bărsana	Lia	3 margare	2002	1		1				12	1	1	1	1
Bărsana	Melina	2 margare	2004	1		1				6	0	1	0	1
Bărsana	Petrovai	2 Margare	1995	1		1		1		8	1	1	1	1
Bărsana	Pop	2 margare	2002	1		1				6	0	1	1	0
Bărsana	Dumbravine	clasi	2002	1		1				12	0	1	0	0
Bărsana	Pălăguța	2 margare	2004	1		1		1		6	0	1	0	1
Bărsana	La bunica	2 margare	2004	1		1		1		8	1			1
Bogdan Vi	Busta	2 margare	2007	1						18	1	1		1
Botiza	Ancuta	2 margare	2000		1	1				8	1			1
Botiza	Gambita	2 margare	2000		1	1	0			8	1	1	1	1
Botiza	Agroturist	2 margare	2003		1					14	1			1
Botiza	Costinar	3 margare	2002		1	1				20	1	1	1	1
Botiza	Barbecar	2 margare	1997		1	1				12				1
Botiza	Anghelina	2 margare	2005		1					10	1			1
Botiza	Ancuta	2 margare	2004		1					10	1	1		1
Botiza	Narcisa	2 margare	2006		1					10	1			1
Botiza	Costinar	2 margare	2002	1						20	1			1
Botiza	Costinar	2 margare	1998		1					8	1			1
Botiza	Dolca Ioa	2 margare	2005	1						6	1			1
Botiza	Dolca Ma	2 margare	2005	1						4	1			
Botiza	Florea Ioa	2 margare	2006		1					8	1			1
Botiza	Florica	2 margare	2006	1						10	1			1

Localitate	Numele U	Promovare										Servicii				Raportea	Destinația imobilului			
		internet,	pag propri	carti de vi	Agentie	pliante	radio	Ziar	tv	engleză	franceză	germană	rusă	italiana	Spaniolă			masă	alte serv	Curs
Băiuț	Denisa	1		1		1									0	1	1	0	0	0 casa de locuit
Bărsana	Dorina	1							1	1					0	1	1	1	0	0 casa de locuit
Bărsana	Vila Bărsana	1	1	1		1			1	1					0	1	1	1	1	1 special construită
Bărsana	Cabana Iz	1	1						1	1					0	1	1	1	1	1 special construită
Bărsana	Cerbul Ca	1	1						1	1					0	1	1	1	1	1 casa de locuit
Bărsana	Andreea	1							0	1					0	1	1	1	0	0 casa de loc nu funcționar
Bărsana	Trandafir	1	1	1				1	1	1					0	1	1	1	0	0 Special constr
Bărsana	Frații Paș	1	1	1		1	1		1	1	1		1	1	0	1	1	1	1	1 Special constr
Bărsana	Lia	1		1											0	1	1		1	0 casa de locuit
Bărsana	Melina	1			1										0	1	1		1	0 casa de locuit
Bărsana	Petrovai	1		1						1					0	1	1	1	0	0 casa de loc suspendat
Bărsana	Pop	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1 casa de locuit
Bărsana	Dumbravi	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1 casa de locuit
Bărsana	Pălăguța	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0 casa de loc suspendat
Berbești	La bunica	1							1	1						1	1	1	0	0 casa de locuit
Bogdan Vl	Busta	1		1	1	1	1									1	1	1	0	0 casa de locuit
Botiza	Ancuta	1	1	1	1	1												1	0	0 casa de locuit
Botiza	Gambita	1	1	1	1	1												1	0	0 casa de locuit
Botiza	Agroturist	1		1	1	1			1							1	1	1	0	0 casa de locuit
Botiza	Costinara	1		1					1	1						1	1	1	1	1 special contruita
Botiza	Berbecar	1	1	1	1	1	1		1	1	1					1	1	1	1	1 special construita
Botiza	Anghelina	1				1	1		1	1	1					1	1	1	1	1 casa de locuit
Botiza	Ancuta	1	1			1	1			1						1	1	1	1	1 casa de locuit
Botiza	Narcisa	1		1	1	1	1			1						1	1	1	1	1 casa de locuit
Botiza	Costinara	1		1	1	1	1		1							1	1	1	1	1 casa de locuit
Botiza	Costinara	1		1	0	1	1									1	1	1	0	0 casa de locuit
Botiza	Dolca Ioa	1				1	1									1	1	1	0	0 casa de locuit
Botiza	Dolca Ma	1				1	1									1	1	1	0	0 casa de locuit
Botiza	Florea Ioa	1				1	1									1	1	1	1	1 casa de locuit
Botiza	Florica	1				1	1									1	1	1	1	1 casa de locuit
Botiza	Grosan	1		1	1	1	1				1					1	1	1	0	0 casa de locuit
Botiza	Hoză Măril	1														1	1	1	0	0 casa de locuit